TIPIC BISERICESC
Pentru preot şi pentru strană

Alcătuit de Pr. arhim. Ermoghen Adam

Cărțile de slujbă de la strană

La strană se folosesc următoarele cărți de slujbă: Octoihul, Mineul, Ceaslovul, Psaltirea, Triodul, Penticostarul, cărți cu note.

1. Octoihul (numirea tradusă din greceşte înseamnă „opt glasuri").
Conţine slujbele bisericeşti pentru fiecare zi aşezate pe opt glasuri – câte un glas pe săptămână. Glasul ce începe sâmbătă seara şi se încheie în sâmbăta următoare dimineața. După terminarea glasului al 8-lea, iar se începe cu glasul 1-îi. *Pentru Duminici* în Octoih găsim: stihirile la *Doamne strigat-am…*, la stihoavnă şi la laude, troparul glasului cu bogorodicina, sedelnele după catisme, antifoanele învierii, canoanele, condacul învierii.
Pentru zi de rând: stihirile la Doamne strigat-am, la stihoavnă, la vecernie şi la utrenie, sedelnele după catisme, canoanele. *La sfârşitul Octoihului* sunt adăugate 5 capitole cu:

- Troparele învierii de la polileul duminicii;
- Svetilnele învierii şi stihirile Evangheliilor învierii;
- Svetilnele zilelor săptămânii;
- Bogorodicinele troparelor aşezate pe glasuri şi zilele săptămânii;
- Rânduiala parastasului -- pomenirea morților la mănăstiri.

Octoihul se foloseşte împreună cu Mineul. În zi de rând tipicul este arătat în Mineu. Dacă în zi de rând în Mineu este arătată sărbătoarea mare (polieleu), Octoihul nu se foloseşte, în Postul Mare Octoihul se întrebuințează numai duminica împreună cu Triodul.

2. Mineiul (numirea provine de la cuvântul grecesc min -- lumină). Sunt Mineie lunare, praznicale şi de obşte.
Mineiul lunar. Pentru fiecare lună a anului este câte o carte aparte -- Mineu lunar, în care se cuprind slujbele sărbătorilor şi ale sfinților la fiecare zi din acea lună. La sfârşitul Mineului lunar, în fiecare carte, sunt câte două capitole adăugătoare: în primul sunt troparele de obşte ale sfinților, în al doilea -- bogorodicinele troparelor aşezate pe glasuri şi zilele săptămânii. Mineiul lunar se foloseşte împreună cu Octoihul. În Postul Mare Mineiul se foloseşte numai în zi de rând împreună cu Triodul, iar duminica -- numai când cade vreo sărbătoare din Mineu. De la Paşti şi până la Duminica Tuturor Sfinților se foloseşte împreună cu Penticostarul.
Mineiul praznical cuprinde numai slujbele sfinților şi sărbătorilor mari, care se oficiază şi la bisericile de la sate. Pe la noi se întâlnesc numai tipărite cu litere slavone.

Mineiul de obşte, în Mineul de obşte nu se găsesc slujbe la anumiți sfinți sau sărbători, dar numai slujbe "de obşte" la un apostol, la un ierarh, la un mucenic, la un cuvios ş.a.m.d., fără să fie arătat la care sfânt anume. Unde se cuvine de zis numele sfântului este lăsat loc gol, ca citețul să-l pună. Mai este în Mineul de obşte şi slujba din ziua de Paşti, slujba învierii (din Octoih) al glasului al 6-lea, slujba de obşte a Mântuitorului, a Maicii Domnului, a Crucii, a Sfântului Ioan Botezătorul, paremiile, Apostolii şi Evangheliile de obşte, troparele Triodului şi ale Penticostarului, slujba Acoperământului Maicii Domnului.

Dacă biserica n-are Minee lunare, duminica slujba sfântului se face pe Mineul de

obşte, în caz de mare nevoie Mineul de obşte poate fi folosit în locul Mineului praznical, al Octoihului (săvârşind în fiecare duminică slujba glasului al 6-lea cu adăugirea troparului, bogorodicinei şi condacului glasului de rând), şi chiar a Triodului (săvârşind slujba de obşte a Mântuitorului cu adăugirea troparului şi condacului duminicii corespunzătoare din Post (şi a Penticostarului) săvârşind la Paşti slujba Paştelor, iar pe urmă Slujba Învierii glasului al 6-lea cu elementele cuvenite pascale şi cu adăugirea troparului şi condacului duminicii corespunzătoare de după Paşti).

3. Ceaslovul conține slujbele ceasurilor 1, 3, 6, 9 (de aici şi numirea cărții), în Ceaslov sunt puse şi acele cântări, nu prea mari, care se folosesc în fiecare zi la slujbă, ca: miezonopțiile, Psalmii de la Utrenie şi Vecernie, *Măreşte suflete al Meu pe Domnul…*, stihurile stihurilor, slavosloviile, Bine este a se mărturisi Domnului, Obednița, prochimenele de seară, Lumină lină, Acum slobozeşte, pavecernița mare şi cea mică.

Adăugător în unele Ceasloave mai sunt: Rugăciunile dimineții şi de seară, Troparele învierii de la polieleul duminicii, Troparele Morților, Troparele şi condacele zilelor săptămânii, Troparele şi condacele sărbătorilor mai mari, unele acatiste şi altele.

4. Psaltirea (cartea Psalmilor) conține cei 150 de Psalmi ai lui David împărțiți în 20 de catisme. La începutul cărții este tipic, unde se arată ce catisme în care zi de citit.

Adăugător Psaltirea mai cuprinde: mărimurile (velicianiile) la sfinți şi sărbători mari, Cântările lui Moisei, care se citesc în Postul Mare în zi de rând, şi Canonul după ieşirea sufletului. Catisme din Psaltire se citesc zilnic, afară de joi, vineri şi sâmbătă din săptămâna Patimilor şi toată săptămâna Paştelor.

5. Triodul (numirea din greceşte înseamnă "Trei cântări"). Conține stihiri, canoane şi tropare. Se foloseşte numai în Postul Mare începând cu Duminica Vameşului şi a Fariseului şi terminând cu sâmbăta mare din ajunul Pastelor. Duminica se foloseşte împreună cu Octoihul, în zi de rând - cu Mineul. Cât ține Triodul în Triod este arătat tipicul, adică ce şi din care carte de cântat la slujbă (afară de sărbătorile mari din Mineu, când tipicul îl arată Mineul).

Penticostarul (în greceşte înseamnă "Cincizecimea", căci aşa se numeşte perioada de vreme de la Paşti până la Duminica Mare). Conține slujbele învierii şi altele, care-s legate de perioada Pastelor. Se începe în ziua de Paşti şi se termină în Duminica Tuturor Sfinților. Se foloseşte împreună cu Mineul. Acele cântări, care se cuvine de luat din Octoih, sunt date în Penticostar. De aceea cartea Octoihului nu se foloseşte în vremea Penticostarului. Tipicul slujbelor, afară de sărbătorile mari din Mineu, se arată în Penticostar.

6. **Cărți cu note.** Dacă la strana bisericii nu sunt cărți cu note tipărite (ale lui Berezovschi şi altele) sau transcrise de alți dascăli premergători, trebuincioase la slujbă în cursul anului, dascălul singur este dator să-şi transcrie de la alte biserici note: heruvici, mila păcii, mărimurile de la utrenie şi de la liturghie pentru sărbători şi sfinți mari, catavasii, prochimene şi multe altele.

Rânduiala vecerniei de sâmbătă seara

Sâmbătă seara dascălul vine la biserică mai devreme şi-şi pregăteşte cărţile de slujbă, găseşte ce glas este la rând în Octoih, cată în calendar şi în Minei ce sfânt se sărbătoreşte şi ce fel de slujbă are, ce stihiri, tropare, bogorodicine, catavasii, condace de cântat, ce canoane de citit etc.

1. *Preotul:* Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna...

2. *Strana:* (cântă) Amin.

3. *Preotul:* Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie.

4. *Strana:* (cântă) Împărate Ceresc... (apoi citeşte), Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...

5. *Preotul:* Că a Ta este împărăţia...

6. *Strana:* (citeşte) Amin. Doamne miluieşte (de 12 ori), Slavă... Şi acum... Veniţi să ne închinăm... Psalmul 103 (Ceaslovul).

7. *Preotul:* Ectenia mare.

8. *Strana:* Fericit bărbatul -- catisma întâia.

9. *Preotul:* Ectenia mică.

10. *Strana:* (cântă) Doamne strigat-am... pe glasul Octoihului şi pune stihirile pe 10, începând cu stihul: Scoate din temniţă sufletul meu... (Ceaslovul).

1) Dacă sfântul din Mineu are 3 stihiri, punem 7 stihiri din Octoih şi 3 din Mineu ale sfântului;

2) Dacă sfântul din Mineu are 6 stihiri, punem 6 din Octoih şi 4 din Mineu;

3) Dacă sfântul din Mineu are după tipic polieleu ori priveghere, adică are 8 stihuri, punem 4 din octoih şi 6 din Mineu;

5) Dacă în Mineu sunt 2 sfinţi şi amândoi au stihiri, punem 4 stihiri din Octoih şi 6 ale sfinţilor din Mineu; Dacă duminica va fi înaintea prăznuirii ori după prăznuire, punem 4 stihiri din Octoih, 3 ale sărbătorii din Mineu şi 3 ale sfântului.

6) Dacă duminica se va nimeri şi înaintea prăznuirii sau după prăznuire şi sfânt cu polieleu, punem 3 stihiri din Octoih, 3 ale sărbătorii din Mineu şi 4 ale sfântului;

7) Dacă duminica va cădea odovania unei sărbători din cele 12 mari, punem 4 stihiri din Octoih şi 6 ale sărbătorii.

Însemnare. Dacă biserica n-are Minee lunare şi slujba duminicii se face pe Octoih şi pe Mineu de obşte stihiri la Doamne strigat-am... sfântului punem numai 3, dar nu pe toate, căci în Mineul de obşte stihiri sunt puse mai multe, ca pentru sfinţi mari (cu polieleu, fără de cazul, când într-adevăr se sărbătoreşte un sfânt ca polieleu).

La Slavă... punem stihira sfântului de *la Slavă...* din Mineu, dacă este. La sărbători *la Slavă...* punem stihira sărbătorii cea de *la Slavă... Şi acum...* Dacă sfântul n-are stihira cântăm *Slavă... Şi acum...* dogmatica glasului din Octoih.

11. *Preotul:* înţelepciune drepţi!

12. *Strana:* (cântă) Lumină lină... (Ceaslovul)

13. *Preotul:* Să luăm aminte, pace tuturor!

14. *Strana:* Şi duhului tău. (Ceaslovul)

15. *Preotul:* înţelepciune, să luăm aminte, prochimen glasul al 6-lea: Domnul a împărăţit... (şi zice tot prochimenul cu stihurile lui, iar strana îl cântă),

Însemnare. Dacă sărbătoarea sau sfântul din Mineu au paremii, ele se citesc

imediat după cântarea prochimenului.

16. *Preotul:* Ectenia întreită. *(La primele 2 cereri ale ecteniei strana cântă "Doamne miluieşte" numai câte o dată, iar la celelalte câte 3 ori).*

17. *Strana:* învredniceşte-ne, Doamne...

18. *Preotul:* Ectenia "Să plinim rugăciunea noastră..."

19. *Strana:* Stihirile la stihoavnă din Octoih. *La Slavă...* stihira sfântului din Mineu, dacă are. *Şi acum...* stihira din Octoih, dar nu cea de unde s-au cântat stihirile stihoavnei, dar de la altă duminică, după glasul stihirii de *la Slavă... a* sfântului. Dacă sfântul n-are stihira, atunci *la Slavă... Şi acum...* punem stihira Octoihului glasului de rând. La sărbători la *Şi acum...* punem stihira sărbătorii din Mineu.

20. *Strana:* Acum slobozeşti..., Sfinte Dumnezeule...

21. *Preotul:* Că a Ta este împărăția...

22. *Strana:* (cântă) Amin. Troparul învierii glasului din Octoih, *Slavă...* troparul sfântului din Mineu, *Şi acum...* bogorodicina duminicală pe glasul troparului sfântului, dar nu pe glasul troparului învierii (o găsim la glasul corespunzător în Octoih sau la sfârşitul Mineului lunar).

23. *Preotul:* Înțelepciune!

24. *Strana:* (cântă) Binecuvintează.

25. *Preotul:* Cel ce este binecuvântat...

26. *Strana:* Amin. Întăreşte Dumnezeule sfânta şi dreapta credință a dreptmăritorilor creştini în veacul veacului.

27. *Preotul:* Preasfântă Născătoare de Dumnezeu...

28. *Strana:* Ceea ce eşti mai cinstită...

29. *Preotul:* Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule...

30. *Strana:* Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, şi acum şi pururea, şi în vecii vecilor, amin. Doamne miluieşte (de 3 ori), PC Părinte binecuvântează.

31 . *Preotul:* Zice otpustul duminicii.

32. Strana: ((cântă) Amin. ÎPS Petru...).

Rânduiala Utreniei de duminică dimineața

1. *Preotul:* Binecuvântat este Dumnezeul nostru...

2. *Strana:* Amin. Sfinte, Dumnezeule... Preasfântă Treime... Tatăl nostru...

3. *Preotul* Că a Ta este împărăția...

4. *Strana:* (citeşte) Amin. Doamne miluieşte (de 12 ori), *Slavă..., Şi acum...* Veniți să ne închinăm... (numai în Postul Mare), Psalmii 19 şi 20. *Slavă... Şi acum...,* Sfinte Dumnezeule... Preasfântă Treime... Tatăl nostru...

5. *Preotul:* Că a Ta este împărăția...

6. *Strana:* (citeşte) Amin. Mântuieşte Doamne poporul Tău... *Slavă...* Cel ce Te-ai înălțat pe cruce... *Şi acum...* Folositoare înfricoşată...

7. *Preotul:* Ectenia întreită prescurtată din 4 cereri, la care strana cântă ca răspuns la fiecare cerere "Doamne miluieşte" de 3 ori. *Vozglasul:* Că milostiv şi iubitor de oameni...

8. *Strana:* (cântă) Amin. Întru numele Domnului părinte binecuvântează.

9. *Preotul:* Slavă Sfintei şi cei de o ființă...

10. *Strana:* (cântă sau citeşte) Amin. Slavă întru cei de sus... Apoi citeşte cei 6 Psalmi.

11 . *Preotul:* Ectenia mare.

12. *Preotul:* Dumnezeu este Domnul... cu stihurile.

13. *Strana:* (cântă pe glasul troparului învierii) Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă, bine este cuvântat ceea ce vine întru numele Domnului (de 4 ori -- câte o dată la fiecare stih pronunţat de preot).

14. *Strana:* (cântă) troparul învierii (de 2 ori), *Slavă...* troparul sfântului *Şi acum...* bogorodicina duminicală, cea după glasul troparului sfântului.

Dacă este înaintea ori după prăznuire, la *Şi acum...* punem troparul sărbătorii.

15. *Strana:* (cântă) Doamne miluieşte (de 3 ori), Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

16. *Citeţul:* (citeşte) *Şi acum...* şi citeşte catisma a 2-a. Dacă se pune numai o catisma, el poate citi vreo Slavă şi din catisma a 3-a.

17. *Preotul:* Ectenia mică "Iară şi iară...".

18. *Strana:* Citeşte sedelna din Octoih.

19. *Strana:* (cântă) Lăudaţi numele Domnului...

Însemnare. Dacă Duminica se nimereşte o sărbătoare a Maicii Domnului sau a unui sfânt cu polieleu, după cântarea "Lăudaţi numele Domnului..." se cântă de către preot ori de strană o singură dată mărirea (veliciania) sărbătorii.

20.*Strana:* (cântă mai departe pe glasul 5) Bine eşti cuvântat, Doamne... Soborul îngeresc s-a mirat...

21.*Preotul:* Ectenia mică. (Tot în mijlocul bisericii).

22. *Strana:* Citeşte ipocoiul, apoi cântă sau citeşte antifoanele din Octoih.

23. *Preotul:* Să luăm aminte, înţelepciune, să luăm aminte, prochimen glasul al... (şi pronunţă prochimenul transcris de la utrenie din Octoih, iar strana îl cântă).

24. *Preotul.* Domnului să ne rugăm.

25. *Strana:* Doamne miluieşte.

26. *Preotul:* Că sfânt eşti, Dumnezeul nostru...

27. *Strana:* Amin.

28. *Preotul:* Toată suflarea să laude pe Domnul.

29. *Strana:* Toată suflarea să laude pe Domnul.

30. *Preotul:* (stihul) Lăudaţi pe Dumnezeu întru sfinţii Lui.

31. *Strana:* Toată suflarea să laude pe Domnul.

32. *Preotul:* (jumătate) Toată suflarea.

33. *Strana:* (a doua jumătate) Să laude pe Domnul.

34. *Preotul:* Şi pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sf. Evanghelie pe Domnul Dumnezeu să-L rugăm.

35. *Strana:* (cântă ca şi la ectenia pentru morţi) Doamne miluieşte (de 3 ori).

36. *Preotul:* Înţelepciune drepţi să ascultăm Sfânta Evanghelie, pace tuturor!

37. *Strana:* Şi duhului tău.

38. *Preotul:* Din Sfânta Evanghelie… citire,

39. *Strana:* Slavă Ţie, Doamne, slavă Ţie.

40. *Preotul:* Să luăm aminte (şi citeşte Evanghelia).

41. *Strana:* (după terminarea citirii Evangheliei) Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.
42. *Strana:* (cântă) Învierea lui Hristos văzând...

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh (pentru rugăciunile sfinților Apostoli (Milostive curățeşte) mulțimea greşelelor noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin, (pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu (Milostive curățeşte) mulțimea greşelelor noastre.

Miluieşte-mă, Dumnezeule (după mare mila Ta) şi după mulțimea îndurărilor Tale) curățeşte fărădelegile noastre.

Înviind Iisus din mormânt (precum mai înainte a zis) ne-a dăruit nouă viață veşnică) şi mare milă.

43. *Preotul:* Mântuieşte, Dumnezeule poporul Tău...
44. *Strana:* Doamne miluieşte (de 12 ori).
45. *Preotul:* Cu mila şi cu îndurările... (Şi se face miruitul).
46. *Strana:* Amin. Cântă şi citeşte canoanele din Octoih şi din Mineu. Din Octoih duminica se pun 3 canoane:

1. *Al învierii* (pripeala: Slavă, Doamne, sfintei învierii Tale);
2. *Al Crucii şi al învierii* (pripeala: Slavă, Doamne, cinstitei Crucii Tale şi Învierii);
3. *Al Născătoarei de Dumnezeu* (pripeala: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi).

Canonul Mineului are pripeala lui. La penultimul tropar al Mineului în loc de pripeala obişnuită se zice *Slavă...,* la ultimul tropar --- *Şi acum...* Dacă nu se citesc toate troparele canoanelor, atunci *Slavă... Şi acum...* se zic la un loc la urma troparelor.

Însemnare. 1. Dacă sfântul din Mineu are 2 canoane, ori este înaintea prăznuirii ori după prăznuire, ori este sărbătoare mare în cinstea Maicii Domnului, ori ziua hramului, ori se face odovania unei sărbători din cele 12 împărăteşti -- canonul Crucii şi al învierii nu se pune.

2. Dacă este înaintea prăznuirii sau după prăznuire şi este şi sfânt cu 2 canoane, ori sunt 2 sfinți, care amândoi au canoane, ori este ziua hramului -- nici canonul Născătoarei de Dumnezeu nu se pune.

Irmoasele întotdeauna se cântă ale primului canon, deci duminica se cuvine de cântat irmoasele canonului învierii din Octoih. După fiecare pesne se cântă catavasia.

Însemnare. La noi în Moldova există şi aşa practică: irmoasele nu se cântă, dar numai se citesc fără să se zică vreo pripeală la dânsele. Cântă numai catavasiile.

În cursul anului după tipic se cuvine de cântat duminica şi la sărbători următoarele catavasii:

1. De la 1 ianuarie (ziua Sfântului Vasile) până la 14 ianuarie (odovania Botezului Domnului) -- irmoasele Bobotezei “Fundul adâncului...”, glasul al 2- lea.
2. De la 15 ianuarie până la odovania sărbătorii întâmpinării Domnului (Stratenia) -- irmoasele întâmpinării “Pământul cel roditor de adâncime...”, glasul al 3-lea.
3. În duminicile Postului Mare catavasia este apărată în Triod. Dacă în zilele de rând ale Postului Mare cade vreo sărbătoare din Mineu, la catavasie se cântă irmoasele Maicii Domnului “Deschide-voi gura mea...”, glasul al 4-lea.

4. Din ziua Pastelor şi până la odovania lor se cântă irmoasele paştelor “Ziua învierii...”, glasul 1-îi.

5. În ziua duminicii Orbului, la odovania Pastelor şi până la odovania Înălţării Domnului (afară de ziua înălţării şi duminica Sfinţilor Părinţi de la Niceea) -- irmoasele Înălţării “Mântuitorului Dumnezeu...”, glasul al 5-lea.

6. În ziua înălţării Domnului, în duminica Sfinţilor Părinţi şi de la Duminica Mare până la odovania ei -- irmoasele canonului al 2-lea al Duminicii Mari “Dumnezeiescul acoperământ...”, glasul al 4-lea.

7. De la Duminica Tuturor Sfinţilor şi până la 31 iulie - irmoasele Maicii Domnului “Deschide-voi gura mea...”, glasul al 4-lea.

8. De la 1 august până la 6 august (sărbătoarea Schimbării la faţă şi la această sărbătoare) -- irmoasele Crucii “Crucea însemnând Moisei...”, glasul al 8-lea.

9. De la 7 august până la 13 august (odovania sărbătorii Schimbării la faţă) -- irmoasele Schimbării la faţă “Cetele Israiliteneşti...”, glasul al 4-lea.

10. De la 14 august până la 23 august (odovania Adormirii Maicii Domnului) - irmoasele Adormirii “Cea împodobită cu dumnezeiasca slavă...”, glasul 1-îi.

11. De la 24 august până la 21 septembrie (odovania înălţării Crucii) - irmoasele Crucii “Crucea însemnând Moisei ...”, glasul al 8-lea.

12. De la 22 septembrie până la 20 noiembrie - irmoasele Maicii Domnului “Deschide-voi gura mea...”, glasul al 4-lea.

13. De la 21 noiembrie (Intrarea Maicii Domnului în biserică -- Ovdenia) până la 31 decembrie (odovania sărbătorii Crăciunului) -- irmoasele Naşterii Domnului Hristos se naşte slăviţi-L ...”, glasul 1-îi.

47. *Preotul:* (la cântare a 3-a) Ectenia mică.

48. *Strana:* Citeşte condacul şi icosul sfântului sau a sărbătorii de la pesnea a 6-a din Mineu.

49. *Preotul:* (la cântarea a 6-a) Ectenia mică.

50. *Strana:* Citeşte condacul şi icosul învierii de la pesnea a 6-a din Octoih.

51. *Strana:* La sfârşitul pesnei a 8-a citeţul în loc de *Slavă...* zice: “Binecuvântăm pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul”, apoi *Şi acum...* înainte de catavasia pesnei a 8-a strana cântă stihul: Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântând şi preamărindu-L de Dânsul întru toţi vecii” şi imediat catavasia.

52. *Preotul:* Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii întru cântări să o mărim.

53. *Strana:* (cântă) Măreşte suflete al Meu pe Domnul..., Ceea ce eşti mai cinstită...

54. *Strana:* Pesnea a 9-a a canonului.

55. *Preotul:* Ectenia mică.

56. *Preotul* Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru.

57. *Strana:* (cântă) Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru.

58. *Preotul:* (Stihul) Că sfânt este Domnul Dumnezeul nostru.

59. *Strana:* Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru.

60. *Preotul:* (stihul 2) Peste tot poporul Dumnezeul nostru.

61. *Strana:* Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru.

62. *Strana:* Citeşte sfetilna învierii cuvenită de la sfârşitul Octoihului, *Slavă...* sfetilna sfântului din Mineu, dacă are, *Şi acum...* bogorodicina din Octoih. Dacă sfântul n-are sfetilna, *Slavă... Şi acum...* din Octoih citim bogorodicina.

Însemnare. La sfârşitul Octoihului sunt 11 sfetilne ale învierii, care corespund celor 11 Evanghelii ale învierii, ce se citesc la rând duminica dimineața. Dacă dascălul nu ține minte care sfetilna este la rând, el poate să vadă în calendarul bisericesc de masă ce Evanghelie s-a citit la utrenie sau să întrebe de preot.

63. *Strana:* (cântă pe glasul Octoihului) Toată suflarea să laude pe Domnul, lăudați pe Domnul din ceruri, lăudați pe El întru cele înalte. Ție se cuvine Dumnezeule.

Lăudați pe El toți îngerii Lui, lăudați pe El toate puterile Lui, Ție se cuvine cântare, Dumnezeule.

64. *Strana:* Citeşte mai departe Psalmul 148. apoi Psalmul 149, afară de ultimul stih, care se pune ca stih la stihiuri: se citeşte ori cântă stihul: Ca să facă întru dânşii... şi se citeşte prima din cele 8 stihiri ale Octoihului (ori se cântă). Se pronunță mai departe următorul stih din Psalmul 150: Lăudați pe Dumnezeu... şi se citeşte a doua stihiră şi aşa mai departe. După terminarea stihurilor din Psalmul 150 se pun şi celelalte 2: Scoală-Te, Doamne... şi Mărturisimă-voi Ție, Doamne...

65. Dacă şi sfântul în Mineu are stihiri la laude, din Octoih se pun numai 4 stihiri şi 4 se pun ale sfântului, în acelaşi număr şi Slava lui. La *Slavă...* se pune stihiră Evangheliei de lângă sfetilna de la sfârşitul Octoihului. *Strana:* (cântă) *Şi acum...* Preabinecuvântată eşti Născătoare de Dumnezeu Fecioară... pe glasul 2 mare.

66. *Preotul:* Slavă Ție Celui ce ne-ai arătat nouă lumină.

67. *Strana:* Cântă slavoslovia (docsologia) cea mare.

68. *Strana:* Cântă troparul învierii de la sfârşitul slavosloviei din Octoih sau Ceaslov, care se cuvine după glas.

69. *Preotul:* Ectenia întreită.

70. *Preotul:* Ectenia Să plinim rugăciunea noastră...

71. *Preotul:* Înțelepciune!

72. *Strana:* Părinte, binecuvântează.

73. *Preotul:* Cel ce este binecuvântat...

74. *Strana:* (cântă) Amin. Întăreşte Dumnezeule sfânta şi dreapta credință a dreptmăritorilor creştini şi sfânt locaşul acesta în veacul veacului.

75. *Preotul:* Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne...

76. *Strana:* Ceea ce eşti mai cinstită...

77. *Preotul:* Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule...

78. *Strana: Slavă... Şi acum...* Doamne miluieşte (de 3 ori), Părinte binecuvântează.

79. *Preotul:* Zice otpustul duminicii.

80. *Strana:* (cântă) Amin. Şi citeşte ceasul 1-îi.

Însemnare. La sfârşitul ceasului 1-îi după rugăciunea *Hristoase lumina cea adevărată...* strana cântă *Apărătoare Doamnă...* La Paşti şi la cele 12 sărbători mari până la odovanie în loc de *Apărătoare Doamnă...* se cântă **condacul** sărbătorii.

Lista sărbătorilor la care după obiceiul locului se cuvine de făcut slujbă în bisericile de la țară din Moldova şi ce fel de slujbă adăugătoare se face

La sărbători în cinstea Mântuitorului, a Maicii Domnului şi a Sfinților mai cinstiți la țară, ca regulă, se slujeşte în ajun vecernia cea mare, iar a doua zi utrenia cu litie şi liturghie (pâinile sfințite la litie se împart credincioşilor la sfârşitul liturghiei împreună cu anafora).

1. *1/14 ianuarie -- Tăierea împrejur a Mântuitorului şi Sfântului Vasile cel Mare,*
2. *5/18 ianuarie - Ajunul Botezului Domnului.*

În Tipic (făcut pentru mănăstiri) este scris, că în ajunul Botezei, afară de vecernie şi utrenie, slujite la vremea lor, să se citească ceasurile împărăteşti cu obednița, apoi să se slujească vecernia Botezei cu liturghie, după care să se facă sfințirea apei cei mari, iar seara spre Botează să se facă priveghere de toată noaptea, formată din pavecernița cea mare, litie şi utrenie.

Pentru că ajunul Botezei este zi de lucru, la bisericile de la țară, ca regulă, slujbă nu se face, numai dis-de-dimineață, se face sfințirea apei. Se practică două feluri de sfințire a apei:

a) Sfințirea apei cei mici, la care, când se cufundă crucea se cântă Mântuieşte Doamne poporul Tău...", iar seara spre Botează se slujeşte vecernia cea mare;

b) Sfințirea apei cei mari, la care se cântă "în Iordan...", dar atunci trebuie de slujit întâi vecernia Botezei, căci sfințirea apei cei mari nu se face fără vecernie, iar seara spre Botează ori nu se slujeşte nimic (vecernia este făcută), ori se citeşte pavecernița cea mare.

Acolo unde preotul slujeşte la o singură biserică, dacă nu face totul după Tipic, poate să se folosească de una din aceste două practici. Dar dacă slujeşte la două biserici, ar fi mai bine să facă liturghie şi sfințirea apei mari (ori măcar vecernia cu sfințirea apei mari) în ajun la o biserică, iar în ziua de Botează să slujească la a doua biserică, căci amândouă apele mari (şi cea din ajun şi cea din ziua Botezei) au aceeaşi valoare.

Când ajunul Botezei cade duminica, dacă preotul vrea să facă sfințirea apei cei mari, după liturghie imediat trebuie să slujească vecernia Botezei.

În ajunul Botezei după sfârşitul vecerniei, ori dacă vecernia s-a slujit împreună cu liturghia după Tipic, după liturghie se face slavlenie (lauda sărbătorii): la mijlocul bisericii se scoate un sfeşnic portativ cu făclia aprinsă şi înaintea lui preotul şi dascălul, şi coriştii cântă troparul sărbătorii, *Slavă... Şi acum...* condacul. Apoi preotul felicită credincioşii cu începutul sfintelor sărbători ale Botezei.

3. *6/19 ianuarie -- Botezul Domnului (Botează).*

După liturghie se face sfințirea apei cei mari. Dacă Botează cade duminică, nimic de ale învierii nu se cântă, afară de catisma de la vecernie.

4. 7/20 *ianuarie - Soborul Sfântului Ioan Botezătorul.*
5. *30 ianuarie / 12 februarie - Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul şi Ioan Gură de Aur.*
6. *2/15 februarie -- întâmpinarea Domnului (Stratenia).*
7. *Duminica Vameşului şi a Fariseului. Slujba se face pe Octoih şi Triod fără Mineu, La fel se fac slujbele şi la celelalte duminici până la Florii.*

8. *În sâmbăta Lăsatului secului de came se slujeşte parastas -- pomenirea morților. După liturghie se face panihidă.*

9. *Săptămâna întâia a Postului Mare.*

După Tipic în ziua de Lăsatul secului care se slujeşte vecernia şi se face iertăciunea. La țară vecernia, ca regulă, nu se slujeşte, iar iertăciunea se face duminică după terminarea liturghiei.

Tipicul mai prescrie, ca luni, marți şi joi dimineața în săptămâna întâia a Postului să se slujească utrenia cu *Cântările lui Moisei la canon,* ceasurile cu catisme, obednița şi vecernia; miercuri şi vineri să se mai slujească şi liturghia înainte sfințită, iar seara primele patru zile să se citească pavecernița cea mare cu canonul Sfântului Andrei al Critului. La oraşe şi localități mai mari aşa şi trebuie de făcut, dar la celelalte biserici slujbă se face numai seara -- pavecernița cea mare cu citirea de către preot a canonului Sfântului Andrei.

10. *Sâmbăta întâia a Postului Mare.*

Dacă vineri dimineața nu s-a slujit liturghie, seara spre sâmbătă se face vecernia pe Octoih şi Mineu, iar din Triod luăm numai stihira fără paremii şi facem mărturisirea pentru sâmbătă. Dacă vineri a fost liturghie, în loc de vecernie citim pavecernița cea mare. Sâmbătă dimineața slujim utrenia şi liturghia şi se împărtăşesc credincioşii.

11. *9/22 martie - Sfinții Patruzeci de Mucenici.*

Duminica slujim liturghia Sfântului Vasile, sâmbătă -- a Sfântului Ioan, în alte zile ~ liturghia sfințită.

12. *25 martie/7 aprilie -- Bunavestirea Maicii Domnului (Blagoveşteniile).*

Duminica - liturghia Sfântului Vasile, în alte zile -- a lui Ioan Gură de Aur.

13. *Intrarea Domnului în Ierusalim (Floriile).*

La utrenie se face sfințirea stâlpărilor.

14. *Luni, marți şi miercuri în săptămâna Patimilor.*

Tipicul prescrie, ca în aceste zile să se slujească liturghie înainte sfințită, în localitățile mai mici nu se fac slujbe.

15. *De Joi Mari.*

Miercuri seara spre joi se face vecernia şi mărturisire. Dacă dimineața fusese liturghie, în loc de vecernie citim pavecernița cea mică şi tripesnețul. Joi dimineața slujim utrenia, ceasurile, obednița, vecernia şi liturghia Sfântului Vasile.

16. *De Joi Mari seara.*

În mijlocul bisericii dinaintea Crucii se slujeşte utrenia Vinerii Mari – slujba Patimilor Domnului cu citirea celor 12 Evanghelii (deniile).

17. *Vinerea Mare dimineața.*

Se citesc ceasurile împărăteşti.

18. *Vinerea Mare după amiază.*

Se slujeşte vecernia pentru Sâmbăta Mare şi se scoate Sfântul Aer (Plaşcenița).

19. *Vinerea Mare seara.*

Se slujeşte utrenia Sâmbetei Mari -- Prohodul Domnului şi se înconjoară biserica cu Sfântul Aer. La unele biserici această slujbă se face noaptea spre Sâmbătă.

20. *Sâmbăta Mare dimineața.*

Ceasurile, obednița, vecernia şi liturghia Sfântului Vasile.

21. *Ziua Sfintelor Paşti.*

Se slujeşte polunoşniţa şi se introduce Sfântul Aer în altar. Apoi se înconjoară biserica şi la ora 12 de noapte se începe utrenia, pe urmă ceasurile şi liturghia. Se face sfinţirea paştilor, a ouălelor şi cărnii.

22. *În ziua de Paşti după amiază.*

Se slujeşte vecernia.

23. *Luni a doua zi de Paşti.*

Utrenia şi liturghia.

24. *Luni după Duminica Tomei sau de Duminica Tomei, se fac Paştile Blajinilor.*

Se cădeşte cimitirul împrejur şi se stropeşte cu agheasmă, se slujeşte panihidă deplină şi apoi se citesc pe la morminte pomelnicile, cântându-se şi veşnica pomenire.

25. *23 aprilie/6 mai - Sfântul Mare Mucenic Gheorghe.*

26. *Înălţarea Domnului (Ispasul).*

După liturghie la unele biserici se face panihidă pentru ostaşii căzuţi la război.

27. *Sâmbăta Duminicii Mari.*

Se slujeşte parastas -- pomenirea morţilor. După liturghie se face panihidă.

28. *Duminica Mare.*

Imediat după liturghie se citeşte ceasul 9 şi apoi se slujeşte vecernia pentru luni cu rugăciunile în genunchi.

29. *Luni după Duminica Mare.*

Utrenia şi liturghia.

30. *24 iunie/7 iulie - Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul.*

31. *29 iunie/12 iulie -- Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel.*

32. *20 iulie/2 august -- Sfântul Prooroc Ilie.*

După liturghie se face sfinţirea fructelor şi a legumelor.

33. *6/19august- Schimbarea la faţă a Mântuitorului (Probajnele).*

După liturghie se face sfinţirea poamei.

34. *15/28 august -- Adormirea Maicii Domnului (Sfânta Măria cea mare).*

La unele biserici se scoate Plaşceniţa Maicii Domnului şi se face Prohodul Ei.

35. *29 august/11 septembrie – Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul.*

La unele biserici se face panihidă pentru ostaşii căzuţi la război.

36. *8/21 septembrie -- Naşterea Maicii Domnului (Sfânta Măria cea mică).*

37. *14/27 septembrie - înălţarea Sfintei Cruci (Ziua Crucii).* La utrenie se scoate Sfânta Cruce în mijlocul bisericii.

38. *1/14 octombrie - Acoperământul Maicii Domnului (Pocroavele).*

39. *Sâmbăta Sfântului Marelui Mucenic Dumitru.*

La unele biserici se slujeşte parastas -- pomenirea morţilor şi după liturghie se face panihidă.

40. *26 octombrie/8 noiembrie - Sfântul Mare Mucenic Dumitru.*

41. *8/31 noiembrie - Soborul Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil.*

42. *21noiembrie / 4decembrie -- Intrarea Maicii Domnului în biserică (Ovdenia).*

43. *6/19 decembrie -- Sfântul Ierarh Nicolae.*

44. *24 decembrie/6 ianuarie - Ajunul Naşterii Domnului.*

După Tipic se cuvine de slujit seara vecernia, iar dimineaţa -- utrenia, ceasurile împărăteşti, obedniţa, vecernia şi liturghia, iar seara spre sărbătoare de făcut priveghere, formată din pavecerniţa cea mare, litie şi utrenie, însă pentru că este zi de lucru nu la toate bisericile se face slujbă după Tipic: la unele se citesc numai ceasurile

împărăteşti, la altele nici ceasurile nu se citesc, dar seara se slujeşte vecernia cea mare şi se face slavlenie -- se cântă troparul şi condacul sărbătorii dinaintea sfeşnicului aprins.

45. *25 decembrie/7 ianuarie -- Naşterea Domnului (Crăciunul).*

46. *26 decembrie/8 ianuarie - Soborul Maicii Domnului.*

Se mai fac slujbe la unele biserici şi la următoarele sărbători:

1. *24 februarie/9 martie - Aflarea Capului Sfântului Ioan Botezătorul.*

2. *9/22 mai - Mutarea Moaştelor Sfântului Ierarh Nicolai (Sfântul Nicolai de vară).*

3. *22 iulie/2 august – Sfânta Maria Magdalena.*

După liturghie se face Sfântul Maslu de obşte.

4. *27 iulie/9 august - Sfântul Mare Mucenic Pantelimon.*

După liturghie se face Sfântul Maslu de obşte.

5. *1/14 august – Scoaterea Sfintei Cruci şi Sfântul Mucenic Macovei.*

La utrenie se scoate Sfânta Cruce în biserică şi după liturghie se sfințesc florile.

Vecernia la sărbători şi la sfinți

Dacă una dintre cele 12 sărbători împărăteşti ale Mântuitorului (înălțarea Sfintei Cruci, Botează, Schimbarea la față) cade duminica, nimic de ale învierii nu cântăm.

Dacă vreo sărbătoare de ale Maicii Domnului, chiar şi din cele 12, sau de ale Sfinților mari cade duminica, întâi merg ale învierii din Octoih şi apoi ale sărbătorii din Mineu.

1. *Preotul.* Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna...

2. *Strana:* (cântă) Amin.

3. *Preotul:* Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție.

4. *Strana:* (cântă) Împărate Ceresc... (apoi citeşte) Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...

5. *Preotul:* Că a Ta este împărăția...

6. *Strana:* (citeşte) Amin. Doamne miluieşte (de 12 ori), Slavă..., Şi acum..., Veniți să ne închinăm..., Psalmul 103.

7. *Preotul:* Ectenia mare.

8. *Strana:* Fericit bărbatul.

Însemnare. Tipicul prescrie, că orice sărbătoare n-ar cădea duminica, sâmbătă seara de citit catisma întâia toată şi la fiecare Slavă de pus ectenia mică.

La sărbătorile Mântuitorului din cele 12 (înălțarea Sfintei Cruci, Crăciunul, Botează, Schimbarea la față, dacă cad lunea, şi înălțarea Domnului, dacă se nimereşte în aceeaşi zi cu sărbătoarea Sfântului Apostol şi Evanghelist Ioan), se citeşte numai prima Stavă din catisma întâia. Dar dacă cade în altă zi, nu se pune deloc catisma.

La sărbătorile Maicii Domnului şi ale Sfinților cu priveghere şi polieleu în orice zi n-ar cădea ele, afară de duminică şi zilele de rând din Postul Mare, de citit prima Slavă din catisma întâia.

La unele biserici parohiale astăzi se foloseşte practica, luată din Biserica

Rusă de a se cânta numai stihurile primei Slave -- Fericit bărbatul, fără citire, chiar şi spre duminică.

9. *Preotul:* Ectenia mică.

10. *Strana:* (cântă pe glasul stihirilor) Doamne strigat-am... şi punem stihirile pe 8, începând cu stihul: Din adâncuri am strigat către Tine..., alteori pe 6 cu stihul: De Te vei uita la Fărădelegi... Dacă-i duminică stihirile se pun pe 10 după rânduiala duminicii şi primele 4 stihiri merg ale duminicii din Octoih şi apoi 6 ale sărbătorii din Mineu. La sărbătoarea unui Sfânt este stihira, care se cântă la *Slavă... la Şi acum...* se pune dogmatica aleasă după glasul stihirii de *la Slavă...* La o sărbătoare a Mântuitorului, a Maicii Domnului şi la înaintea prăznuirii sau după prăznuire la *Slavă... Şi acum...* se cântă stihira sărbătorii, care este de faţă în Mineu. După Paşti punem stihira din Penticostar. Spre duminică se cântă numaidecât dogmatica glasului de rând.

11. *Preotul:* Înțelepciune drepți!

12. *Strana:* (cântă) Lumină lină...

13. *Preotul:* Să luăm aminte, pace tuturor!

14. *Strana:* Şi duhului tău.

15. *Preotul:* Înțelepciune, să luăm aminte, prochimen glasul... (şi pronunță prochimenul zilei şi stihul lui, iar strana îl cântă).

16. *Preotul:* (zice tare) Înțelepciune!

17. *Citețul:* De la Facere (ori din altă carte) citire.

18. *Preotul:* Să luăm aminte.

19. *Citețul:* (citeşte paremia. Dialogul acesta dintre preot şi citeț se repetă la fiecare paremie).

20. *Preotul:* Ectenia întreită (la primele 2 cereri strana cântă "Doamne miluieşte" câte o dată, iar la celelalte -- câte 3 ori).

21. *Strana:* Învredniceşte-ne, Doamne, în seara aceasta...

22. *Preotul:* Ectenia cu cereri.

23. *Strana:* Stihirile la Stihoavna cu stihurile lor. La un Sfânt este şi stihiră, care se cântă la *Slavă... la Şi acum...* se pune stihira Născătoarei din Octoih de la Stihoavna cea după glasul stihirii de la *Slavă...* Duminica stihirilor merg ale duminicii, la *Slavă...* - a Sfântului, la *Şi acum...* – a Născătoarei după glasul stihirii de la *Slavă...* Dacă este şi înaintea prăznuirii sau după prăznuire la *Şi acum..,* - stihira sărbătorii.

24. *Strana:* Acum slobozeşti..., Sfinte Dumnezeule...

25. *Preotul:* Că a Ta este împărăția...

26. *Strana:* (cântă) Amin (apoi troparele):

La un Sfânt: Troparul Sfântului, *Slavă... Şi acum...* bogorodicina învierii cea după glasul troparului Sfântului.

Dacă este înainte sau după prăznuire: Troparul Sfântului, *Slavă... Şi acum...* troparul sărbătorii.

La o sărbătoare a Mântuitorului sau a Maicii Domnului: Troparul sărbătorii (1 dată).

Duminica: Troparul învierii, *Slavă...* troparul Sfântului, *Şi acum...* bogorodicina învierii cea după glasul troparului Sfântului.

Duminica şi înainte sau după prăznuire: Troparul învierii, *Slavă... a* Sfântului, *Şi*

acum... a sărbătorii.

Duminica şi o sărbătoare a Maicii Domnului: Troparul învierii, *Slavă... Şi acum... a* sărbătorii.

27. *Preotul:* Înțelepciune!

28. *Strana:* Părinte binecuvântează.

29. *Preotul:* Cel ce este binecuvântat Hristos Dumnezeul...

30. *Strana:* Amin. întăreşte, Dumnezeule, Sfânta şi dreapta credință a dreptmăritorilor creştini în veacul veacului.

31. *Preotul:* Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne...

32. *Strana:* Ceea ce eşti mai cinstită de cât heruvimii...

33. *Preotul:* Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule...

34. *Strana:* Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin. Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

35. *Preotul:* Otpustul.

36. *Strana:* Amin. Pe marele domn...

Utrenia la sărbători şi la sfinți

1. *Preotul:* Binecuvântat este Dumnezeul nostru...

2. *Strana:* Amin. începutul obişnuit. Cei 2 Psalmi cu troparele.

3. *Preotul:* Ectenia întreită prescurtată din 4 cereri: Miluieşte-ne pe noi Dumnezeule...

4. *Strana:* Cântă "Doamne miluieşte" de 3 ori la fiecare cerere.

5. *Preotul:* (vozglasul) Că milostiv şi iubitor de oameni...

6. *Strana:* Amin. Întru numele Domnului Părinte binecuvântează.

7. *Preotul:* Slavă Sfintei şi cei de o ființă...

8. *Strana:* Amin. Cei 6 Psalmi.

9. *Preotul:* Ectenia mare.

10. *Preotul:* Dumnezeu este Domnul... cu stihurile.

11. *Strana:* (cântă pe glasul troparului) Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă, bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului (de 4 ori -- câte o dată la fiecare stih zis de preot).

12. *Strana: Cântă troparul sărbătorii* (de 2 ori), *Slavă... Şi acum...* acelaşi tropar a treia oară. La un Sfânt se cântă troparul (de 2 ori), *Slavă... Şi acum...* bogorodicina.

13. *Strana:* (cântă) Doamne miluieşte (de 3 ori), Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

14. *Citețul:* (zice) Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin (apoi citeşte catisma cuvenită la utrenia în ziua dată a săptămânii).

15. *Preotul:* Ectenia mică.

16. *Strana:* (citeşte) Sedelna din Mineu.

17. *Strana:* (cântă polieleul) Lăudați numele Domnului...

18. *Preotul:* Cântă dinaintea icoanei sărbătorii mărirea (veliceania).

19. *Strana:* Repetă rar şi încetişor mărirea de mai multe ori până preotul cădeşte toată biserica, punând de fiecare dată înainte şi câte un stih luat de la mărirea sărbătorii din Psaltire. Când preotul termină cădirea bisericii, strana după *Slavă... Şi*

acum... cântă “Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ţie, Dumnezeule” de 2 ori.

19. *Preotul:* Cântă a treia oară “Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ţie, Dumnezeule” şi repetă încă odată mărirea.

Însemnare. Dacă preotul nu poate cânta mărirea, el numai cădeşte biserica, iar mărirea o cântă şi în locul lui strana la clipos.

21. *Preotul:* Ectenia mică.
22. *Strana:* Citeşte sedelna “După Polieleu”.
23. *Strana:* (cântă) Antifonul glasului al 4-lea: Din tinereţile mele...
24. *Preotul:* Să luăm aminte, înţelepciune, să luăm aminte, prochimen glasul al 4-lea... şi pronunţă prochimenul şi stihul lui, apoi jumătate de prochimen, luate din Mineu şi strana îl cântă.
25. *Preotul:* Domnului să ne rugăm.
26. *Strana:* Doamne miluieşte.
27. *Preotul:* Că sfânt eşti, Dumnezeul nostru...
28. *Strana:* Amin.
29. *Preotul:* Toată suflarea să laude pe Domnul.
30. *Strana:* Toată suflarea să laude pe Domnul.
31. *Preotul:* Lăudaţi pe Dumnezeu întru Sfinţii Lui...
32. *Strana:* Toată suflarea să laude pe Domnul.
33. *Preotul:* (prima jumătate) Toată suflarea.
34. *Strana:* (a doua jumătate) Să laude pe Domnul.
35. *Preotul:* Şi pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie pe Domnul Dumnezeu să-L rugăm.
36. *Strana:* Doamne miluieşte (de 3 ori).
37. *Preotul:* Înţelepciune drepţi să ascultăm Sfânta Evanghelie pace tuturor!
38. *Strana:* Şi duhului tău.
39. *Preotul:* Din Sfânta Evanghelie cea de la ... citire.
40. *Strana:* Slavă Ţie, Doamne, slavă Ţie.
41. *Preotul:* Să luăm aminte (şi citeşte Evanghelia).
42. *Strana:* (după citirea Evangheliei) Slavă Ţie, Doamne, slavă Ţie, Ps. 50.
43. *Strana:* (cântă pe glasul al 6-lea cel mare).

La un Sfânt

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, pentru rugăciunile Sfântului (cutare), Milostive curăţeşte, mulţimea greşelelor noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor amin, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive curăţeşte, mulţimea greşelelor noastre.

Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta, şi după mulţimea îndurărilor Tale, curăţeşte fărădelegile noastre. (Apoi se cântă stihira din Mineu).

La o sărbătoare a Maicii Domnului

Slavă... pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive curăţeşte, mulţimea greşelelor noastre.

Şi acum... pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive curăţeşte, mulţimea greşelelor noastre.

Miluieşte-mă Dumnezeule...

Stihira.

La o sărbătoare a Mântuitorului din cele 12

Slavă... (se cântă cuvintele scrise în Mineu special pentru această sărbătoare).

Şi acum... (aceleaşi cuvinte). *Miluieşte-mă* Dumnezeule... *Stihira.*

44. *Preotul:* (litia) Mântuieşte, Dumnezeule, poporul Tău...
45. *Strana:* Doamne miluieşte (de 40 de ori).

Însemnare. Dacă dintr-o oarecare pricină Litie nu se face, strana aici cântă „Doamne miluieşte" numai de 12 ori, iar pe celelalte "Doamne miluieşte" nu le mai cântă deloc.

46. *Preotul:* Încă ne rugăm pentru marele domn...
47. *Strana:* Doamne miluieşte (de 50 de ori).
48. *Preotul:* Încă ne rugăm pentru de Dumnezeu păzită...
49. *Strana:* Doamne miluieşte (de 30 de ori).
50. *Preotul:* Încă ne rugăm pentru ca să se păzească...
51. *Strana:* Doamne miluieşte (de 3 ori).
52. *Preotul:* Încă ne rugăm şi pentru ca Domnul Dumnezeu să audă...
53. *Strana:* Doamne miluieşte (de 3 ori).
54. *Preotul:* Auzi-ne pe noi, Dumnezeule...
55. *Strana:* Amin.
56. *Preotul:* Pace tuturor!
57. *Strana:* Şi duhului tău.
58. *Preotul:* Capetele voastre Domnului să le plecaţi.
59. *Strana:* Ţie, Doamne.
60. *Preotul:* Stăpâne mult milostive, Doamne Iisuse Hristoase...
61. *Strana:* Amin.
62. *Preotul:* Domnului să ne rugăm.
63. *Strana:* Doamne miluieşte.
64. *Preotul:* Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru...
65. *Strana:* Amin.
66. *Preotul:* (vozglasul) Cu mila şi cu îndurările...
67. *Strana:* Amin. Irmosul canonului. Irmoasele se cântă ale canonului celui dintâi, iar catavasia se cântă cea sărbătorească a rândului (vezi la slujba duminicii).

Despre canoane

La o sărbătoare a *Mântuitorului canonul* se pune numai a Mântuitorului şi pripeala: Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie.

La o sărbătoare a *Maicii Domnului* canonul se pune numai a Maicii Domnului cu pripeala: Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu mântuieşte-ne pe noi.

La *Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul şi la Tăierea Capului Lui* canonul se pune numai a Lui cu pripeala: Sfinte Ioane Botezătorule şi înainte Mergătorule, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

La sărbătoarea *Sfinților Apostoli Petru şi Pavel* canoanele se pun numai ale lor cu pripelele: Sfinte Apostole Petre roagă-te lui Dumnezeu pentru noi; Sfinte Apostole Pavele roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

La alte sărbători ale *Sfântului Ioan Botezătorul,* la alte sărbători ale Sfinților Apostoli şi ale altor Sfinți întâi se pune canonul Maicii Domnului şi apoi canonul Sfântului cu pripeala:

La 8/21 noiembrie: Sfinților Arhangheli şi îngeri rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi.

La un arhanghel: Sfinte arhanghele (cutare) roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

La un prooroc. Sfinte prooroace (cutare) roagă-te...

La un apostol: Sfinte Apostole...

La mai mulți apostoli: Sfinților apostoli (cutare) rugați-vă...

La 21 mai/3 iunie: Sfinților întocmai cu Apostolii împărați Constantin şi Elena rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi.

La 22 iulie/2 august: Sfântă întocmai cu Apostolii Mărie Magdalenă...

La un ierarh: Sfinte părinte ierarhe (cutare) roagă-te...

La 30 ianuarie/12 februarie: Sfinților Trei Ierarhi rugați-va...

La un cuvios: Cuvioase părinte (cutare)...

La mai mulți cuvioşi: Cuvioşilor sau Preacuvioşilor) Părinți rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi.

La o cuvioasă femeie: Cuvioasă maică (cutare)...

La un mucenic: Sfinte mucenice (cutare)...

La mai mulți mucenici: Sfinților Mucenici rugați-vă...

La un mare mucenic: Sfinte mare mucenice (cutare)...

La un sfințit mucenic (episcop, preot, diacon, mucenic): Sfinte sfințite mucenice (cutare) roagă-te...

La un cuvios mucenic (călugăr-mucenic): Sfinte cuvioase mucenice (cutare) roagă-te...

La o muceniță: Sfântă muceniță (cutare) roagă-te...

La câteva mucenițe: Sfintelor Mucenițe...

La o mare muceniță: Sfântă mare muceniță (cutare)...

La 9/22 septembrie: Sfinților şi drepților Ioachim şi Ana rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi.

La 9/22 decembrie: Sfântă şi dreaptă Ana roagă-te lui Dumnezeu...

La Strămoşii Domnului (înainte de Crăciun): Sfinților Strămoşi ai Domnului (sau numai: Sfinților Strămoşi) rugați-vă...

La canonul celor 3 Coconi: Sfinților Trei Tineri rugați-vă...

La Părinții Domnului: Sfinților Părinți ai Domnului (sau: Sfinților Părinți) rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi.

În duminica de după Naşterea Domnului (dacă naşterea a căzut duminică, sărbătoarea Sfinților se pune a doua zi după Naştere): Sfinților dumnezeieştilor Părinți rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi.

La pruncii ucişi de Irod: Sfinților Mucenici rugați-vă lui...

68. *Preotul:* La pesnea a 3-a zice ectenia mică.

69. *Strana:* Citeşte sedelna sau condacul de la pesnea a 3-a.

70. *Preotul:* La pesnea a 6-a zice ectenia mică.

71. *Strana:* Citeşte condacul şi icosul de la pesnea a 6-a.

72. *Strana:* La pesnea a 8-a în loc de Slavă... Şi acum... citețul zice: Binecuvântăm pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh Domnul, acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin. Apoi corul cântă: "Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântând şi preînălțându-L pe Dânsul întru toți vecii" şi după aceea cântă catavasia pesnei a 8-a.

73. *(Preotul:* (lângă icoana Maicii Domnului): Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii... Dacă este o sărbătoare din cele 12 împărăteşti, cuvintele "Pe Născătoarea...," nu se zic şi preotul numai cădeşte toată biserica.

74. *Strana:* Cântă cântarea Maicii Domnului: Măreşte suflete al Meu..., Ceea ce eşti mai cinstită…, apoi irmosul la pesnea a 9-a. Dacă este o sărbătoare din cele 12 împărăteşti, în loc de cântarea obişnuită a Maicii Domnului din Ceaslov se cântă Axionul sărbătorii: Măreşte suflete al meu... şi irmosul de Sa pesnea a 9-a. Apoi se cântă pe glasul 1-îi irmoseşte stihurile sărbătorii de la pesnea a 9-a (unul sau mai multe, dacă sunt) la fiecare tropar şi citețul nu mai citeşte troparele.

Însemnare. Dacă preotul poate, el singur cântă stihul "Măreşte suflete a! meu..." de la Axionul sărbătorii dinaintea icoanei sărbătorii şi apoi strana cântă irmosul şi celelalte, iar preotul cădeşte biserica mai departe.

75. *Strana:* Cântă catavasia la pesnea a 9-a.

76. *Preotul:* Zice ectenia de la pesnea a 9-a.

77. *Strana:* Citeşte sau cântă svetilna.

78. *Strana:*(cântă) Toată suflarea să laude pe Domnul, lăudați pe Domnul din ceruri, lăudați pre El întru cele înalte. Ție se cuvine cântare, Dumnezeule.

Lăudați pre El toți îngerii Lui, lăudați pre El toate puterile Lui. Ție se cuvine cântare, Dumnezeule (pe glasul stihirilor de la hvalite). Apoi se citesc Psalmii de la hvalite şi la stihul pe 4: "Lăudați pre El întru puterile Lui, lăudați pre El după mulțimea măririi Lui" se începe cântarea stihirilor la hvalite (laude) cu stihirile lor sau se citesc.

79. *Preotul:* (după terminarea cântării stihirii de la Şi acum...) Slavă Ție, Celui, ce ne-ai arătat nouă lumina.

80. *Strana:* Cântă Slavoslovia (Doxologia) cea mare.

81. *Strana:* Cântă troparul sărbătorii. Dacă se sărbătoreşte un Sfânt, se cântă şi bogorodicina duminicală.

82. *Preotul:* Ectenia întreită (Miluieşte-ne pe noi...).

83. *Preotul:* Ectenia cu cereri (Să plinim...).

84. *Preotul:* Înțelepciune.

85. *Strana:* Părinte, binecuvântează.

86. *Preotul:* Cel ce este binecuvântat...

87. *Strana:* Amin. Întăreşte Dumnezeule Sfânta şi dreapta credință a dreptmăritorilor creştini şi sfânt Locaşul acesta în veacul veacului.

88. *Preotul:* Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne...

89. *Strana:* Ceea ce eşti mai cinstită de cât heruvimii...

90. *Preotul:* Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea...

91. *Strana:* Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin. Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

92. *Preotul:* Zice otpustul.

93. *Strana:* Citeşte ceasul 1-îi. La sfârşitul ceasului 1-îi după rugăciunea "Hristoase lumina cea adevărată..." imediat se cântă Apărătoare Doamnă... Dacă este vreo sărbătoare din cele 12 împărăteşti sau după prăznuire în loc de Apărătoare Doamnă... se cântă condacul sărbătorii.

94. *Preotul:* Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră...

95. *Strana:* Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

96. *Preotul:* Zice otpustul cel mic.

97. *Strana:* Amin.

98. *Preotul:* Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna...

99. *Strana:* Citeşte ceasul al 3-lea.

Rânduiala vecerniei în zi de rând

1. *Preotul:* Binecuvântat este Dumnezeul nostru...
2. *Strana:* Amin. Începutul obişnuit. Psalmul 103.
3. *Preotul:* Ectenia mare.
4. *Strana:* Citeşte catisma de rând.

Însemnare. Catisma de la vecernie nu se începe cu cântare ca cea de la utrenie. După ce se cântă "Amin" la ectenia mare citețul imediat începe citirea catismei.

5. *Preotul:* Ectenia mică.
6. *Strana:* (Cântă pe glasul stihirilor) Doamne Strigat-am... Stihirile se pun pe 6: Se iau 3 stihiri din Octoih şi 3 din Mineu. Dacă în Mineu sunt 6 stihiri, cele din Octoih se lasă.

Stihurile se iau din Ceaslov, începând cu cel pe 6: "De Te vei uita la fărădelegi, Doamne Doamne, cine va suferi, că la Tine este milostivirea". *La Slavă...* se cântă stihira Sfântului din Mineu, dacă are, dacă nu *Slavă..., Şi acum...* bogorodicina din Mineu.

Începe miercuri şi începe vineri la *Şi acum...,* se cântă bogorodicina a doua din Mineu -- cea a Crucii.

7. *Strana:* (cântă) Lumină lină...
8. *Preotul:* Să luăm aminte, pace tuturor!
9. *Strana:* Şi duhului tău.
10. *Preotul:* Înțelepciune, să luăm aminte, prochimen glasul... (preotul spune prochimenul, stihul şi jumătate de prochimen şi strana îl cântă).

Însemnare. La țară este şi alt obicei de a cânta prochimenul: preotul zice numai "înțelepciune, să luăm aminte", dar dascălul zice prochimenul şi stihul lui şi tot el îl cântă cu strana. Dar este mai frumos, când preotul are scris prochimenul şi-l zice, iar strana numai îl cântă.

11. *Strana:* Învredniceşte-ne, Doamne, în seara aceasta...
12. *Preotul:* Ectenia: Să plinim rugăciunea noastră cea de seară...
13. *Strana:* Cântă sau citeşte stihirile la Stihoavnă din Octoih. Dacă Sfântul are La *Slavă...* în Mineu stihira, se cântă şi tot din Mineu se ia şi bogorodicina la *Şi acum...* Dacă Sfântul n-are stihira *la Slavă..., la Slavă..., Şi acum...* se cântă bogorodicina din Octoih.
14. *Strana:* Acum slobozeşte..., Sfinte Dumnezeule...

15. *Preotul:* Că a Ta este împărăția...

16. *Strana:* (cântă) Amin. Troparul Sfântului din Mineu. *Slavă..., Şi acum...* bogorodicina de la sfârşitul Mineului, aleasă după glasul troparului şi după ziua săptămânii.

17. *Preotul:* Ectenia întreită: Miluieşte-ne pe noi, Dumnezeule...

18. *Preotul:* Înțelepciune,

19. *Strana:* Părinte binecuvântează.

20. *Preotul:* Cel ce este binecuvântat, Hristos...

21. Strana: Amin. Întăreşte, Dumnezeule, Sfânta şi dreapta credință a dreptmăritorilor creştini şi sfânt Locaşul acesta în veacul veacului.

La Catedrală

22. Preotul: Slavă Sfintei... (şi se începe Utrenia).

La țară se face otpust

22. Preotul: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne...

23. *Strana:* Ceea ce eşti mai cinstită de cât heruvimii...

24. *Preotul:* Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră...

25. *Strana:* Slavă... Şi acum..., Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

26. *Preotul:* Zice otpustul zilei.

27. *Strana:* Amin. Pe marele domn...

Însemnare. În zilele de până la prăznuire şi după prăznuire a celor 12 sărbători împărăteşti Octoihul nu se foloseşte deloc. Toate stihirile, troparele şi canoanele sărbătorii şi ale Sfinților sunt aranjate la rând în Mineu.

Rânduiala utreniei în zi de rând

Însemnare. La țară, şi la Catedrală, când utrenia se face dimineața, înainte de cei 6 Psalmi se citesc Psalmii 19 şi 20 şi preotul cădeşte toată biserica.

1. *Preotul:* Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna...
2. *Strana:* Amin. Începutul obişnuit. Psalmii 19 şi 20. Slavă..., Şi acum..., Sfinte Dumnezeule...

3. *Preotul:* Că a Ta este împărăția...

4. *Strana:* (citeşte) Amin. Troparul Crucii. Slavă..., condacul Crucii. Şi acum..., Solitoare neînfricată...

5. *Preotul:* Ectenia întreită prescurtată din 4 cereri cu vozglasul: Că milostiv şi iubitor de oameni Dumnezeu eşti...

6. *Strana:* Amin. Întru numele Domnului, părinte binecuvântează.

7. *Preotul:* Slavă Sfintei...

8. *Strana:* Amin. Cei 6 Psalmi.

9. *Preotul:* Ectenia mare: Cu pace Domnului să ne rugăm...

10.*Preotul:* Dumnezeu este Domnul... cu 4 stihiri.

11.*Strana:* (Cântă pe glasul troparului Sfântului de 4 ori -- după fiecare stih zis de preot): Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă, bine este cuvântat cel ce vine

întru numele Domnului.

12. *Strana:* Cântă troparul Sfântului din Mineu de 2 ori, *Slavă..., Şi acum...,* bogorodicina de la sfârşitul Mineului, aleasă după glasul troparului şi după ziua săptămânii (care s-a cântat şi la vecernie).

Însemnare, în timpul de până la prăznuire şi după prăznuire la "Dumnezeu este Domnul..." întâi merge troparul sărbătorii (de 2 ori) şi de aceea "Dumnezeu este Domnul..." se cântă pe glasul lui. Apoi la *Slava...* se cântă troparul Sfântului, iar la *Şi acum...* în loc de bogorodicina se pune din nou troparul sărbătorii.

13. *Strana:* Catisma de rând de la utrenie. Se cântă "Doamne miluieşte" (de 3 ori), "Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh" pe o singură notă şi citețul zicând "Şi acum în pururea şi în vecii vecilor, amin" – citeşte catisma.

14. *Strana:* în zi de rând ectenie după catisma la utrenie se cuvine numai sâmbăta şi la sărbători (adică până la prăznuire şi după prăznuire). În alte zile în loc de ectenie citețul zice "Doamne miluieşte" (de 3 ori), Slavă..., Şi acum...".

15. *Strana:* Citeşte sedelna după catisma din octoih. La sărbători – din Mineu.

16. *Strana:* Psalmul 50. Începutul se face ca şi la catisma de la utrenie: Se cântă "Doamne miluieşte (de 3 ori), Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh".

17. *Strana:* Cântă şi citeşte canonul. Canonul este format din 9 pesne. Dar pesnea a 2-a nu se foloseşte. Ea se întâlneşte numai în Postul Mare. De aceea în canoane după pesnea 1-ia imediat se citeşte pesnea a 3-a. Fiecare pesne are irmos şi cel puțin 4 tropare, dintre care ultimul este al Născătoarei de Dumnezeu. Toate zilele săptămânii sunt închinate anumitor sfinți.

Luni - îngerilor.
Marți – Sfântului Ioan Botezătorul.
Miercuri şi Vineri - Crucii.
Joi - Sfinților Apostoli şi Sfântului Ierarh Nicolae.
Sâmbătă - Tuturor Sfinților.

Şi în Octoih la ziua lor toți au canon. Afară de aceasta, în Octoih mai este un rând de canoane la fiecare zi a săptămânii: *Luni şi marți - de pocăință. Miercuri şi Vineri - a Născătoarei de Dumnezeu. Joi - (a Sfântului Ierarh Nicolae, cum s-a arătat mai sus), Sâmbătă -- pentru morți.*

În Octoih toate aceste canoane sunt aşezate în rânduiala următoare:

Luni: 1. *A pocăinței,* la care se pune pripeala "Miluieşte-mă, Dumnezeule, miluieşte-mă" (la unele biserici aici pun altă pripeală -- "Slavă pe, Dumnezeul nostru, slavă Ție").

2. *A îngerilor* (pripeala "Sfinților Arhangheli şi îngeri, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi").

Marți: A pocăinței (pripeala cea de luni).

2. *A Sfântului Ioan Botezătorul* (pripeala "Sfinte Ioane Botezătorule şi înainte mergătorule, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi".

Miercuri şi Vineri: 1. *A Crucii* (pripeala "Slavă, Doamne, cinstitei Crucii Tale").

2. *A Născătoarei de Dumnezeu* (pripeala "Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi").

Joi: 1. *Sf. Apostoli* (pripeala "Sfinților Apostoli rugați-vă iui Dumnezeu pentru noi").

2. *Sf. Ierarh Nicolae* (pripeala “Sfinte Părinte Ierarhie Nicolae, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi”).

Sâmbătă: 1. *Tuturor Sfinților* (pripeala “Toți Sfinții, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi”).

2. *A morților* (pripeala “Odihneşte, Doamne, sufletele adormiților robilor Tăi”).

Afară de cele 2 canoane din Octoih în fiecare zi se citeşte şi canonul Sfântului din Mineu. La începutul fiecărei pesne se cântă irmosul primului canon (în căzui dat din Octoih), apoi se citesc troparele din amândouă canoanele Octoihului şi ale celui din Mineu cu pripelele lor.

Ultimul tropar la fiecare pesne al fiecărui canon, ca regulă, este al Născătoarei de Dumnezeu, în carte înaintea lui sunt scrise cuvintele “Al Născătoarei” şi la dânsul pripeala obişnuită al acelui canon se înlocuieşte cu cea a Născătoarei ~ “Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi”.

Uneori ultimul tropar la pesnele a 7-a, a 8-a sau a 9-a nu este al Născătoarei, dar al Sfintei Treimi, înaintea lui stau scrise cuvintele “Al Treimei” şi la dânsul se zice pripeala Sfintei Treimi: “Preasfântă Treime Dumnezeul nostru slavă Ție”.

Aşa se face la toate pesnele primelor canoane (în cazul nostru ale celor din Octoih), dar nu şi al ultimului canon (al Mineului în cazul dat), unde la penultimul tropar al fiecărei pesne se zice la pripeală “Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh”, iar la ultimul - “Şi acum şi pururea, şi în vecii vecilor, amin”. Numai la pesnea a 8-a în loc de “Stavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh” se zice “Binecuvântăm pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul”.

Catavasii în zi de rând se cântă numai la acele pesne, la care se zice ectenie (3, 6, 9) şi la a 8-a, unde se cântă “Ceea ce eşti mai cinstită...”, dar nu la toate pesnele ca duminica. Ca catavasii se cântă irmoasele ultimului canon (din Mineu) şi se găsesc scrise între ghilimele în Mineu la sfârşitul pesnelor arătate.

Însemnare. Toate trei canoane (din Octoih şi din Mineu) au la un loc, ca regulă, 12 sau 14 tropare. La unele biserici se citesc mai puține --câte 2 tropare din fiecare canon (adică pe 6, sau chiar şi numai-pe 4), iar “Slavă...”. “Şi acum...”, se zic la sfârşitul pesnei fără tropare, în acest caz troparele Născătoarei sau ale Sfintei Treimi nu se mai citesc.

18. *Preotul:* După catavasia de la pesnea a 3-a zice ectenia mică.

19. *Strana:* Citeşte sedelna din Mineu.

20. *Strana:* Pesnele a 4-a, a 5-a, a 6-a şi cântă catavasia.

21. *Preotul:* Ectenia mică.

22. *Strana:* Citeşte condacul din Mineu.

23. *Strana:* Pesnele a 7-a şi a 8-a. La sfârşitul pesnei a 8-a la penultimul tropar al canoanelor (ori după ultimul tropar, dacă se citeşte prescurtat) în loc de “Slavă Tatălui...” zicem: “Binecuvântăm pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul”. Iar înainte de catavasie la aceeaşi pesne cântăm: “Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântând şi preaînălțându-L pe Dânsul întru toți vecii”. Apoi catavasia.

24. *Preotul:* Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii...

25. *Strana:* (cântă) Măreşte suflete al Meu pe Domnul..., Ceea ce eşti mai cinstită...

26. *Strana:* Pesnea a 9-a şi catavasia.

27. *Strana:* (cântă) Cuvine-se cu adevărat...

28. *Preotul:* Ectenia mică.

29. *Strana:* Citeşte sfetilna din Octoih, *Slavă...* a Sfântului din Mineu, *Şi acum...* - bogorodicina din Mineu. Miercurea şi vinerea bogorodicina se pune a Crucii din Mineu.

30. *Strana:* Citeşte Psalmii de ia Laude (Hvalite) 148 şi 150, începând cu cuvintele: "Lăudaţi pe Domnul din ceruri...". Apoi *Slavă..., Şi acum...,* Ţie slavă se cuvine...

31. *Preotul:* Slavă Ţie Celui ce ne-ai arătat nouă lumina.

32. *Strana:* Citeşte Slavoslovia (Doxologia) cea de toate zilele.

33. *Preotul:* Ectenia "Să plinim rugăciunile noastre...".

34. *Strana:* Citeşte Stihirile la Stihoavnă din Octoih. Dacă la *Slavă..., Şi acum...* Sfântul în Mineu are stihiri, se pun şi ele. Dacă n-are, o punem pe cea din Octoih.

35. *Strana:* (citeşte) "Bine este a se mărturisi Domnului..." din Ceaslov. Apoi se zice "Sfinte Dumnezeule...".

36. *Preotul:* Că a Ta este împărăţia...

37. *Strana:* (cântă) Amin. Troparul Sfântului din Mineu. *Slavă..., Şi acum...,* bogorodicina cea mică de la sfârşitul Mineului, aleasă după glasul troparului şi după ziua săptămânii. Dacă este vremea de până la prăznuire sau după prăznuire la *Slavă..., Şi acum...,* în loc de bogorodicina se cântă troparul sărbătorii.

38. *Preotul:* Ectenia întreită "Miluieşte-ne pe noi, Dumnezeule...".

39. *Preotul:* Înţelepciune.

40. *Strana:* Părinte binecuvântează.

41. *Preotul:* Cel ce este binecuvântat Hristos Dumnezeul nostru...

42. *Strana:* Amin. Întăreşte Dumnezeule sfânta şi dreapta credinţă a dreptmăritorilor creştini şi sfânt lăcaşul acesta în veacul veacului.

43. *Strana:* Citeşte ceasul 1-îi: "Veniţi să ne închinăm...".

44. *Strana:* După rugăciunea ceasului 1-îi cântă "Apărătoare...".

45. *Preotul:* Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră...".

46. *Strana:* Slavă..., Şi acum..., Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

47. *Preotul:* Zice otpustul utreniei.

48. *Strana:* (cântă) Amin.

49. *Preotul:* Dă vozglasul la începutul ceasului 3: "Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum şi pururea, şi în vecii vecilor".

50. *Strana:* Citeşte ceasul al 3-lea.

Rânduiala vecerniei şi utreniei în zi de rând, când în Mineu au slujbe doi Sfinţi

Dacă în zi de rând după Mineu se sărbătoresc doi Sfinţi şi amândoi au şi stihiri, şi tropare, şi canoane, şi sfetilne slujba lor se face în felul următor:

1. La *Doamne strigat-am...* stihirile se pun numai cele din Mineu, iar ale Octoihului se lasă.

2. La *Acum slobozeşti...* se cântă primul tropar, *Slava...* - troparul al doilea, *Şi acum...* - bogorodicina de la sfârşitul Mineului, aleasă după glasul troparului de la Slavă... şi după ziua săptămânii.

3. La *Dumnezeu este Domnul...* troparele se cântă ca şi la vecernie, numai

primul tropar se cântă de 2 ori.

4. Despre *canoane* în Tipicul rusesc scrie, că luni, marţi şi joi se lasă canonul al 2-lea din Octoih, iar miercuri şi vineri se pun toate canoanele, dar Sfinților din Mineu se citesc numai câte 3 tropare, în Tipicul românesc scrie, că în toate zilele se lasă canonul al 2-lea din Octoih.

5. După ectenia de la pesnea a 3-a se citeşte condacul unui Sfânt, iar după cea de la pesnea a 6-a - condacul celuilalt Sfânt, ca regulă a celui mai însemnat.

6. După ectenia de la pesnea a 9-a se citeşte sfetilna din Octoih, apoi al primului Sfânt din Mineu, *Slavă...* - al celui de al doilea Sfânt, *Şi acum...* -- bogorodicina din Mineu sau bogorodicina Crucii.

7. La *"Bine este a se mărturisi Domnului..."* se pune primul tropar, *Slavă...* -- al doilea, *Şi acum...* -- bogorodicina mică, aleasă după glasul troparului al doilea şi după ziua săptămânii.

Rânduiala vecerniei şi utreniei la Sfânt cu slavoslovie

1. *Catisma* se citeşte cea de rând a zilei.
2. La *Doamne strigat-am...* se pun numai stihirile Sfântului din Mineu, *Slavă...* - stihira Sfântului, *Şi acum...* -- dogmatica aleasă după glasul stihirei de la *Slavă...*
3. La *Stihoavnă* punem stihirile Octoihului, *Slavă...* - stihira Sfântului din Mineu, *Şi acum...* -- bogorodicina din Mineu. Dacă Sfântul are stihiri a Stihoavnă, se folosesc cele cu stihirile lor, iar ale Octoihului rămân.
4. La *Acum slobozeşte...* se cântă troparul Sfântului, *Slavă... Şi acum...* -- bogorodicina învierii, aleasă după glasul troparului.
5. La *Dumnezeu este Domnul...* se cântă troparul de 2 ori, *Slavă... Şi acum...* - bogorodicina învierii.
6. După catismă se pune ectenia mică.
7. *Canoanele* se pun toate, adică 2 ale Octoihului şi al Sfântului din Mineu. Catavasiile se cântă cele *de rând,* adică cele sărbătoreşti, care se cântă şi duminica.
8. *Sfetilna* se citeşte a Octoihului, *Slavă... -- a* Sfântului din Mineu, *Şi acum...* -- bogorodicina.
9. La *Laude* (Hvalite) se cântă "Toată suflarea... " şi stihirile din Mineu pe 4.
10. Se cântă Slavoslovia cea mare, apoi troparul şi bogorodicina învierii.
11. Sfârşitul utreniei se face ca duminica: ectenia întreită ("Miluieşte-ne pe oi..."), ectenia cererilor ("Să plinim rugăciunea noastră...") şi Otpustul. Apoi ceasul 1-îi.

Rânduiala vecerniei şi utreniei în zi de sâmbătă

În legătură cu aceea, că slujbele de sâmbătă din Octoih conţin multe elemente de ale pomenirii morţilor, dar nu şi toată sâmbăta se face pomenirea lor, şi sâmbăta se face şi odovania glasului săptămânii, tipicul slujbelor în zi de sâmbătă se deosebeşte mult de al celorlalte zile.

1. La *Doamne strigat-am...* se pun numai stihirile din Mineu, iar cele ale Octoihului. Dacă în Mineu sunt numai 3 stihiri, ele se dublează-ca să fie 6. La *Şi acum...* se pune dogmatica glasului, care să odovăieşte.
2. La *Stihoavnă* se pune prima stihiră de la Stihoavna Octoihului, iar a 2-a şi a 3-a stihiră se iau a 2-a şi 3-a de la Doamne strigat-am... din Octoih (lăsând-o pe cea

dintâi). Stihirile se zic cele obişnuite din Ceaslov. *La Slavă...,* merge stihiră Sfântului, dacă are, la *Şi acum...* -- bogorodicina de la Stihoavnă Octoihului.

3. La *Acum slobozeşti...* se cântă troparul Sfântului, iar la *Slavă..., Şi acum...* -- bogorodicina învierii a glasului ce se odovăieşte, dar nu a glasului troparului.

4. La *Dumnezeu este Domnul...,* la *Slavă..., Şi acum...,* bogorodicina se pune tot a învierii, dar pe glasul troparului. Dacă sunt două tropare – pe glasul celui de al doilea tropar.

5. *Canonul* morţilor din Octoih se pune numai în acele sâmbete, când se face pomenirea morţilor, dar în sâmbetele obişnuite el se înlocuieşte cu canonul hramului bisericii. Dacă hramul este în cinstea Mântuitorului sau al Maicii Domnului, întâi merge canonul hramului şi se cântă irmosul lui, apoi canonul Sfântului din Mineu şi la urmă canonul Tuturor Sfinţilor din Octoih. La pesnele a 3-a, a 6-a, a 8-a şi a 9-a ca catavasie se cântă irmoasele corespunzătoare de la canonul Tuturor Sfinţilor din Octoih. După ectenia de la pesnea a 3-a se citeşte sedelna Sfântului din Mineu, după cea de la pesnea a 6-a - condacul şi icosul lui, după cea de la pesnea a 9-a -- sfetilna Sfântului, *Slavă... - a* Octoihului, *Şi acum...* -- bogorodicina lui.

Dacă hramul este în cinstea unui Sfânt, întâi merge canonul Sfântului zilei din Mineu, apoi al hramului şi la urmă a Tuturor Sfinţilor. Dacă sâmbăta se vor nimeri 2 Sfinţi, punem canoanele lor şi al Tuturor Sfinţilor, iar al hramului se lasă. Când hramul este în cinstea Mântuitorului sau al Maicii Domnului şi sunt şi 2 sfinţi, se pun toate canoanele.

6. La *Stihoavna de la utrenie* punem stihirile cele de la Laude (Hvalite), lăsând-o pe cea morţească, cu stihirile din Ceaslov.

7. La "Bine este a se mărturisi Domnului..." se cântă troparul sfântului, Slavă..., Şi acum... -- bogorodicina mică după glasul troparului şi ziua săptămânii.

Slujba sfântului cu Slavoslovie sâmbăta

La vecernie şi la începutul utreniei toate se pun ca şi la o sâmbătă obişnuită. Se lasă canonul Tuturor Sfinţilor din Octoih. Dacă hramul este în cinstea Mântuitorului sau a Maicii Domnului, se pune canonul hramului şi al sfântului din Mineu. Dacă hramul este în cinstea unui sfânt, se pune canonul Născătoarei de Dumnezeu din duminica precedentă şi a sfântului din Mineu, iar a hramului rămâne, Sfetilna o punem a sfântului. După Slavoslovie se cântă troparul sfântului şi bogorodicna învierii.

Slujba sfântului cu polieleu sâmbăta

Slujba sfântului cu polieleu sâmbăta cu nimic nu se deosebeşte de slujba cu polieleu în alte zile ale săptămânii. Rânduiala slujbei unui sfânt cu polieleu se poate vedea la paginile 16-23.

Rânduiala Sf. Liturghii

1. *Preotul:* Binecuvântată este împărăţia...
2. *Strana:* (cântă) Amin.
3. *Preotul:* Ectenia mare.

Însemnare. În vremea slujbelor, mai ales la liturghie, preotul de multe ori are de citit rugăciuni în taină. Şi dacă se slujeşte fără diacon, în locul, unde preotul are de citit

rugăciune în taină, strana cântă mai rar cuvintele de răspuns, ca el să dovedească să citească rugăciunea. Aşa loc avem la sfârşitul acestei ectenii mari, când strana trebuie să cânte rar cuvintele "Ţie, Doamne".

4. Strana: Cântă Psalmul 102.

Însemnare. Psalmul 102, ca regulă se cântă prescurtat. La unele biserici se cântă numai stihul: Binecuvântează suflete al meu pe Domnul, şi toate cele din lăuntrul meu, numele cel sfânt al Lui, bine eşti cuvântat, Doamne.

5. *Preotul:* Ectenia mică ("Ţie, Doamne" strana cântă rar),

6. *Strana:* Cântă *Slavă...* Psalmul 145, *Şi acum...,* Unule născut...

Însemnare. La unele biserici Psalmul 145 nu se mai cântă, dar numai *Slavă..., Şi acum...,* Unule născut...

7. *Preotul:* Ectenia mică (strana cântă rar "Ţie, Doamne").

8. *Strana:* Cântă întru împărăţia Ta...,

9. *Preotul:* (făcând vohodul) înţelepciune drepţi.

10. *Strana:* (cântă) veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos, mântuieşte-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ai înviat din mormânt (sau "pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu" sau "Cel ce eşti minunat întru Sfinţi") pe cei ce-Ţi cântăm Ţie Aliluia, Aliluia, Aliluia.

11. *Strana:* Cântă troparele şi condacele cuvenite (ale sărbătorii, ale hramului, ale zilei).

12. *Preotul:* Că sfânt eşti, Dumnezeul nostru, şi Ţie slavă...

13. *Strana:* Amin. Sfinte Dumnezeule...

14. *Preotul:* Să luăm aminte, pace tuturor.

15. *Citeţul Apostolului:* Şi duhului tău.

16. *Preotul:* Înţelepciune.

17. *Citeţul:* Prochimen glas... (şi strana cântă prochimenul).

18. *Preotul:* Înţelepciune.

19. *Citeţul:* Numeşte cartea, din care va citi Apostolul.

20. *Preotul:* Să luăm aminte.

21. *Citeţul:* Citeşte Apostolul.

22. *Preotul:* (după terminarea citirii) Pace ţie, cititorule.

23. *Citeţul:* Şi duhului tău, Aliluia, Aliluia, Aliluia, glasul...

24. *Strana:* Cântă Aliluia.

25. *Citeţul:* Zice stihul.

26. *Strana:* Cântă iar Aliluia.

27. *Citeţul:* Zice stihul al 2-lea.

28. *Strana:* Cântă a 3-a oară Aliluia.

29. *Preotul:* Cu înţelepciune drepţi, să ascultăm Sfânta Evanghelie, pace tuturor.

30. *Strana:* Şi duhului tău.

31. *Preotul:* Din Sfânta Evanghelie de la ... citire.

32. *Strana:* Slavă Ţie, Doamne, slavă Ţie.

33. *Preotul:* Să luăm aminte (şi citeşte Evanghelia cuvenită).

34. *Strana:* (după terminarea citirii) Slavă Ţie, Doamne, slavă Ţie.

35. *Preotul:* Ectenia întreită "Să zicem toţi...".

Însemnare. La primele 2 cereri strana cântă "Doamne miluieşte" câte o singură

dată, iar la celelalte -- câte 3 ori. Dacă preotul la ectenia aceasta şi la cea pentru morţi are de pomenit multe nume, strana din când în când cântă încetişor şi rar "Doamne miluieşte" (de 3 ori). Nu se cuvine de cântat tare şi fără întrerupere, ca să nu se înţeleagă pe cine pomeneşte.

36. *Preotul:* Ectenia pentru morţi.

37.*Preotul:* Ectenia pentru cei chemaţi (cuvintele "Ţie, Doamne" strana le cântă rar de tot).

38.*Preotul:* Ectenia întâia pentru cei credincioşi (primul "Doamne miluieşte" strana îl cântă rar).

39. *Preotul:* Ectenia a doua pentru cei credincioşi (strana iar cântă primul "Doamne miluieşte" rar).

40. *Preotul:* (zice vozglasul) Ca sub stăpânirea Ta totdeauna...

41. *Strana:* Cântă Amin (ca regulă dublu).

42. *Strana:* Cântă Heruvicul până la jumătate.

43. *Preotul:* Pe marele domn...

44. *Strana:* Amin. Ca pe împăratul tuturor primind...

45. *Preotul:* Ectenia cererilor "Să plinim rugăciunea noastră..." (la cuvintele preotului "Apără, mântuieşte..." strana cântă "Doamne miluieşte" rar).

46. *Preotul:* Pace tuturor!

47. *Strana:* Şi duhului tău.

48. *Preotul:* Să ne iubim unii pe alţii ca întru-un rând să mărturisim.

49. *Strana:* Pe Tatăl, Pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită.

50. *Preotul:* Uşile, uşile, cu înţelepciune să luăm aminte.

51. *Strana:* Cântă Crezul.

52. *Preotul:* Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte, Sfânta Jertfă cu pace a o aduce.

53. *Strana:* Mila păcii, jertfa laudei.

54. *Preotul:* Harul Domnului nostru... să fie cu voi cu toţi.

55. *Strana:* Şi cu duhul tău.

56. *Preotul:* Sus să avem inimile.

57. *Strana:* Avem către Domnul.

58. *Preotul:* Să mulţumim Domnului.

59. *Strana:* Cu vrednicie şi cu dreptate...

60. *Preotul:* Cântare de biruinţă cântând, strigând, glas înălţând şi grăind.

61. *Strana:* Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul...

62. *Preotul:* Luaţi, mâncaţi, acesta este Trupul Meu...

63. *Strana:* Amin.

64. *Preotul:* Beţi dintru aceasta toţi, acesta este Sângele Meu...

65. *Strana:* Amin.

66. *Preotul:* Ale Tale dintru ale Tale, Ţie Ţi-aducem de toate şi pentru toate.

67. *Strana:* Pe Tine Te lăudăm, pe Tine Te binecuvântăm...

68. *Preotul:* Mai ales pentru Preasfânta, curata, preabinecuvântată...

69. *Strana:* Cuvine-se cu adevărat...

Însemnare. La liturghia Sfântului Vasile, la Paşti şi la cele 12 sărbători împărăteşti se cântă alte axioane.

70. *Preotul:* Întâi pomeneşte, Doamne, pe marele domn şi părintele...
71. *Strana:* Pe toţi şi pe toate.
72. *Preotul:* Şi ne dă nouă, cu o gură şi o inimă, a slăvi...
73. *Strana:* Amin.
74. *Preotul:* Şi să fie mitele marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu voi cu toţi.
75. *Strana:* Şi cu duhul tău.
76. *Preotul:* Ectenia cererilor "Pe toţi Sfinţii..." (la cuvintele preotului "Pentru ca să fim izbăviţi noi..." strana cântă rar cuvintele "Doamne miluieşte").
77. *Preotul:* Şi ne învredniceşte pe noi, Stăpâne, cu îndrăznire...
78. *Strana:* Cântă Tatăl nostru.
79. *Preotul:* Că a Ta este împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui...
80. *Strana:* Amin.
81. *Preotul:* Pace tuturor!
82. *Strana:* Şi duhului tău.
83. *Preotul:* Capetele voastre, Domnului să le plecaţi.
84. *Strana:* Ţie, Doamne (aceste cuvinte se cântă rar).
85. *Preotul:* Cu harul şi cu îndurările şi cu iubirea de oameni...
86. *Strana:* Amin (ca regulă dublu).
87. *Preotul:* Să luăm aminte: Sfintele sfinţilor.
88. *Strana:* Unul Sfânt, unul Domn Iisus Hristos întru slava lui Dumnezeu-Tatăl, Amin.

Şi îndată se cântă chinonicul (priceastnâi stih), care se sfârşeşte cu Aliluia (de 3 ori):

Duminică - Lăudaţi pe Domnul din ceruri, lăudaţi pe El întru cele înalte.

Luni - Cel ce faci îngerii Tăi duhuri şi slugile Tale pară de foc.

Marţi -- Întru pomenirea veşnică va fi dreptul, de vorbire de rău nu se va teme.

Miercuri - Paharul mântuirii voi lua şi numele Domnului voi chema.

Joi -- În tot pământul a ieşit vestirea lor şi la marginile lumii cuvintele lor.

Vineri - Dumnezeu împăratul nostru înainte de veac a făcut mântuire în mijlocul pământului.

Sâmbătă -- Bucuraţi-vă drepţilor de Domnul, celor drepţi se cuvine laudă.

Sărbătorile au chinonicele lor, pe care le găsim scrise la slujbele lor.

După prăznuire se cântă chinonicul sărbătorii în loc de cel al zilei.

Dacă la liturghie s-au citit 2 Apostoli şi 2 Evanghelii (a duminicii şi a sfântului, s-au a duminicii şi a sărbătorii, sau a zilei şi a sfântului) se cântă şi două chinonice ale lor (dar nu mai multe) şi Aliluia se cântă numai la sfârşitul celui de-al doilea chinonic.

89. *Strana:* (Până ce preotul în altar se împărtăşeşte şi pregăteşte Tainele strana cântă cântări, care după conţinut au legătură cu slujba zilei, sau dacă sunt oameni la împărtăşit, citeşte rugăciunile înaintea împărtăşirii).
90. *Preotul:* Cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi.
91. *Strana:* (cântă) Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului, Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă.
92. *Strana:* (în vremea împărtăşirii oamenilor cântă) Trupul lui Hristos primiţi şi din izvorul cel fără de moarte gustaţi.
93. *Preotul:* Mântuieşte, Dumnezeule, poporul Tău şi binecuvântează moştenirea Ta.

94. *Strana:* (cântă) Văzut-am lumina cea adevărată, primit-am Duhul cel Ceresc, aflat-am credința cea adevărată, nedespărțitei Treimi închinându-ne, că Aceea ne-a mântuit pe noi.

95. *Preotul:* Totdeauna, acum şi pururea, şi în vecii vecilor.

96. *Strana:* Amin. Să se umple rugile noastre de lauda Ta, Doamne, ca să lăudăm slava Ta, că ne-ai învrednicit pe noi a ne împărtăşi cu Sfintele, dumnezeieştile, nemuritoarele, preacuratele şi de viață făcătoarele Tale Taine, întăreşte-ne pe noi întru sfințenia Ta, toată ziua să ne învățăm dreptatea Ta, Aliluia, Aliluia, Aliluia.

97. *Preotul:* Ectenia mică "Drepți, primind...".

98. *Preotul:* Cu pace să ieşim.

99. *Strana:* Întru numele Domnului.

100.*Preotul:* Domnului să ne rugăm.

101.*Strana:* Doamne, miluieşte.

102.*Preotul:* (Citeşte rugăciunea Amvonului).

103.*Strana:* Amin. Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până-n veac (de 3 ori).

Însemnare. La unele biserici este obicei, ca după rugăciunea amvonului să se facă sfințirea colivelor, în acest caz strana cântă "Fie numele Domnului..." numai de 2 ori, apoi cântă troparul hramului (duminica), sau a praznicului (la sărbători), sau a sfântului (la un sfânt). Preotul se duce la masa cu colive, binecuvântează cădelnița adusă de pălămar, cădeşte colivele, apoi zice: "Domnului să ne rugăm". Strana răspunde: "Doamne miluieşte". Preotul citeşte rugăciunea la binecuvântarea colivelor şi după aceea se duce în altar. Strana cântă "Amin" şi "Fie numele Domnului..." a 3-a oară.

104. *Preotul:* Binecuvântarea Domnului peste voi, cu al Său har şi cu a Sa iubire de oameni, totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor.

105. *Strana:* Amin.

106. *Preotul:* Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

107. *Strana:* Slavă..., Şi acum..., Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

108. *Preotul:* Zice otpustul.

109. Strana: Amin. Pe marele domn...

Parastas sau slujba pentru pomenirea tuturor morților din veac adormiți

Parastas după Tipic se face la următoarele date;

1. *În sâmbăta Lăsatului secuiul de* carne înainte de Postul Mare.
2. *În sâmbetele a 2-a, a 3-a şi a 4-a ale Postului Mare.*
3. *La Pastile Blajinilor* - luni după Duminica Tomei. Atunci la cimitir se face panihidă şi pe la morminte după aceea se citesc pomelnicile şi se cântă "Veşnica pomenire".
4. *În sâmbăta Duminicii Mari.*

Afară de aceasta în unele locuri din Moldova este obicei, ca pomenirea morților să se mai facă:

5 *La Ispas* (înălțarea Domnului) -- pomenirea ostaşilor căzuți pe câmpul de luptă, în alte locuri panihidă pentru ostaşi se face la Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul (29 august).

5. *În sâmbăta Sfântului Marelui Mucenic Dumitru* -- Parastas.

Vecernia la pomenirea morților

1. *Preotul:* Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna...
2. *Strana:* Amin. Începutul obişnuit. Psalmul 103.
3. *Preotul:* Ectenia mare.
4. *Strana:* Catisma de rând.
5. *Preotul:* Ectenia mică.
6. *Strana:* (cântă) Doamne strigat-am... cu stihirile pe 6:

a) În sâmbăta Lăsatului secului de came - 3 stihiri din Octoih ale glasului şi 3 din Triod. Slavă..., Plâng şi mă tânguiesc..., Şi acum... dogmatica glasului.

b) În sâmbetele a 2-a, a 3-a şi a 4-a a Postului Mare -- 3 stihiri din Octoih şi 3 din Mineu ale sfântului. Slavă..., Şi acum... dogmatica glasului.

Însemnare, în Triod sunt arătate paremii şi prochimne. Ele se folosesc numai vineri dimineața la Liturghia înainte sfințită.

c) *În sâmbăta Duminicii mari* - 3 ale Octoihului şi 3 ale morților. Toate sunt date în Penticostar. Slavă..., Plâng şi mă tânguiesc..., Şi acum... dogmatica glasului.

d) În sâmbăta Sfântului Marelui Mucenic Dumitru - întâi se pun 3 stihiri ale sfântului din Mineu şi apoi 3 din Octoih (lăsând-o pe prima). Slavă..., Şi acum., dogmatica glasului.

7. *Strana:* (cântă) Lumină lină...
8. *Preotul.* Să luăm aminte, pace tuturor.
9. *Strana:* Şi duhului tău.
10. *Preotul:* Înțelepciune, să luăm aminte, glasul al 8-lea. Aliluia, Aliluia, Aliluia.
11. *Strana:* (cântă în loc de prochimen pe glasul al 8-lea tropăreşte) Aliluia, Aliluia, Aliluia.
12. *Preotul:* Zice stihul 1-îi.
13. *Strana:* Aliluia, Aliluia, Aliluia.
14. *Preotul:* Stihul al 2-lea.
15. *Strana:* Aliluia, Aliluia, Aliluia.
16. *Strana:* Învredniceşte-ne Doamne, în seara aceasta...
17. *Preotul:* Ectenia cererilor "Să plinim...".
18. *Strana:* Stihirile la Stihoavnă. Le luăm din Octoih ale glasului, în sâmbăta Duminicii Mari ele sunt date în Penticostar.
19. *Strana:* Acum slobozeşti... Sfinte Dumnezeule...
20. *Preotul:* Că a Ta este împărăția...
21. *Strana:* Cântă troparele şi Bogorodicina:

1. *În sâmbăta Lăsatului secului de carne* şi *în sâmbăta Duminicii Mari* - Cela ce prin adâncul înțelepciunii..., Slavă..., Şi acum..., Pe Tine zid şi liman...

2. *În sâmbetele a 2-a, a 3-a, şi a 4-a ale Postului* şi *în sâmbăta Sfântului Mucenic Dumitru* -- Apostolilor, Mucenicilor şi Proorocilor..., Slavă..., Pomeneşte Doamne..., Şi acum..., Maică sfântă...

22. *Preotul:* Ectenia întreită "Miluieşte-ne pe noi...",
23. *Preotul:* Înțelepciune.
24. *Strana:* Părinte binecuvântează.
25. *Preotul:* Cel ce este binecuvântat...

26. *Strana:* Amin. Întăreşte Dumnezeule sfânta şi dreapta credinţă a dreptmăritorilor creştini şi sfânt locaşul acesta în veacul veacului.

27. *Preotul:* Preasfântă Născătoare de Dumnezeu...

28. *Strana:* Ceea ce eşti mai cinstită...

29. *Preotul:* Slavă Ţie Hristoase Dumnezeule...

30. *Strana:* Slavă..., Şi acum..., Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

31. *Preotul:* Zice otpustul zilei de sâmbătă.

32. *Strana:* Amin. Pe marele domn...

Utrenia la pomenirea morţilor

1. *Preotul:* Binecuvântat este Dumnezeul nostru...

2. *Strana:* Amin. începutul obişnuit. Cei doi Psalmi. Sfinte Dumnezeule..., Troparele...

3. *Preotul:* Ectenia întreită prescurtată şi vozglasul.

4. *Strana:* Amin. întru numele Domnului părinte binecuvântează.

5. *Preotul:* Slavă Sfintei şi cei de o fiinţă...

6. *Strana:* Amin. Citeşte cei 6 Psalmi.

7. *Preotul:* Ectenia mare.

8. *Preotul:*(în loc de Dumnezeu este Domnul... zice) Glasul al 8-lea, Aliluia, Aliluia, Aliluia.

9. *Strana:* (cântă) Aliluia, Aliluia, Aliluia.

10. *Preotul:* (stihul 1-îi) Fericiţi pe care i-ai ales şi i-ai primit, Doamne.

11. *Strana:* Aliluia, Aliluia, Aliluia.

12. *Preotul:* (stihul al 2-lea) Şi pomenirea lor în neam şi în neam.

13. *Strana:* Aliluia, Aliluia, Aliluia.

14. *Preotul:* (stihul al 3-lea) Sufletele lor întru bunătăţi se vor sălăşlui.

15. *Strana:* Aliluia, Aliluia, Aliluia.

16. *Strana:* Cântă troparele cele de la vecernie, primul cântându-l de 2 ori.

17. *Strana:* Citeşte catisma a 16-a.

18. *Preotul:* Ectenia mică.

19. *Strana:* Citeşte sedelna din Octoih, iar în sâmbăta Duminicii Mari - din Penticostar.

20. Catisma a 17-a o citeşte preotul în mijlocul bisericii şi se împarte numai în 2 slave, dar nu în 3 ca în totdeauna. In vremea citirii primei slave strana cântă stihul “Bine este cuvântat, Doamne”, iar la slava a 2-a stihul “Mântuitorule, mântuieşte-mă”. Slava l-a ţine până la versetul 93 “în veac nu voi uita îndreptările Tale, că într-însele mai viat, Doamne”. Slava a 2-a se începe cu versetul 94 “Ai Tău sunt eu, mântuieşte-mă, că îndreptările Tale am căutat” şi ţine până la sfârşitul catismei.

Citirea catismei se începe în felul următor. După ce se citeşte sedelna de la catisma a 16-a strana cântă pe melodie specială sau pe o singură notă 2-3 verseturi de la începutul catismei, repetând după fiecare verset stihul “Bine eşti cuvântat, Doamne”. Apoi preotul începe citirea versetelor mai departe şi strana cântă rar, cu pauze nu chiar mari (cam câte o dată la două-trei verseturi citite de preot) şi puţin mai încet decât

citirea lui, ca să se înţeleagă citirea stihului “Bine eşti cuvântat, Doamne”. Ultimul verset din slavă strana îl cântă şi repetă şi stihul.

21. *Preotul:* Ectenia mică morţească.

22. *Strana:* Cântă 2-3 verseturi din slava a 2-a a catismei, repetând la fiecare verset stihul “Mântuitorule, mântuieşte-mă”. Mai departe citeşte preotul, iar strana numai repetă stihul. Ultimul verset “Rătăcit-am ca o oaie pierdută...” strana îl cântă şi repetă şi stihul.

23.*Strana:* După terminarea catismei 17 imediat începe a cânta troparele morţilor: “Bine este cuvântat, Doamne, învaţă-mă îndreptările Tale”. “Ceata sfinţilor...”. Preotul cădeşte toată biserica.

24. *Preotul:* Ectenia mică morţească.

25.*Strana:* (cântă) Odihneşte Mântuitorul nostru..., Slavă..., Şi acum..., Cel ce ai răsărit lumii...

26.*Strana:* Citeşte Psalmul 50.

27. *Strana:* Cântă şi citeşte canonul:

1. *În sâmbăta Lăsatului secului de came* şi *în sâmbăta Duminicii Mari* - al hramului şi al morţilor cu pripeala “Odihneşte, Doamne, sufletele adormiţilor robilor Tăi”.

2. *În sâmbetele a 2-a, a 3-a şi a 4-a din Post-- al* sfântului din Mineu şi al Hramului până la pesnea a 6-a, iar începând cu pesnea a 6-a canonul hramului se lasă şi se citeşte în locul lui canonul din Triod cu pripeală “Sfinţilor Mucenici, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi”. Daca hramul este în cinstea Mântuitorului sau al Maicii Domnului întâi merge canonul hramului până la pesnea a 6-a, apoi a sfântului din Mineu. De la pesnea a 6-a canonul sfântului din Mineu merge întâi, apoi cele patru pesne din Triod.

3. *În sâmbăta Sfântului Mucenic Dumitru* - canonul sfântului din Mineu, al hramului şi a Tuturor Sfinţilor din Octoih.

28. *Preotul:* La pesnea a 3-a zice ectenia mică obişnuită.

29. *Strana:* Citeşte condacul sfântului de la pesnea a 6-a din Mineu. Atunci când Mineul nu se foloseşte, citeşte sedelna din Triod sau din Penticostar,

30. *Preotul:* La pesnea a 6-a zice ectenia pentru

31. *Strana:* Cântă condacul “Cu sfinţii...” şi icosul “Tu însuţi eşti fără moarte...”

32. *Strana:* La pesnea a 8-a în loc de Slavă... zice “Binecuvântăm pe Tatăl, pe Fiu! şi pe Sfântul Duh, Domnul”.

33. *Strana:* La pesnea a 8-a înainte de catavasie cântă “Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântând şi preaînălţându-L pe Dânsul întru toţi vecii”.

34. *Preotul:* Pe Născătoarea de Dumnezeu...

35. *Strana:* (cântă) “Măreşte suflete al Meu pe Domnul...” şi Ceea ce eşti mai cinstită...

36. *Preotul:* La pesnea a 9-a zice ectenia mică obişnuită.

37. *Strana:* Citeşte svetilna din Triod sau din Penticostar. În sâmbetele Postului Mare şi în sâmbăta Sfântului Dumitru - din Octoih.

38. *Strana:* Citeşte Psalmii 148, 149 şi 150 de la laude: “Lăudaţi pe Domnul din ceruri, lăudaţi pe El întru cele înalte...”. Dacă sunt stihiri la laude, se pun şi ele. Dacă nu-s stihiri, zice Slavă..., Şi acum..., Ţie slavă se cuvine...

39. *Preotul:* Slavă Ţie Celui ce ne-ai arătat nouă lumina.
40. *Strana:* Citeşte Slavoslovia (Doxologia) din zi de rând.
41. *Preotul:* Ectenia cu cereri "Să plinim".
42. *Strana:* Stihirile la Stihoavnă din Triod, Penticostar sau Octoih.
43. *Strana:* Bine este a se mărturisi Domnului... Sfinte Dumnezeule...
44. *Preotul:* Că a Ta este împărăţia...
45. *Strana:* Cântă troparul sau troparele şi bogorodicina.
46. *Preotul:* Ectenia întreită.
47. *Preotul:* Înţelepciune.
48. *Strana:* Părinte binecuvântează.
49. *Preotul:* Cel ce este binecuvântat...
50. *Strana:* Amin. Întăreşte Dumnezeule sfânta şi dreapta credinţă a dreptmăritorilor creştini şi sfânt locaşul acesta în veacul veacului.
51. *Strana:* Citeşte ceasul 1-îi, la care pune troparele cele de la vecernie şi utrenie şi condacul "Cu sfinţii...".
52. *Strana:* (la sfârşitul ceasului 1-îi cântă) Apărătoare Doamnă...
53. *Preotul:* Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule...
54. *Strana:* Slavă..., Şi acum..., Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.
55. *Preotul*: Zice otpustul zilei de sâmbătă.
56. *Preotul:* Dă vozglasul la ceasul 3: "Binecuvântat este...".

La liturghia morţilor

La vohodul mic strana cântă: Veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos, mântuieşte-ne pe noi Fiul lui Dumnezeu Cel ce eşti minunat întru sfinţi pe cei ce-Ţi cântăm Ţie: Aliluia, Aliluia, Aliluia.

Troparele se cântă numai ale morţilor: *în sâmbăta Lăsatului secului de came* şi *în sâmbăta Duminicii Mari* - Cel ce prin adâncul înţelepciunii... Slavă..., condacul Cu sfinţii..., Şi acum..., Pe Tine zid şi liman...

2. *În sâmbetele a 2-a, a 3-a şi a 4-a a Postului* şi *în sâmbăta Sfântului Mucenic Dumitru* - Apostolilor, Mucenicilor şi Proorocilor..., Pomeneşte, Doamne, ca un bun..., Slavă..., condacul Cu Sfinţii..., Şi acum..., Pe Tine zid şi liman...

Prochimen la Apostol în sâmbetele a 2-a, a 3-a şi a 4-a a Postului se pune al sâmbetei glasul a 8-lea "Veseliţi-vă întru Domnul şi vă bucuraţi, drepţilor" şi al morţilor glasul al 6-lea "Sufletele lor întru bunătăţi se vor sălăşlui". Tot la fel se pun şi Apostoli şi Evanghelii.

În sâmbăta Lăsatului secului de carne, şi în sâmbăta Duminicii Mari şi în sâmbăta Sfântului Mucenic Dumitru se pune numai prochimenul morţilor "Sufletele lor...". La bisericile, la care nu se face slujbă în toate zilele, se poate pune şi numai un Apostol şi o Evanghelie -- ale morţilor.

Chinonicul (priceastna) *sâmbetei:* "Bucuraţi-vă, drepţilor, de Domnul, celor drepţi se cuvine laudă". *Al morţilor* "Fericiţi pe care i-ai ales şi i-ai primit, Doamne".

După liturghie se face panihidă.

SLUJBELE POSTULUI MARE

Slujbele Postului Mare le găsim în cartea de slujbă numită Triod. Cuvântul "Triod" din greceşte înseamnă "Trei cântări" pentru că canoanele din Triod de multe ori au numai câte trei pesne. Triodul se începe a se folosi la slujbă cu trei săptămâni înainte de Post -- din zilele pregătitoare de Postul Mare, adică din Duminica Vameşului şi a Fariseului şi se termină în sâmbăta Patimilor, Duminica Triodul se foloseşte împreună cu Octoihul. Mineul duminica se foloseşte numai dacă cade vreo sărbătoare din Mineu. Tipicul slujbelor în Postul Mare îl găsim scris în Triod.

Zilele pregătitoare de Postul Mare Duminica Vameşului şi a Fariseului

Duminica Vameşului şi a Fariseului este prima zi, când la slujbă se întrebuinţează Triodul. Slujba se face pe Octoih şi Triod. La canonul Triodului se zice pripeala: "Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie", începând cu Duminica Vameşului şi a Fariseului şi terminând cu duminica a 5-a din Post la utrenie după citirea Evangheliei şi cântarea "învierea lui Hristos văzând..." la Slavă... Şi acum ... în loc de "Pentru rugăciunile Sfinţilor Apostoli...", "Pentru rugăciunile Născătoarei..." şi "înviind Iisus din mormânt..." se cântă "Uşile pocăinţei...". Miercuri şi vineri în "săptămâna Vameşului şi a Fariseului postul se anulează.

Duminica Fiului risipitor (preacurvar)

Toată slujba se face întocmai ca şi la Duminica Vameşului şi a Fariseului pe Octoih şi Triod. Nou este numai aceea, că după "Lăudaţi numele Domnului..." la utrenie imediat se cântă Psalmul 136 "La râul Vavilonului...". Această cântare se cântă numai de 3 ori pe an în duminicile pregătitoare de Postul Mare:

1) În duminica Fiului risipitor.
2) În duminica Lăsatului secului de carne.
3) În duminica Lăsatului secului de brânză.

Miercuri şi vineri în săptămâna aceasta postim.

Sâmbăta Lăsatului secului de carne. Sâmbătă morţilor

Slujim parastas sau slujba pomenirii morţilor. Se face slujba din zi de rând cu unele deosebiri, începutul obişnuit. Psalmul 103. Ectenia mare. Catisma de rând. Ectenia mică. Doamne strigat-am... cu cădirea bisericii, dar fără vohod. În loc de prochimen se cântă Aliluia pe glasul 8. *Stihul al I-îi:* Fericiţi pe care i-ai ales şi i-ai primit, Doamne. *Stihul; al //-lea*: Amintirea lor în neam şi în neam. Învredniceşte-ne, Doamne... Ectenia "Să plinim...". Stihirile la Stihoavnă. Ectenia întreită "Miluieşte-ne pe noi...". Înţelepciune. Otpustul de vineri seara.

La utrenie Psalmii 19 şi 20. Cei 6 Psalmi. Ectenia mare. în loc de "Dumnezeu este Domnul" se cântă "Aliluia" pe glasul 8. *Stihul I-îi:* Fericiţi pe care i-ai ales şi i-ai primit, Doamne. *Stihul al II-lea:* Amintirea lor în neam şi în neam. *Stihul al III-lea:* Sufletele lor întru bunătăţi se vor sălăşlui. Troparul şi bogorodicina morţilor. Catisma a 16-a. Ectenia mică. Sedelna. Catisma a 17-a împărţită în 2 Slave o citeşte preotul la

mijlocul bisericii lângă mesele cu prinoasele credincioşilor. După prima Slavă se zice ectenia mică pentru morți. După a doua Slavă imediat se cântă troparele morților şi se cădeşte biserica şi numai după aceea se zice ectenia mică pentru morți. Sedelna Triodului. Psalmul 50. Canonul hramului şi din Triod cu pripeala: "Odihneşte, Doamne, sufletele adormiților robilor Tăi". La pesnele a 3-a şi a 9-a se zic ectenii mici obişnuite, iar la pesnea a 6-a se zice ectenie pentru morți, se cântă condacul "Cu sfinții..." şi se face cădirea mică. Slavoslovia se citeşte. Ectenia "Să plinim...". Stihirile la Stihoavnă. .Ectenia întreită "Miluieşte-ne pe noi...", înțelepciune. Ceasul I-îi. Otpustul se face la sfârşitul ceasului 1-îi - cel de sâmbătă dimineața. *După Liturghie* se slujeşte panihidă.

Duminica Lăsatului secului de carne

Slujba se face pe Octoih şi Triod ca şi în Duminica Fiului risipitor, în săptămâna aceasta numită albă se mănâncă şi lapte, şi ouă, şi peşte în toate zilele; numai carne nu se mănâncă.

Duminica Lăsatului secului de brânză

Slujba de face pe Octoih şi Triod ca şi în duminica Lăsatului secului de carne. Sfințim şi 2 Agnițe pentru liturghiile de miercuri şi vineri.

Rânduiala slujbelor din Postul Mare

În săptămâna întâia a Postului Mare se cuvine de făcut următoarele slujbe.

În ziua de Lăsatul secului seara se slujeşte vecernia pentru luni şi se face iertăciune. Luni şi marți, miercuri, joi şi vineri dimineața se slujeşte utrenia, ceasurile 1, 3, 6, 9, obednița şi vecernia (vecernia pentru a doua zi), iar miercuri şi vineri dimineața vecernia se uneşte cu Liturghia înainte sfințită.

Luni, marți, miercuri şi joi seara se slujeşte pavecernița cea mare cu citirea de către preot a canonului celui mare al Sfântului Andrei al Critului din Triod. Vineri seara pavecernița cea mare se citeşte fără citirea canonului Sfântului Andrei şi se face mărturisirea credincioşilor pentru sâmbătă.

Însemnare. În unele sate nu se face deloc slujbă dimineața în săptămâna întâia a Postului Mare, măcar că şi acolo ar putea să se facă slujbă. Dar luni, marți, miercuri şi joi seara numaidecât se cuvine de slujit Pavecernița cea mare cu citirea canonului Sfântului Andrei, iar vineri seara – vecernia pentru sâmbătă şi mărturisirea. Tot Postul Mare vineri seara se cuvine de slujit vecernia şi mărturisirea, sâmbătă dimineața -- utrenia şi Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur, iar duminica -- utrenia şi Liturghia Sfântului Vasile cel Mare.

Vecernia în ziua de Lăsatul secului seara

La unele biserici de la sate iertăciunea la Lăsatul secului de Postul Mare se face duminică la sfârşitul Liturghiei înainte de a se da Crucea spre sărutare.

La celelalte biserici, la care se fac slujbe în săptămâna întâia şi dimineața şi seara, se cuvine ca iertăciunea să se facă duminică seara la sfârşitul vecerniei spre luni.

Vecernia în ziua aceea se slujeşte cu vohod şi prochimen mare, iar după prochimen mai departe se face rânduiala vecerniei din Post. Catismă la vecernia aceasta nu se citeşte. După Psalmul 103 şi ectenia mare imediat se cântă Doamne strigat-am... şi se cădeşte toată biserica. La Slavă... Şi acum... se face vohod. Prochimen se pune cel mare din Triod:

"Să nu întorci fața Ta de la sluga Ta, când mă necăjesc, degrabă mă auzi, ia

aminte spre sufletul meu şi-l mântuieşte pe el”.

Stihul 1-îi: Mântuirea Ta, Dumnezeule, să mă spriginească.

Stihul al 2-lea: Vadă săracii şi să se veselească.

Stihul al 3-lea: Căutaţi de Dumnezeu şi va fi viu sufletul vostru.

“Să nu întorci faţa Ta de la sluga Ta, când mă necăjesc, degrab mă auzi”.

Strana: Citeşte “Învredniceşte-ne, Doamne...” (în vremea aceasta preotul închide uşile împărăteşti, dezbracă felonul, sărută Prestolul, îşi ia Liturghierul şi iese pe amvon la ectenie).

Preotul: Ectenia cererilor “Să plinim...”.

Strana: Stihirile la Stihoavnă. Acum slobozeşte... Sfinte Dumnezeule...

Preotul: (pe amvon) Că a Ta este împărăţia...

Strana: (cântă troparele din Ceaslov) Născătoare de Dumnezeu... *Slavă...* Botezătorul lui Hristos... *Şi acum...* Rugaţi-vă pentru noi... Sub milostivirea Ta..., (La sfârşitul primelor trei tropare preotul face pe amvon câte o metanie mare. Aşa fac şi toţi credincioşii din biserică).

Strana: (citeşte) Doamne miluieşte (de 40 de ori). Slavă... Şi acum... Ceea ce eşti mai cinstită... întru numele Domnului, părinte, binecuvântează.

Preotul: (pe amvon) Cel ce este binecuvântat Hristos...

Strana: (citeşte) Amin. împărate Ceresc, credinţa o întăreşte...

Preotul: Zice rugăciunea Sfântului Efrem Şirul numai cu trei metanii mari.

Strana: (zice) Amin.

Preotul: Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ţie.

Strana: (cântă) Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

Preotul: Zice otpustul de duminică seara.

Însemnare. La catedrala de la Chişinău este obicei, ca în loc de otpust în seara aceasta preotul să citească în genunchi cu faţa spre biserică rugăciunea “Stăpâne mult milostive...” de la Pavecerniţa cea mare.

Cinul iertăciunii

Lângă amvon, puţin mai la dreapta de centru, se pun icoanele Mântuitorului şi a Maicii Domnului, sau măcar una dintre ele, pe analoi. Preotul în epitrahil şi cu mânicuţi iese pe amvon şi vorbeşte predică, în care aminteşte, că astăzi este Lăsatul secului şi mâine se începe Postul Mare — vremea de postire, de pocăinţă, de împărtăşire cu Sfintele Taine. Creştinii sunt datori să ţină postul. Dacă cineva este bolnav sau are altă pricină serioasă şi nu se poate posti tot postul, să postească cât poate şi cât va posti, atâta plată va primi de la Dumnezeu. Cine va posti tot postul, plată de la Dumnezeu va primi pentru tot postul, cine va posti jumătate de post, plată va primi pentru jumătate, cine va posti o săptămână, -- pentru o săptămână, cine va posti 3 zile -- pentru 3 zile. Dar cine este bolnav tare şi Rostirea poate să-i strice sănătatea, acela nu trebuie să se postească să nu facă mai mare păcat. Trebuie să ne postim nu numai trupeşte, dar şi sufleteşte -- să lepădăm deprinderile şi obiceiurile rele. Dacă cineva are deprinderea de a fuma, de a lua ceva străin, de a spune minciuni, de a înjura, de a blestema, acuma în post este vremea potrivită de a începe a se debarasa de ele pentru totdeauna, ca să se poată împărtăşi fără osândă.

Este obicei vechi creştinesc, întărit şi de practica Bisericii, ca în ziua. Lăsatului

secului creştinii să se ierte unul cu altul. Şi acel creştin, de la care şi-a cerut cineva iertare, este dator să-i dea, şi singur să-şi ceară iertare. Şi eu, zice preotul, măcar că-s preot, dar şi eu sunt om şi am putut să greşesc cu ceva înaintea Dumneavoastră şi de aceea vă rog să mă iertaţi şi pe mine (şi fără să-şi facă cruce face metanie mare pe amvon cu faţa spre oameni). Când se scoală de jos blagosloveşte spre biserică şi zice oamenilor, că Dumnezeu să-i ierte şi pe dânşii şi-i sfătuieşte, ca şi ei să-şi ceară iertare unul de la altul. Apoi trec toţi credincioşii din biserică câte unul şi sărută icoanele de lângă amvon, pe urmă îşi cer iertare de la preot (preotul le răspunde "Dumnezeu să vă ierte, iertaţi-mă şi pe mine") şi sărută crucea şi mâna preotului.

Strana în vremea aceasta cântă cântări de pocăinţă: "Uşile pocăinţei...", "La râul Vavilonului..." şi altele.

Utrenia în Postul Mare

1. *Preotul:* (îmbracă epitrahil şi mânicuţi de culoare neagră, trage perdeaua, îşi face cruce de 2 ori, sărută Evanghelia şi Prestolul, îşi face cruce a 3-a oară, binecuvântează cu rugăciune cădelniţa şi, făcând cu ea cruce dinaintea Prestolului, zice vozglasul începător) "Binecuvântat este Dumnezeul nostru...".

2. *Strana:* (citeşte) Amin. Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru... (Preotul cădeşte Prestolul, Altarul, pe cei din altar, iconostasul, strana, oamenii din biserică, toate icoanele din biserică, iconiţele mici de la uşorii uşilor împărăteşti şi colţul din dreapta al Prestolului).

3. *Preotul:* Că a Ta este împărăţia...

4. *Strana:* (citeşte) Amin. Doamne miluieşte (de 12 ori). Slavă..., Şi acum..., Veniţi să ne închinăm..., Psalmii 12 şi 20. Slavă..., Şi acum..., Sfinte Dumnezeule... Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...

5. *Preotul:* Că a Ta este împărăţia...

6. *Strana:* (citeşte) Amin. Mântuieşte, Doamne, poporul Tău..., Slavă... Cel ce Te-ai înălţat pe cruce..., Şi acum..., Folositoare neînfricată...

7. *Preotul* Zice dinaintea Prestolului ectenia întreită prescurtată:

   1. Miluieşte-ne pe noi, Dumnezeule...
   2. Încă ne rugăm pentru marele domn...
   3. Încă ne rugăm pentru de Dumnezeu păzită...
   4. Încă ne rugăm pentru toţi fraţii...

   Vozglasul: Că milostiv şi iubitor de oameni...

8. *Strana:* (cântă) Amin. Întru numele Domnului, părinte, binecuvintează.

9. *Preotul:* (făcând cruce cu cădelniţa dinaintea Prestolului) "Slavă Sfintei...".

10. *Strana:* (citeşte) Amin. Cei 6 Psalmi.

11. *Preotul:* Cu capul descoperit citeşte în taină 6 rugăciuni înaintea Prestolului şi 6 pe amvon, apoi tot pe amvon zice ectenia mare "Cu pace Domnului să ne rugăm...".

12. *Strana:* Cântă "Doamne miluieşte" pe melodie specială de post.

13. *Preotul:* Pe amvon în loc de "Dumnezeu este Domnul..." zice „Aliluia, Aliluia, Aliluia" şi *primul stih* "De noapte mânecă duhul meu către Tine, Dumnezeule, pentru că lumină sunt poruncile Tale pe pământ".

14. *Strana:* Cântă pe glasul Octoihului sau pe o singură notă "Aliluia, Aliluia, Aliluia".

15.*Preotul: Stihul 2:* Dreptate vă învăţaţi cei ce locuiţi pe pământ.

16.*Strana:* Cântă a doua oară "Aliluia, Aliluia, Aliluia".

17.*Preotul: Stihul 3:* Pizmuire va cuprinde pe poporul cel neînvăţat şi acum focul pe cei potrivnici va mânca.

18. *Strana:* Cântă a treia oară "Aliluia, Aliluia, Aliluia".

19. *Preotul: Stihul 4:* Doamne, adaugă rele celor măriţi ai pământului.

20. *Strana:* Cântă a patra oară "Aliluia, Aliluia, Aliluia".

21. *Strana:* Citeşte troparele treimice din Triod sau din Ceaslov şi sfârşitul troparelor, începând cu cuvintele "Sfânt, Sfânt, Sfânt..." le repetă cu cântare pe aceeaşi melodie ca şi Aliluia.

22. *Strana:* Citeşte trei catisme după cum arată Tipicul de la începutul Psaltirei pentru Postul Mare şi după fiecare catismă citeţul zice "Doamne miluieşte (de 3 ori), Slavă..., Şi acum... şi citeşte Sedelna la prima catismă din Octoih, iar la a 2-a şi a 3-a -- din Triod.

23. *Strana:* Psalmul 50.

24.*Preotul:* Pe amvon zice din Liturghier rugăciunea "Mântuieşte Dumnezeule, poporul Tău...".

25. *Strana:* Cântă "Doamne miluieşte" (de 12 ori).

26. *Preotul:* Zice vozglasul "Cu mila şi cu îndurările...".

27. *Strana:* Cântă "Amin", apoi cântă şi citeşte canonul, care este alcătuit din Pesnele lui Moisei din Psaltire, canonul sfântului de rând din Mineu şi Tripesneţul dublu din Triod.

Tripesneţul are numai trei pesne duble:

Luni -- a 1-a, a 8-a şi a 9-a.

Marţi -- a 2-a, a 8-a şi a 9-a.

Miercuri - a 3-a, a 8-a şi a 9-a.

Joi -- a 4-a, a 8-a şi a 9-a.

Vineri -- a 5-a, a 8-a şi a 9-a.

Sâmbătă -- a 6-a, a 7-a, a 8-a şi a 9-a.

La acele pesne, la care în Triod este Tripesneţ, întâi se citeşte toată Cântarea lui Moisei din Psaltire până la stihul pe 14. Se cântă irmosul Mineului, apoi se cântă celelalte stihuri din Psaltire câte unul şi la fiecare stih se citeşte câte un tropar din canonul Mineului, pe urmă din ale Tripesneţului din Triod, la ultimul tropar din Tripesneţ se cântă stihul "Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie", şi la sfârşitul pesnei se cântă catavasia din Triod la orice pesne n-ar fi ea.

La celelalte pesne întâi se cântă irmosul Mineului, apoi se cântă stihurile din Cântările lui Moisei pe 4 şi la fiecare stih se citeşte câte un tropar al canonului din Mineu.

La pesnele a 3-a şi a 6-a, dacă nu cade la dânsele Tripesneţ din Triod, irmosul nu se cântă la începutul pesnei, dar la sfârşitul ei ca catavasie. în cazul acesta pesnele a 3-a şi 6-a se încep cu cântarea stihului pe 4 din Cântările lui Moisei şi cu citirea troparului din Mineu.

Pesnea a 2-a, care cade numai marţea, n-are canon în Mineu, da numai Cântarea lui Moisei şi Tripesneţul din Triod. De aceea ea se execută altfel decât celelalte pesne. întâi se citeşte toată Cântarea lui Moisei din Psaltire până la capăt. Apoi se cântă irmosul Tripesneţului din Triod şi la fiecare tropar al lui se cântă pripeala "Slavă Ţie,

Dumnezeul nostru, slavă Ţie”. La ultimul tropar din primul Tripesneţ (bogorodicina) se cântă pripeala “Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne (sau miluieşte-ne) pe noi”, La primele tropare din al doilea Tripesneţ se cântă din nou “Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie”, mai departe “Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh”, apoi “Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin”, la ultimul tropar iar “Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie” şi la sfârşit se cântă catavasia Tripesneţului.

La sfârşitul pesnelor a 3-a, a 6-a şi a 9-a se zic ecteniile obişnuite, iar la pesnea a 8-a se face cădirea şi se cântă “Ceea ce eşti mai cinstită...”.

La pesnea a 9-a, măcar că este Tripesneţ, dar Cântarea lui Moisei nu se citeşte la începutul pesnei, căci ea s-a cântat la “Ceea ce eşti mai cinstită...”.

După catavasia de la pesnea a 9-a imediat se cânta “Cuvine-se cu adevărat...” cu metanie mare şi apoi se zice ectenia mică.

După ectenia de la pesnea a 3-a se citeşte Sedelna sfântului din Mineu, după cea de la pesnea a 6-a -- condacul sfântului, după cea de la pesnea a 9-a se citeşte de 3 ori luminânda (exapostilarie, sfetilna) glasului săptămânii din Ceaslov sau Octoih şi sfârşitul ei se repetă cu cântare.

28. *Strana:* Citeşte Psalmii 148, 149 şi 150 de la laude. Apoi: Slavă... Şi acum..., Ţie slavă se cuvine, Doamne Dumnezeul nostru.

29. *Preotul:* Slavă Ţie, Celui ce ne-ai arătat nouă lumina.

30. *Strana:* Citeşte Slavoslovia (Docsologia) de toate zilele.

31. *Preotul:* (pe amvon) Ectenia cererilor “Să plinim...”.

32. *Strana:* Stihirile la Stihoavnă din Triod.

33. *Strana:*(citeşte) Bine este a se mărturisi Domnului... (de 2 ori), Sfinte Dumnezeule...

34. *Preotul:* Că a Ta este împărăţia...

35. *Strana:* (citeşte) Amin. în biserica slavei Tale stând... Doamne miluieşte (de 40 de ori). Slavă..., Şi acum..., Ceea ce eşti mai cinstită... întru numele Domnului, părinte binecuvântează.

36. *Preotul:* Cel ce este binecuvântat Hristos Dumnezeul nostru, totdeauna acum şi pururea, şi în vecii vecilor.

37. *Strana:* (citeşte) Amin. Împărate ceresc, credinţa o întăreşte...

38. *Preotul:* Zice rugăciunea Sfântului Efrem Şirul cu 16 metanii (3 metanii mari, 12 metanii mici şi la urmă iar una mare).

39. *Strana:* Zice “Amin”, apoi “Veniţi să ne închinăm...” la ceasul 1-îi.

Rânduiala ceasului 1-îi în Postul Mare

1.*Strana:* Citeşte “Veniţi să ne închinăm...”, apoi cei trei Psalmi, Slavă..., Şi acum..., Aliluia, Aliluia, Aliluia, Slavă Ţie, Dumnezeule (de 3 ori).

2. *Strana:* (cântă) Doamne miluieşte (de 3 ori). Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

3. *Citeţul:* Zice “Şi acum...”, apoi citeşte catisma de rând, împărţită în 3 slave. După terminarea catismei mai zice “Doamne miluieşte” (de 3 ori).

Însemnare. Lunea şi vinerea ceasul 1-îi se citeşte fără catisme.

4. *Preotul:* (pe amvon cântă sau zice troparul ceasului 1-îi) „Dimineaţa auzi glasul meu, împăratul meu şi Dumnezeul meu” (şi face metanie mare).

5. *Strana:* Cântă acelaşi tropar şi apoi tot face metanie.

6. *Preotul:* zice *stihul 1-îi:* Graiurile mele ascultă, Doamne, înţelege strigarea mea (şi iar face metanie).

7. *Strana:* Cântă troparul a doua oară şi face metanie.

8. *Preotul:* zice *stihul 2:* Către Tine mă voi ruga, Doamne (şi face metanie).

9. *Strana:* Cântă troparul a treia oară şi face metanie.

10. *Preotul:* (zice) Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

11. *Strana:* (citeşte) Şi acum..., apoi "Cum Te vom numi ..".

12. *Strana:* (cântă sau citeşte stihurile) Paşii mei... Izbăveşte-mă de clevetirea oamenilor... Faţa Ta arat-o... Să se umple gura mea...

13. *Strana:* (citeşte) Sfinte Dumnezeule...

14. *Preotul:* Că a Ta este împărăţia...

15. *Strana:* În loc de condac luni, marţi şi joi citeşte troparul "Prea proslăvită...", iar miercuri şi vineri -- "Degrab să ne întâmpine...". -

16. *Strana:* Doamne miluieşte (de 40 de ori). Cel ce în toată vremea... Doamne miluieşte (de 3 ori). Slavă..., Şi acum..., Ceea ce eşti mai cinstită... întru numele Domnului, părinte binecuvântează.

17. *Preotul:* (pe amvon) Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi şi ne binecuvântează, luminează faţa Ta peste noi şi ne miluieşte.

18. *Strana:* (zice) Amin.

19. *Preotul:* Zice rugăciunea Sfântului Efrem Sirul cu 16 metanii.

20. *Strana:* (zice) Amin. Hristoase lumina cea adevărată...

21. *Strana:* (cântă) Apărătoare Doamnă...

22. *Preotul:* Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ţie.

23. *Strana:* (cântă) Slavă..., Şi acum..., Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

24. *Preotul:* Zice otpustul (apolisul) zilei săptămânii din Liturghier.

25. *Strana:* (cântă) Amin.

Rânduiala ceasului al 3-lea

1.*Preotul:* Binecuvântat este Dumnezeul nostru...

2.*Strana:* (citeşte) Amin. Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie. Împărate Ceresc... Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...

3. *Preotul:* Că a Ta este împărăţia...

4. *Strana:* (citeşte) Amin, Doamne miluieşte (de 12 ori). Slavă..., Şi acum..., Veniţi să ne închinăm... Cei 3 Psalmi. Slavă..., Şi acum..., Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ţie, Dumnezeule (de 3 ori).

5. *Strana:* (cântă) Doamne miluieşte (de 3 ori). Slavă...

6. *Citeţul:* Zice "Şi acum..." şi citeşte catisma. După terminarea catismei mai adaugă: Doamne miluieşte (de 3 ori).

7.*Preotul:* (pe amvon cântă sau zice troparul ceasului al 3-lea) „Doamne Cel ce pe Prea Sfântul Tău Duh în ceasul al 3-lea L-ai trimis Apostolilor Tăi pe Acela, Bunule, nu-L lua de la noi, ci îl înnoieşte întru noi cei ce ne rugăm Ţie" (şi face metanie).

8.*Strana:* Cântă acelaşi tropar.

9.*Preotul:* Zice *stihul 1-îi:* Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinăuntru ale mele.

10. *Strana:* Repetă troparul a doua oară.

11. *Preotul:* zice *stihul 2:* Nu mă lepăda pe mine de la fața Ta şi Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

12. *Strana:* Repetă troparul a treia oară.

13. *Preotul:* Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

14. *Strana:* (zice) Şi acum..., Născătoare de Dumnezeu Tu eşti viața cea adevărată..., Domnul Dumnezeu bine este cuvântat...

15. *Strana:* Sfinte Dumnezeule...

16. *Preotul:* Că a Ta este împărăția...

17. *Strana:* Zice "Amin" şi în loc de condac citeşte troparele din Ceaslov: Bine eşti cuvântat..., Slavă..., Grabnică şi tare mângâiere..., Şi acum..., Nădejdea şi folositoarea...

18. *Strana:* Doamne miluieşte (de 40 de ori). Cel ce în toată vremea... Doamne miluieşte (de 3 ori). Slavă..., Şi acum..., Ceea ce eşti mai cinstită... întru numele Domnului, părinte, binecuvântează.

19. *Preotul:* (pe amvon) Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi şi ne binecuvântează, luminează fața ta peste noi şi ne miluieşte (acest vozglas în zi de rând din Postul Mare se zice la toate ceasurile).

20. *Strana:* (zice) Amin.

21. *Preotul:* Zice rugăciunea Sfântului Efrem Sirul cu 16 metanii.

22. *Strana:* (zice) Amin. Stăpâne, Dumnezeule...

Rânduiala ceasului al 6-lea

Se deosebeşte de celelalte ceasuri din zi de rând din Postul Mare prin aceea, că la dânsul se citeşte paremie.

1. *Strana:* Veniți să ne închinăm... Cei 3 Psalmi, Slavă..., Şi acum..., Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ție, Dumnezeule (de 3 ori).

2. *Strana:* (cântă) Doamne miluieşte (de 3 ori). Slavă...

3. *Citețul*: Zice "Şi acum...", apoi citeşte catisma de rând. La sfârşit adaugă "Doamne miluieşte" de (3 ori).

4. *Preotul:* (cântă sau zice pe amvon troparul) ("Cel ce în ziua şi în ceasul al şaselea pe Cruce ai pironit păcatul cel cu îndrăzneală făcut de Adam în rai şi zapisul greşelilor noastre rupe-l, Hristoase Dumnezeule, şi ne mântuieşte pe noi" (şi face metanie).

5. *Strana:* cântă acelaşi tropar.

6.*Preotul:* zice *stihul 1-îi:* Auzi, Dumnezeule, glasul meu şi nu trece cu vederea rugăciunea mea.

7. *Strana:* Cântă troparul a doua oară.

8.*Preotul:* zice *stihul 2:* Eu către Dumnezeu am strigat şi Domnul m-a auzit pe mine.

9.*Strana:*Cântă troparul a treia oară.

10.*Preotul:* Slavă.

11. *Strana:* Zice "Şi acum...", apoi bogorodicina ceasului "Neavând îndrăzneală...".

12. *Citețul:* Citeşte troparul proorociei din Triod.

13. *Preotul:* Să luăm aminte.

14. *Citețul:* Prochimen glasul... şi numeşte prochimenul, apoi stihul lui şi jumătate de prochimen şi strana cântă prochimenul.

15. *Preotul:* Înțelepciune.
16. *Citețul:* Numeşte cartea din care va citi paremia.
17. *Preotul:* Să luăm aminte.
18. *Citețul:* Citeşte paremia din Triod.
19. *Preotul:* (după terminarea paremiei) Să luăm aminte.
20. *Citețul:* Prochimen glasului... şi strana îl cântă.
21.*Strana:* Citeşte mai departe ceasul al 6-lea: "Degrab să ne întâmpine...", Sfinte Dumnezeule...
22. *Preotul:* Că a Ta este împărăția...
23. *Strana:* Zice "Amin" şi în loc de condac citeşte troparele: Mântuire ai lucrat..., Slavă..., Preacuratului Tău chip... Şi acum..., Ceea ce eşti izvorul milei... -- luni, marți şi joi, iar miercuri şi vineri -- Preamărită eşti, Născătoare de Dumnezeu...
24. *Strana:* Doamne miluieşte (de 40 de ori). Cel ce în toată vremea... Doamne miluieşte (de 3 ori). Slavă..., Şi acum..., Ceea ce eşti mai cinstită... întru numele Domnului, părinte binecuvântează.
25. *Preotul:* (pe amvon) Dumnezeule, milostiveşte-te spre noi...
26. *Strana:* (zice) Amin.
27. *Preotul:* Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul cu 16 metanii.
28. *Strana:* Zice "Amin" şi citeşte rugăciunea ceasului.

Rânduiala ceasului al 9-lea

1. *Strana:* Veniți să, ne închinăm... (aşa se începe ceasul al 9-lea, când se citeşte imediat după celelalte ceasuri). Cei 3 Psalmi, Slavă..., Şi acum..., Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ție, Dumnezeule (de 3 ori).
2. *Strana:* (cântă) Doamne miluieşte (de 3 ori). Slavă...
3. *Citețul:* (zice) Şi acum..., apoi citeşte catisma de rând. La sfârşit adaugă "Doamne miluieşte" (de 3 ori).

Însemnare. Vinerea ceasul 9 se citeşte fără catisma.

4.*Preotul:* (pe amvon cântă sau citeşte troparul ceasului) „Cel în ceasul al nouălea pentru noi cu trupul moarte ai gustat, omoară cugetul trupului nostru, Hristoase Dumnezeule, şi ne mântuieşte pe noi" (şi face metanie).
5.*Strana:* Cântă acelaşi tropar.
6.*Preotul: Stihul 1:* Să se apropie rugăciunea mea înaintea Ta, Doamne, după cuvântul Tău mă înțelepţeşte.
7. *Strana:* Cântă troparul a doua oară.
8. *Preotul: Stihul 2* intre cererea mea înaintea Ta, Doamne, după cuvântul Tău mă izbăveşte.
9. *Strana:* Cântă troparul a treia oară.
10. *Preotul: Slavă...*
11. *Strana:* (citeşte) Şi acum..., bogorodicina ceasului şi stihul.
12. *Strana:* Sfinte Dumnezeule...
13. *Preotul:* Că a Ta este împărăția...
14. *Strana:* (zice) "Amin", apoi în loc de condac citeşte troparele din Ceaslov: Văzând tâlharul..., Slavă..., în mijlocul a doi tâlhari..., Şi acum..., Pe Mieluşelul...
15. *Strana:* Doamne miluieşte (de 40 de ori). Cel ce în toată vremea..., Doamne

miluieşte (de 3 ori). Slavă..., Şi acum..., Ceea ce eşti mai cinstită... întru numele Domnului, părinte binecuvântează.

16. *Preotul:* (pe amvon) Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi...

17. *Strana:* (zice) Amin.

18. *Preotul:* Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul numai cu 3 metanii (aşa se cuvine la ceasul al 9-lea).

19. *Strana:* (zice) “Amin” şi citeşte rugăciunea ceasului “Stăpâne Doamne, Iisuse Hristoase...”. Dacă se slujeşte Liturghie, aici preotul face rugăciunile de intrare, apoi se îmbracă în toate veşmintele.

Obedniţa

1.*Strana:* (cântă) întru împărăţia Ta... (se trage perdeaua).

2.*Strana:* (citeşte) Ceata cerească..., Apropiaţi-vă către Domnul...Ceata cerească... Slavă... Ceata sfinţilor îngeri... Şi acum... Cred întru unul Dumnezeu... Slăbeşte, lasă, iartă, Dumnezeule... Tatăl nostru...

3. *Preotul:* Că a Ta este împărăţia...

4. *Strana:* (citeşte) “Amin”, apoi condacele:

1. *În biserica cu hramul Mântuitorului:*

- a hramului, a zilei săptămânii, a sfântului din Mineu, Slavă..., Cu sfinţii..., Şi acum..., Ceea ce eşti folositoare creştinilor.

2. *În biserica cu hramul Născătoarei:*

- a zilei săptămânii, a sfântului din Mineu, Slavă..., Cu sfinţii..., Şi acum..., a hramului.

3. *În biserica cu hramul unui sfânt:*

- a zilei săptămânii, a hramului, a sfântului din Mineu, Slavă..., Cu sfinţii..., Şi acum..., Ceea ce eşti folositoare creştinilor...

5. *Strana:* Doamne miluieşte (de 40 de ori). Slavă... Şi acum... Ceea ce eşti mai cinstită... întru numele Domnului, părinte binecuvântează.

6. *Preotul:* (pe amvon) Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi...

7. *Strana:* Amin.

8. *Preotul:* Zice rugăciunea Sfântului Efrem Sirul cu 16 metanii.

9. *Strana:* Zice “Amin” şi apoi “Veniţi să ne închinăm...” de la începutul vecerniei.

Vecernia în Postul Mare (fără Liturghie)

1. *Strana:* (citeşte) Veniţi să ne închinăm... Psalmul 103.

2. *Preotul:* Citeşte în taină pe amvon rugăciunile, apoi zice ectenia mare “Cu pace Domnului să ne rugăm”.

3. *Strana:* Citeşte catisma a 18-a fără cântare la începutul ei.

4. *Preotul:* Ectenia mică. *Vozglasul:* Că a Ta este stăpânirea...

5. *Strana:* (cântă) Doamne strigat-am... cu stihirile pe 6: 3 din Triod şi 3 din Mineu. Slavă..., Şi acum... bogorodicina din Mineu. (Vhod nu se face, numai cădirea bisericii.)

6. *Strana:* (cântă) Lumină lină...

7. *Preotul:* Să luăm aminte, pace tuturor.

8. *Citeţul:* Şi duhului tău.

9. *Preotul:* Înţelepciune, să luăm aminte.

10. *Citeţul:* Prochimen glasul... (şi zice glasul şi prochimenul cu stihul lui din

Triod şi strana îl cântă).

11. *Preotul:* Înțelepciune.

12. *Citețul:* Numeşte cartea, din care va citi paremia.

13. *Preotul:* Să luăm aminte.

14. *Citețul:* Citeşte paremia din Triod.

15. *Preotul:* (la terminarea paremiei) Să luăm aminte.

16. *Citețul:* Zice prochimenul şi stihul lui de la sfârşitul paremiei şi strana îl cântă.

17. *Preotul:* Înțelepciune.

18. *Citețul:* Numeşte cartea din care va citi paremia a 2-a.

19. *Preotul.* Să luăm aminte.

20. *Citețul:* Citeşte paremia a 2-a.

21. *Preotul:* (după terminarea citirii zice cu jumătate de glas) Pace ție.

22. *Citețul:* (tot aşa de tare răspunde) Şi duhului tău.

23. *Strana:* (citeşte) învredniceşte-ne, Doamne...

24. *Preotul:* (pe amvon) Ectenia cererilor "Să plinim...".

25. *Strana:* Stihirile la Stihoavnă din Triod.

26. *Strana:* Acum slobozeşte... Sfinte Dumnezeule...

27. *Preotul:* Că a Ta este împărăția ... (pe amvon).

28. *Strana:* (cântă troparele din Ceaslov) Născătoare de Dumnezeu Fecioară... (la sfârşit se face metanie mare). Slavă... Botezătorule al lui Hristos... (metanie mare). Şi acum... Rugați-vă pentru noi... (metanie mare). Sub milostivirea Ta... (fără metanie).

29. *Strana:* Doamne miluieşte (de 40 de ori). Slavă... Şi acum... Ceea ce eşti mai cinstită... întru numele Domnului, părinte binecuvântează.

30. *Preotul:* Cel ce este binecuvântat Hristos Dumnezeul nostru...

31. *Strana:* (citeşte) Amin. Împărate Ceresc, pe credinciosul...

32.*Preotul:* (pe amvon) Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul cu 16 metanii.

33. *Strana:* (citeşte) Amin. Sfinte Dumnezeule...

34. *Preotul:* Că a Ta este împărăția...

35. *Strana:*(citeşte) Amin. Doamne miluieşte (de 12 ori). Rugăciunea "Prea Sfântă Treime...".

36. *Strana:*(cântă) Fie numele Domnului binecuvântat... (de 3 ori). Slavă...

37. *Citețul:* Şi acum... Psalmul 33. "Bine voi cuvânta pe Domnul..."

38. *Preotul:* (pe amvon la sfârşitul Psalmului) Înțelepciune.

39. *Strana:* (cântă pe o singură notă) Cuvine-se cu adevărat...

40. *Preotul:* Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi...

41. *Strana:* Ceea ce eşti mai cinstită...

42. *Preotul:* Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

43. *Strana:* Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

44.*Preotul*: Zice otpustul zilei săptămânii pentru a doua zi din Liturghier.

45.*Strana:* Amin.

Liturghia Darurilor mai înainte sfințite

Se numeşte "Liturghie Darurilor înainte sfințite" de aceea, că Agnețul cu care ne împărtăşim, se sfințeşte mai înainte, la altă Liturghie -- a Sfântului Ioan Gură de Aur

sau a Sfântului Vasile cel Mare.

Liturghia Sfântului Ioan în Postul Mare se slujeşte în toate sâmbetele Postului, la Florii şi la Buna Vestire (dacă ultima nu cade In zilele, când se cuvine de slujit Liturghia Sfântului Vasile).

Liturghia Sfântului Vasile în Postul Mare se slujeşte în primele 5 duminici din Post, în Joia Patimilor şi în Sâmbăta Patimilor.

Liturghia înainte sfinţită după Tipic se slujeşte miercurea şi vinerea tot Postul Mare, joi în sâmbăta a 5-a, luni, marţi şi miercuri în săptămâna Patimilor şi la următoarele sărbători, dacă ele nu cad sâmbăta sau duminica:

1. Aflarea Capului Sfântului Ioan Botezătorul (24 februarie).
2. 40 de Mucenici (9 martie).
3. De ziua hramului, dacă cade în Postul Mare.

Însemnare. La noi în Moldova Aflarea Capului Sfântului Ioan nu se socoteşte sărbătoare mare şi de aceea la ţară preotul poate să nu slujească liturghie.

Dacă una din sărbătorile arătate cade în săptămâna întâia a Postului Mare Tipicul prescrie, ca ea să fie mutată ori la Lăsatul secului, ori în sâmbăta întâia din Post. Dacă cade sâmbăta ori la Florii - se slujeşte Liturghia Sfântului Ioan. Dacă cade în primele 5 duminici ale Postului --Liturghia Sfântului Vasile.

La bisericile de la sate Liturghia înainte sfinţită se cuvine de slujit miercuri şi vineri în săptămâna întâia a Postului, luni, marţi şi miercuri în săptămâna Patimilor şi la sărbătorile arătate mai sus.

Liturghia înainte sfinţită se slujeşte cu veşminte negre.

Dacă miercuri si vineri în săptămâna întâia a Postului Mare se va sluji Liturghia înainte sfinţită, atunci la Liturghia Sfântului Ioan din duminica Lăsatului secului la proscomidie se mai pregătesc încă 2 Agneţe, care se pun pe discos alături de cel al duminicii si se sfinţesc împreună cu el. După rugăciunea "Tatăl nostru", înainte de a se împărtăşi, preotul unge aceste 2 Agneţe întregi cu Sfântul Sânge din potir linguriţa pe la tăieturi şi le pune cu faţa în jos pe alt discos sau pe un talgeraş sfinţit, pe care s-a aşternut o foaie de hârtie curată, tăiată după măsura discosului, şi le păstrează pe Prestol. După Liturghie deasupra Agneţelor se pune o steluţă şi se acoperă cu un acoperământ.

În ajunul Liturghiei înainte sfinţite se controlează, şi dacă Agneţul ce se va folosi la slujba data este prea tare uscat, se înmoaie în apă un plat, cu care se şterge la gură în vremea împărtăşirii, se scurge bine şi se acoperă cu el Agneţul pe deasupra steluţei, dar sub acoperemânt.

Rugăciunile de intrare la Liturghia înainte sfinţită se citesc la sfârşitul ceasului al 9-lea. După ce a zis rugăciunea Sfântul Efrem Sirul preotul rămâne pe amvon şi citeşte rugăciunile. Se citesc aceleaşi rugăciuni ca şi la Liturghia Sfântului Ioan, numai nu se zice "Doamne, trimite mâna Ta...", căci agneţul este sfinţit. După ce intră în altar zicând rugăciunea intrării preotul sărută Prestolul, trage perdeaua iconostasului (perdeaua totdeauna se trage la obedniţă, când încep a cânta sau citi "întru împărăţia Ta...") şi repede se îmbracă în toate veşmintele ca să dovedească până la rugăciunea Sfântului Efrem Sirul de la obedniţă. Rugăciunile la îmbrăcat la această Liturghie nu se citesc, numai se binecuvântează fiecare veşmânt în parte, se sărută şi se zice încetişor "Domnului să ne rugăm".

La Liturghia înainte sfinţită vecernia intră ca o parte componentă a ei. De aceea,

când se slujeşte Liturghie înainte sfinţită, otpust înainte de Liturghie se face nu la sfârşitul vecerniei ca întotdeauna, dar la sfârşitul obedniţei. Tot la sfârşitul obedniţei se zice şi Doamne miluieşte (de 12 ori) şi se citeşte rugăciunea "Preasfântă Treime...". *Otpustul* acesta se face în felul următor. După ce preotul s-a îmbrăcat în veşminte şi şi-a spălat mâinile, când aude, că la strană citesc "Doamne miluieşte" (de 40 de ori), "Ceea ce eşti mai cinstită...", "Părinte binecuvântează...", sărută Prestolul, iese pe amvon şi acolo zice vozglasul: "Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi...".

Strana: (zice) Amin.

Preotul: Rugăciunea Sfântului Efrem Şirul cu 16 metanii (şi aşteaptă pe amvon).

Strana: (zice) Amin. Doamne miluieşte (12 ori) şi rugăciunea "Preasfântă Treime...".

Preotul: Înţelepciune.

Strana: (cântă pe o singură notă) Cuvine-se cu adevărat...

Preotul: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne...

Strana: Ceea ce eşti mai cinstită...

Preotul: Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră...

Strana: Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

Preotul Zice otpustul zilei din Liturghier.

Strana: Cântă "Doamne miluieşte" (de 3 ori) rar de tot, ca să nu fie pauză.

Vecernia cu Liturghia Darurilor înainte sfinţite

1. *Preotul:* (Intră în altar, îşi face cruce de 3 ori înaintea Prestolului, zicând de fiecare dată "Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul", sărută Evanghelia şi Prestolul, pune Evanghelia în picioare şi, făcând cruce cu ea deasupra Antimisului, zice vozglasul începător de la Liturghie): "Binecuvântată este împărăţia...".

2.*Strana:* (cântă) Amin (apoi citeşte) Veniţi să ne închinăm... Psalmul 103.

3.*Preotul:* (citeşte în taină rugăciunile de la vecernie, începând cu cea de a 4-a, apoi zice tare) Ectenia mare "Cu pace...".

4.*Strana:* Citeşte catisma a 18-a şi fiecare Slavă o termină ca şi catisma întreagă, pentru că după fiecare din ele se zice ectenia mică,

5.*Preotul:* În vremea ceea, când strana citeşte prima Slavă de la catisma a 18-a, preotul mută Evanghelia mai la dreapta pe Prestol şi mai înainte desface Antimisul, mută pe Antimis discosul sau talgeraşul cu cele 2 Agneţe, face o metanie mare dinaintea Prestolului, pune pe Antimis şi discosul obişnuit, luând cu linguriţa şi suliţa un Agneţ, îl mută pe discos şi îl întoarce cu faţa în sus, apoi pune discosul sau talgeraşul cu Agneţul rămas la locul unde a fost, şi zice ectenia mică după prima Slavă a catismei cu vozglasul "Că a Ta este stăpânirea...". La "Ţie, Doamne" strana cântă rar şi preotul citeşte prima rugăciune rămasă din cele 3 de la vecernie în taină.

6. *Strana:* Citeşte Slava a 2-a a catismei a 18-a.

7. *Preotul:* Binecuvântează cu rugăciune cădelniţa, cădeşte de trei ori împrejur Prestolul cu Sf. Agneţ, apoi zice ectenia a doua mica şi citeşte în taină rugăciunea a 2-a din cele rămase de la vecernie şi vozglasul "Că bun şi iubitor de oameni...".

8. *Strana:* Citeşte Slava a 3-a a catismei a 18-a.

9. *Preotul:* Face metanie mare dinaintea Prestolului, apucă cu amândouă mâini discosul cu Sf. Agneţ, îl duce la frunte şi, mergând împrejurul Prestolului pe la locul înalt, îl duce şi-l pune pe Jertfelnic, toarnă vin şi apă în potirul pregătit pe

Jertfelnic, tămâieşte ca şi la proscomidie steluța, acoperemintele şi vozduhul, acopere cu dânsele discosul şi potirul, zicând la fiecare numai cuvintele "Domnului să ne rugăm". Apoi cădeşte de 3 ori Sfintele Daruri, zice încetişor "Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noştri Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi". Aprinde o lumânare şi o pune pe Jertfelnic înaintea Sfintelor Daruri. Face o metanie măre şi se duce la Prestol, strânge Antimisul, pune deasupra Evanghelia, zice ectenia a 3-a mică, citeşte în taină rugăciunea a 3-a rămasă de la vecernie şi zice vozglasul "Că Tu eşti Dumnezeul nostru, Dumnezeu Care miluieşti şi mântuieşti...".

10.*Strana:* Cântă "Doamne strigat-am.J[1] şi pune stihirile pe 10 -- din Triod şi din Mineu.

11.*Preotul:* Cădeşte toată biserica şi la Slavă... Şi acum... face vohod cu cădelnița. La sărbători şi în săptămâna Patimilor, când se cuvine de citit Evanghelie la Liturghia înainte sfințită, şi vohodul se face cu Evanghelia. După ce binecuvântează vhodul (intrarea) preotul face cruce cu cădelnița (sau cu Evanghelia) şi zice "Înțelepciune drepți".

12.*Strana:* Cântă "Lumină lină...".

13. *Preotul:* Să luăm aminte, pace tuturor.

14. *Citețul:* Şi duhului tău.

15. *Preotul:* Înțelepciune, să luăm aminte.

16. *Citețul:* Prochimen glasul... (zice grasul, prochimenul şi stihul lui din Triod şi strana îl cântă).

17. *Preotul:* Înțelepciune.

18. *Citețul:* Numeşte cartea din care va citi.

19. *Preotul:* Să luăm aminte.

20. *Citețul:* Citeşte paremia. (Preotul se pune pe scaun).

21. *Preotul:* (La sfârşitul paremiei deschide uşile împărăteşti şi zice) Să luăm aminte.

22. *Citețul: Zice* prochimnul al doilea cu stihul şi strana îl cântă.

23. *Preotul:* (Binecuvântează cu rugăciune cădelnița, o apucă de lanțuri împreună cu un sfeşnic mic cu lumânare aprinsă, face cu dânseie cruce spre Prestol "şi zice tare: *Înțelepciune drepți". (Apoi se întoarce spre biserică şi din uşile împărăteşti face iar cruce şi zice) "Lumina lui Hristos luminează tuturor".*

24. *Citețul:* De la Pilde citire.

25. *Preotul:* Să luăm aminte.

26. *Citețul:* Citeşte paremia a doua oară.

27. *Preotul:*(După terminarea paremiei zice cu jumătate de glas) Pace ție. (Apoi deschide uşile împărăteşti).

28. *Citețul:* (Tot aşa de tare răspunde) Şi duhului tău.

29. *Trio:* Lângă amvon un cor din 3 persoane (din femei -- un soprano 1-îi, un soprano al 2-lea şi un alt; sau din bărbați -- un tenor 1-îi, un tenor al 2-lea şi un bas; sau din femei şi bărbați -- un soprano, un alt şi un bas) cântă pe trei voci cântarea: "Să se îndrepteze rugăciunea mea...", formată din 4 strofe, repetând la urmă pe prima în rânduiala următoare:

1. Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămâia înaintea Ta, ridicarea mâinilor

mele, jertfă de seară.

Strana sau preotul repetă cu cântare aceeaşi strofă: Să se îndrepteze rugăciunea mea... pe glasul al 2-lea de la Doamne strigat-am...

2. Doamne strigat-am către Tine auzi-mă, ia aminte glasul rugăciunii mele, când strig către Tine.

Strana sau preotul repetă: Să se îndrepteze rugăciunea mea...

3. Pune, Doamne, pază gurii mele şi uşă de îngrădire împrejurul buzelor mele.

Strana sau preotul repetă: Să se îndrepteze rugăciunea mea...

4. Să nu abaţi inima mea spre cuvinte de vicleşug, ca să-mi dezvinovăţesc păcatele mele.

Strana sau preotul repetă: Să se îndrepteze rugăciunea mea...

5.Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămâia înaintea Ta, ridicarea mâinilor mele, jertfa de seară.

Însemnare. Dacă nu se găsesc 3 persoane, care să cânte, cântă numai 2 în terţe. Poate să cânte şi numai una. Dacă nu se găseşte nici una, poate să cânte toată strana. Şi dacă nu poate pe melodie specială, să cânte pe melodia unui glas (al 8-lea, spre exemplu, de la Doamne strigat-am...), iar preotul să repete refrenul: Să se îndrepteze rugăciunea mea... Dacă preotul poate cânta strofele, iar strana nu poate, să le cânte el, dar strana să repete "Să se îndrepteze...".

30.*Preotul:* În vremea cântării primelor 3 strofe el cădeşte fără întrerupere; cât ţine strofa, dinaintea Prestolului. La strofa a 4-a cădeşte Sfintele Taine la Jertfelnic. La strofa a 5-a dă cădelniţa pălămarului şi se pune pe genunchi dinaintea Prestolului. După cântare se scoală în picioare şi zice rugăciunea Sfântului Efrem Sirul numai cu 3 metanii. Apoi închide uşile împărăteşti.

Însemnare. Dacă este sărbătoare (40 de Mucenici sau ziua hramului) uşile Împărăteşti nu se închid acuma. Preotul zice "Să luăm aminte, pace tuturor", citeţul răspunde "Şi" duhului tău", se cântă prochimenul şi se citeşte Apostolul şi Evanghelia, în săptămâna Patimilor se citeşte numai Evanghelia. Numai după aceea se închid uşile.

31. *Preotul:* Ectenia întreită "Să zicem...".

32. *Preotul:* Ectenia pentru cei chemaţi "Rugaţi-vă cei chemaţi...".

Însemnare. Începând cu miercuri din săptămâna a 4-a din Post după ectenia pentru cei chemaţi se mai zice o ectenie despre cei pentru lumânare.

33. *Preotul:* Ectenia 1-ea pentru cei credincioşi.

34. *Preotul:* Ectenia a 2-a pentru cei credincioşi cu vozglasul: "După darul Hristosului Tău...".

35.*Strana:* Amin--Amin (şi în loc de Heruvic cântă) Acum puterile cereşti...

36.*Preotul:* Deschide uşile împărăteşti, binecuvântează cu rugăciune cădelniţa şi cădeşte numai altarul. Dă cădelniţa pălămarului, îşi face cruce de 3 ori dinaintea Prestolului zicând de fiecare dată "Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul", se roagă de 3 ori cu mâinile sus, zicând de fiecare dată încetişor;

"Acum puterile cereşti împreună cu noi nevăzut slujesc, că iată intră împăratul slavei, iată Jertfa tainică săvârşită de dânsele este înconjurată. Cu credinţă şi cu dragoste să ne apropiem, ca părtaşi ai vieţii veşnice să ne facem. Aliluia, Aliluia, Aliluia". Apoi sărută Antiminsul, se închină oamenilor din biserică prin uşile Împărăteşti se duce la Jertfelnic, acolo îşi face cruce de 3 ori zicând "Dumnezeule curăţeşte-mă pe mine păcătosul", cădeşte de 3 ori Sfintele Daruri, dă cădelniţa

pălămarului şi, nezicând nimic, ridică vozduhul şi-l pune pe umărul său stâng cu dreapta apucă discosul şi-l duce la frunte, cu mâna stângă apucă potirul şi-l apropie de piept şi iese pe amvon, înaintea preotului merge pălămarul cu sfeşnicul şi cadelniţa. Lumea din biserică se pune în genunchi şi se uită spre pământ. Pe amvon preotul nu se opreşte nici nu zice nimic, dar imediat intră în altar prin uşile împărăteşti şi pune Sfintele Daruri pe Prestol. Pălămarul intră în altar prin uşa de la miazăzi şi se opreşte cu cădelniţa lângă Prestol (după ce duce sfeşnicul alături de semisfeşnic). Când trece prin uşile împărăteşti spre altar preotul zice cu jumătate de glas "Cu credinţă şi cu dragoste..." şi strana cântă a 2-a parte a cântării, începând cu cuvintele "Cu credinţă...", oamenii se scoală din genunchi. Preotul scoate pocrovețele de pe discos şi de pe potir, ea de pe umărul său vozduhul, îl cădeşte la cădelniţă, acopere cu dânsul discosul şi potirul, ea cădelniţa de la pălămar, cădeşte de 3 ori Sfintele Daruri, o dă înapoi pălămarului, zice rugăciunea Sfântului Efrem Sirul cu 3 metanii, închide uşile împărăteşti, trage perdeaua numai până la jumătatea uşilor împărăteşti.

Însemnare. La noi în Moldova în unele locuri este obicei de a avea în altar un clopoţel mic şi la Liturghia înainte sfinţită în Postul Mare, când se cuvine ca oamenii să se pună în genunchi sau să se scoale de jos, în altar se sună de 2-3 ori din clopoţei.

37. *Preotul:* Ectenia cu cereri "Să plinim rugăciunea noastră...".
38. *Preotul:* Şi ne învredniceşte pe noi, Stăpâne, cu îndrăznire...
39. *Strana:* Cântă Tatăl nostru...".
40. *Preotul:* Că a Ta este împărăţia...
41. *Strana:* Amin.
42. *Preotul:* Pace tuturor.
43. *Strana:* Şi duhului tău.
44. *Preotul:* Capetele voastre Domnului să le plecaţi.
45. *Strana:* Ţie, Doamne.
46. *Preotul:* Citeşte rugăciunea din taină, apoi zice vozglasul: "Cu harul şi cu îndurările...".
47. *Strana:* Amin-amin.
48. *Preotul:* Citeşte în taină rugăciunea "la aminte, Doamne...", trage perdeaua până la capăt, se închină de 3 ori zicând "Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul şi mă miluieşte", apoi zice cu glas tare "Să luăm aminte", vâră mâna sub vozduh, se atinge de Sfântul Agneţ şi zice cu glas mare: "Cele mai înainte sfinţite Sfintele sfinţilor".
49. *Strana:* Unul Sfânt, unul Domn... Gustaţi şi vedeţi...
50. *Strana:* Citeşte rugăciunile înaintea împărtăşirii.
51. *Preotul:* Se împărtăşeşte cu Sfintele Taine, dar până la potreblenie nu bea din potir, căci vinul din potir nu este sfinţit. Din aceeaşi pricină la Liturghia înainte sfinţită nu se cuvine de împărtăşit copiii mici din braţe şi pe acei mai mărişori, care nu vor să primească împărtăşania. Apoi cu suliţa taie Sf. Agneţ în bucăţele mici şi le pune în potir ca şi la celelalte liturghii. Dacă mai sunt oameni la mărturisire, îi mărturiseşte.
52. *Preotul:* (când iese la împărtăşire) Cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi,
53. *Strana:* (în loc de "Bine este cuvântat..." cântă) Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea,
54. *Preotul:* Zice rugăciunea înaintea împărtăşirii şi cei ce se vor împărtăşi

repetă după dânsul: “Cred, Doamne, şi mărturisesc...”.

55. *Strana:* (în vremea împărtăşirii cântă) Trupul lui Hristos...

56. *Strana:* (la terminarea împărtăşirii) Aliluia, Aliluia, Aliluia.

57. *Preotul:*(acoperă potirul cu pocrovăț şi binecuvântând spre biserică şi uşile împărăteşti, zice) Mântuieşte, Dumnezeule, poporul Tău şi binecuvântează moştenirea Ta.

58. *Strana:* (în loc de “Văzut-am lumina cea adevărată...” cântă) “Pâinea cea cerească şi paharul vieții gustați şi vedeți, că bun este Domnul, Aliluia, Aliluia, Aliluia”.

59. *Preotul:*(binecuvântează cu rugăciune cădelnița, cădeşte de 3 ori Sfintele Taine pe Prestol. dă cădelnița pălămarului, cu mâna stângă apucă discosul, cu cea dreaptă potirul şi, făcând cruce cu potirul deasupra Antimisului. Zice încetişor “Binecuvântat este Dumnezeul nostru”, apoi se întoarce spre biserică şi, făcând iar cruce cu potirul din uşile împărăteşti, zice tare) “Totdeauna, acum şi pururea, şi în vecii vecilor”.

60. *Strana:* Amin. Să se umple gurile noastre...

61.*Preotul:* Duce Sfintele Taine pe Jertfelnic, ia cădelnița de la pălămar şi le cădeşte de 3 ori, dă înapoi cădelnița, îşi face cruce, se duce la Prestol şi strânge Antimisul, zicând şi ectenia “Drepți primind...”.

Însemnare. La Liturghia înainte sfințită părticele pentru vii şi morți nu se scot, nu se folosesc nici alte prescuri adăugătoare. afară de Agnețul sfințit mai înainte la altă Liturghie.

62.*Preotul:* Face cruce cu Evanghelia deasupra Antimisului strâns ca şi la începutul Liturghiei, zicând vozglasul “Că Tu eşti sfințirea noastră...”, pune Evanghelia pe Antimis, îşi face cruce după regulă, sărută Evanghelia şi Prestolul, ia Liturghierul şi zicând “Cu pace sa ieşim”, iese în biserică prin uşile împărăteşti şi se opreşte lângă amvon,

63. *Strana:* Întru numele Domnului.

64. *Preotul:* Domnului să ne rugăm.

65. *Strana:* Doamne miluieşte.

66. *Preotul:* Citeşte rugăciunea amvonului.

67. *Strana:* Amin, Fie numele Domnului... (de 3 ori). Slavă....

68. *Citețul:* (citeşte) Şi acum... Psalmul 3.

69. *Preotul:* Binecuvântarea Domnului peste voi cu al Sau har...

70. *Strana:* Amin

71. *Preotul:* Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră...

72. *Strana:* Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

73. *Preotul:* Zice otpustul zilei, la care adauge sfântul cu Liturghia, sfântul hramului, sfântul zilei şi sfântul de a doua zi (căci Vecernia s-a făcut pentru a doua zi).

“Hristos, adevăratul Dumnezeul Nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, cu puterea cinstitei şi de viață făcătoarei Cruci, pentru rugăciunile celui între sfinți părintelui nostru Grigorie Dialogul...”.

Pavecernița cea mare cu citirea Canonului Sfântului Andrei

Criteanul în primele 4 zile ale Postului Mare seara

Biserica se cuvine de îmbrăcat în negru: Prestolul, Jertfelnicul, perdeaua de la uşile împărăteşti, analoaiele, veşmintele preotului. Pentru că la Pavecernița este mult de citit, să citească numai citeți buni, care să citească repede, tare şi fără greşeli.

Începutul slujbei se face la orele 5 sau 6. Se trage clopotul cel mare de 12 ori. La mijlocul bisericii de cu vreme se pregăteşte un analoi cu cartea Triodului deschisă la Canonul Sfântului Andrei la ziua cuvenită. Dacă strana cântă irmoasele Canonului de pe aceeaşi carte a Triodului sau cântăreții nu pot singuri cânta irmoasele iar preotul poate să-i ajute, atunci şi cântăreții se adună lângă analoiul cu Triodul.

1. *Preotul:* (îmbrăcat cu epitrahil, mânicuți, dacă are camilafcă, şi cu ea pe cap, sărută Prestolul, dar perdeaua de la uşile împărăteşti nu se cuvine să fie trasă la această slujbă, iese prin uşa de la miazănoapte pe amvon şi, făcându-şi cruce de 3 ori dinaintea uşilor împărăteşti, face începutul) "Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum şi pururea...".

2.*Strana:* (citeşte) Amin. Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție, Împărate Ceresc… Sfinte Dumnezeule... Preasfântă Treime... Tatăl nostru...

3. *Preotul:* (pe amvon) Că a Ta este împărăția... (apoi se duce în altar).

4. *Strana:* Amin. Doamne miluieşte (de 12 ori). Slavă... Şi acum... Veniți să ne închinăm... Psalmul 69 "Dumnezeule, spre ajutorul meu ea aminte...".

5. *Strana:* Cântă irmosul Canonului "Ajutor şi acoperitor..." (Preotul îmbrăcat cu aceeaşi îmbrăcăminte sărută Prestolul şi prin uşa de la miazănoapte iese la analoiul cu cartea Triodului).

6. *Strana:* (după terminarea cântării irmosului cântă cu glas dulce) "Miluieşte-mă, Dumnezeule, miluieşte-mă",

7. *Preotul:* Citeşte tare, clar şi repejor primul tropar din prima pesne a Canonului.

8. *Strana:* (iar cântă) "Miluieşte-mă, Dumnezeule, miluieşte-mă".

9. *Preotul:* Citeşte al 2-lea tropar, şi aşa mai departe. La penultimul tropar al pesnelor strana cântă "Slavă...", la ultimul tropar -- "Şi acum".... La troparele cuvioasei Măriei Egiptencei cântă "Cuvioasa Maică Mărie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi". La troparele Sfântului Andrei "Sfinte al lui Dumnezeu Andree, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi".

Irmoasele se cântă numai la începutul pesnelor şi la unele pesne la mijlocul lor, dar la sfârşitul pesnelor în calitate de catavasie ele nu se cântă, afară de cel de la pesnea a 9-a. La canoanele de la Pavecerniță nu se zic ectenii şi nu se face cădire. La pesnea a 6-a după citirea de către preot a ultimului tropar dascălul zice tare "Doamne miluieşte" (de 3 ori), Slavă... Şi acum... Se pun toți oamenii în frunte cu preotul în genunchi şi strana cântă condacul "Suflete al meu...". Apoi se scoală toți şi se continue cântarea şi citirea canonului. La sfârşitul pesnei a 9-a irmosul se repetă la catavasie şi preotul face o metanie mare lângă analoi şi apoi se duce în altar. Analoiul se ia din mijlocul bisericii.

10. *Strana:* Citeşte mai departe Psalmii 4, 6, 12, apoi Slavă... Şi acum..., Aliluia (de 3 ori), Doamne miluieşte (de 3 ori), Slavă... Şi acum..., Psalmii 24, 30, 90. După aceea Slavă... Şi acum... Aliluia (de 3 ori).

11. *Strana:* (cântă) Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți, neamuri, şi vă plecați, că cu noi este Dumnezeu.

12. *Strana:* Cântă stihurile şi la fiecare stih repetă "Că cu noi este Dumnezeu". Se poate, ca cineva să citească stihurile, în acelaşi număr şi preotul, iar strana să cânte numai "Că cu noi este Dumnezeu", La sfârşitul stihurilor se mai cântă o singură dată (sau de 3 ori)) "Cu noi este Dumnezeu..." deplin. La Pavecerniţă cea mare preotul are multă vreme şi poate să ia cea mai activă parte la strană -- să citească, să cânte.

13. *Preotul:* Deschide uşile împărăteşti şi dintre sfintele uşi citeşte Evanghelia, „Şi pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sf. Ev..."

13. *Strana:* Citeşte troparele: Ziua trecând..., Slavă..., Ziua trecând..., Şi acum..., Ziua trecând..., Firea cea fără de trup..., Crezul.

14. *Preotul:* În vremea Crezului sărută Prestolul şi iese din amvon cu cartea în mână sau cu o foaie, pe care sunt scrise cuvintele rugăciunilor, ce trebuiesc executate. Pe amvon îşi face cruce o singură dată şi zice tare sau cântă:

"Preasfântă Stăpână de Dumnezeu Născătoare, roagă-te pentru noi păcătoşii". Şi face o metanie mare. Metanie fac şi toţi oamenii din biserică.

15. *Strana:* Repetă cu cântare aceleaşi cuvinte.

16. *Preotul:* "Toate puterile cereşti..." şi iar face metanie.

17. *Strana:* Repetă cu cântare aceleaşi cuvinte, în felul acesta se repetă toate stihurile cântării...

18. *Strana:* Citeşte "Sfinte Dumnezeule... Preotul aşteaptă pe amvon până zice "Că a Ta este împărăţia..." şi numai după aceea se duce în altar.

19. *Strana:* Citeşte troparele zilei. Apoi Doamne miluieşte (de 40 de ori). Slavă... Şi acum... Ceea ce eşti mai cinstită... întru numele Domnului, părinte binecuvântează.

20. *Preotul:* (din altar) Pentru rugăciunile sfinţilor Părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi".

21. *Strana:* (citeşte) Amin. Şi rugăciunea "Doamne, Doamne..."

22. *Strana:* Veniţi să ne închinăm... Psalmii 50, 101 şi Rugăciunea lui Mânase. Apoi Sfinte Dumnezeule...

23. *Preotul:* (din altar) Că a Ta este împărăţia...

24. *Strana:*(cântă) Amin. Miluieşte-ne pe noi, Doamne..., Slavă..., Doamne miluieşte-ne pe noi... Şi acum... Uşa milostivirii...

25. *Strana:*(citeşte) Doamne miluieşte (de 40 de ori). Slavă... Şi acum... Ceea ce eşti mai cinstită... întru numele Domnului părinte binecuvântează.

26. *Preotul:* (din altar) Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri...

27. *Strana:* (citeşte) Amin. Stăpâne, Dumnezeule...

28. *Strana:* (citeşte) Veniţi să ne închinăm... Psalmii 69, 142, Slavoslavia de toate zilele, Sfinte Dumnezeule...

29. *Preotul:* (din altar) Că a Ta este împărăţia...

30. *Strana:* (cântă) Amin. Doamne al puterilor, fii cu noi... cu stihurile, care tot se cântă. Se cântă şi troparele de la Slavă... şi de la Şi acum... pe glasul al 6-lea. Se cântă şi Preasfântă Născătoare... Şi Toată nădejdea mea.

31. *Strana:* (citeşte) Doamne miluieşte (de 40 de ori). Cela ce în toată vremea şi în tot ceasul..., Ceea ce eşti mai cinstită... întru numele Domnului, părinte, binecuvântează.

32. *Preotul:*(încă în vremea citirii sărută Prestolul şi iese pe amvon, unde

zice vozglasul, care se zice şi la ceasurile 1 şi 9) "Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi şi ne binecuvântează, luminează faţa Ta peste noi şi ne miluieşte".

33. *Strana:* (citeşte) Amin.

34. *Preotul:* (pe amvon zice tare şi apăsat rugăciunea Sfântului Efrem).

1. Doamne şi Stăpânul vieţii mele, duhul trândăvirii, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire şi al grăirii în deşert nu mi-l da mie (şi face o metanie mare);

2.Iar duhul curăţeniei, al gândului smerit, al răbdării şi al dragostei dăruieşte-l mie slujii Tale (şi face metanie).

3.Aşa, Doamne împărate, dăruieşte-mi ca să-mi văd greşalele mele şi să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat eşti în vecii vecilor. Amin (face metanie).

Apoi face 12 închinăciuni cu mâna până la pământ, făcându-şi cruce de fiecare dată şi zicând încetişor cuvintele "Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul". La sfârşit iar zice rugăciunea Sfântului Efrem toate la un loc tare şi face la urmă o singură metanie mare, dar cuvântul "Amin" preotul nu-l zice el termină cu cuvintele "în vecii vecilor, împreună cu preotul fac aceleaşi metanii şi oamenii din biserică.

35.*Strana:* (citeşte) Amin. Sfinte Dumnezeule..., (preotul aşteaptă pe amvon până zice "Ca a Ta este împărăţia..." şi după aceea se duce în altar).

36. *Strana:*(citeşte) Amin. Doamne miluieşte (de 12 ori). Nespurcată, neîntinată..., Şi ne dă nouă, Stăpâne..., Preaslăvită pururea Fecioară..., Nădejdea mea este Tatăl, Toată nădejdea mea... (preotul în vremea aceasta sărută Prestolul şi iese pe amvon).

37. *Preotul:* Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ţie.

38. *Strana:* Slavă..., Şi acum..., Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează.

39. *Preotul:* Se întoarce spre oamenii din biserică şi le spune, că toţi să se aşeze în genunchi şi să se uite spre pământ. Apoi şi el se pune în genunchi cu faţa spre oameni şi cu voce tare citeşte rugăciunea "Stăpâne Milostive...". La urmă strana răspunde "Amin". Preotul se scoală în picioare, îşi cere iertare de la oameni cu cuvintele acestea: "Iertaţi-mă, fraţilor şi surorilor, ce am greşit eu astăzi înaintea dumneavoastră", şi face o metanie mare cu faţa până ia pământ înspre oamenii din biserică. Cineva dintre oameni sau chiar toţi răspund: "Dumnezeu să te ierte, părinte, iartă-ne şi pe noi". Atunci preotul răspunde: "Dumnezeu să vă ierte şi să vă miluiască ca un bun şi de oameni iubitor" şi binecuvântează cu mâna spre oamenii din biserică. Apoi se întoarce cu faţa spre altar şi zice ectenia de la sfârşitul miezonopticii de toate zilele:

Să ne rugăm pentru marele domn şi părintele nostru preafericitul Patriarh (cutare) pentru domnul nostru Înalt Preasfinţitul Arhiepiscop (cutare) şi pentru toţi cei întru Hristos fraţii noştri.

Pentru de Dumnezeu păzită ţara noastră, stăpânirea şi oastea ei.

Pentru cei ce ne urăsc... şi aşa mai departe. Preotul zice fără întrerupere cererile şi strana tot fără întrerupere cântă "Doamne miluieşte".

Înainte de sfârşit este cererea "Să zicem şi pentru aceştia". Ea este tradusă greşit din greceşte. Se cuvine de zis aşa: "Să zicem şi pentru noi înşine". Şi când preotul zice aceste cuvinte spre sfârşit el ridică vocea cu o jumătate de tot în sus ca şi la ectenia

morţească, ca să arate, că el termină ectenia şi atunci strana cântă nu odată, ca la toată ectenia "Doamne miluieşte", dar de 3 ori. Apoi preotul zice vozglasul de încheiere:

"Pentru rugăciunile sfinţilor Părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi".

40.*Strana:* Amin.

La fel se face Pavecerniţa cea mare şi marţi, şi miercuri, şi joi seara, numai canonul din Triod se schimbă după zi.

La unele biserici este un obicei frumos, ca Pavecerniţa să se termine cu cântarea în genunchi a tuturor credincioşilor din biserică a cântării "Sub milostivirea Ta...".

Vineri în săptămâna întâia a Postului

Vineri dimineaţa în săptămâna întâia a Postului Mare, dacă s-a slujit Liturghie înainte sfinţită, după rugăciunea Amvonului "Fie numele Domnului..." de către strană se cântă numai de 2 ori şi se citeşte de către preot canonul Sfântului Marelui Mucenic Teodor Tiron lângă măsuţa cu colivă din grâu fiert, pe care o pune pălămarul sau starostele pe amvon, apoi preotul cădeşte împrejur măsuţa cu colivă, zice "Domnului să ne rugăm" şi citeşte din Liturghier rugăciunea la (sfinţirea colivei, cum se arată în Triod, şi apoi se cântă "Fie numele Domnului..." a 3-a oară şi celelalte de la sfârşitul Liturghiei. Coliva se împarte credincioşilor după sfârşitul Liturghiei.

Vineri seara. Dacă vineri dimineaţa s-a slujit Liturghie înainte sfinţită, seara citim Pavecerniţa cea mare fără canon şi în vremea ei preotul face mărturisirea credincioşilor pentru sâmbătă. După terminarea Pavecerniţei preotul mai are de mărturisit, strana citeşte canonul şi rugăciunile înaintea împărtăşirii rar şi frumos şi, dacă mai ieste nevoie, citeşte şi alte canoane sau din Psaltire. Aşa se cuvine de făcut întotdeauna, când preotul are de mărturisit.

Dacă vineri dimineaţa din careva pricină nu s-a slujit Liturghie înainte sfinţită, vineri seara se slujeşte vecernia din zi de rând, dar nu Pavecerniţa. În Triod este arătată rânduiala vecerniei împreună cu Liturghia înainte sfinţită pentru vineri dimineaţa. Dar dacă vecernia se face vineri seara fără Liturghie, la ea se introduc următoarele schimbări. Catisma a 18-a se citeşte, dar ectenia mică se zice numai la sfârşitul ei. La Doamne strigat-am... punem numai 6 stihiri -- 3 stihiri din Octoih şi 3 din Triod. *Slavă...* -- din Triod, *Şi acum...* -- dogmatica glasului din Octoih. Vohod nu facem. Prochimenul se cântă al zilei din Ceaslov, dar nu cel din Triod. Paremii nu se citesc. Stihiri la Stihoavnă luăm din cele de la Doamne strigat-am... şi de la Stihoavnă utreniei de sâmbătă, iar stihurile -- din Ceaslov. La Acum slobozeşte... cântăm troparul şi bogorodicina Sfântului Teodor Tiron din Triod. Otpustul se zice cel de sâmbătă dimineaţa.

Veşminte întunecate, dar nu negre.

Utrenia în sâmbăta întâia a Postului Mare

Veşminte întunecate, dar nu negre. Se slujeşte utrenia din zi de rând. La Dumnezeu este Domnul... se cântă troparul Sfântului Teodor şi bogorodicina lui. După ectenia de la prima catismă se citeşte sedelna din Octoih, după a doua catismă -- cea din Triod. Psalmul 50. Canonul hramului şi al Sfântului Teodor. Catavasia Triodului. La ceasuri punem troparul şi condacul Sfântului Teodor.

Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur. Otpustul se zice cel de sâmbătă

dimineaţa şi se pomeneşte şi sfântul cu Liturghia.

Însemnare. Sâmbătă în Postul Mare la canon nu se pun Cântările lui Moisei, măcar că în unele Tipice ele se arată. Sâmbăta şi duminica nu se zice nici rugăciunea Sfântului Efrem Sirul cu metanii.

Preotul în Postul Mare mărturiseşte oamenii seara după vecernie, dacă este nevoie şi dimineaţa în vremea canonului, în vremea ceasurilor şi după Tatăl nostru.

Vecernia sâmbătă seara în săptămâna întâia

Veşminte întunecate, dar nu negre. Slujim vecernia duminicii. Stihirile le luăm din Octoih şi din Triod. Mineul nu se foloseşte. La Acum slobozeşte... punem troparul glasului din Octoih, Slavă... Preacuratului Tău chip... din Triod şi bogorodicina lui. Otpustul se zice cea de sâmbătă seara cu începutul "Cel ce a înviat din morţi...".

Utrenia şi Liturghia în duminica a I-a a Postului

Slujim utrenia duminicii. După învierea lui Hristos văzând... cântăm Uşile pocăinţei... Canoanele învierii şi al Născătoarei din Octoih şi cel din Triod cu pripeala "Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie."

Liturghia Sfântului Vasile cel Mare. În loc de Cuvine-se cu adevărat... la Liturghie se cântă "De Tine se bucură...". Otpustul duminicii. Pomenim şi pe Sfântul Vasile.

Sâmbetele a 2-a, a 3-a şi a 4-a din Postul Mare

In aceste sâmbete facem Parastas, adică pomenirea morţilor din veac adormiţi. Dacă în aceste zile de sâmbătă cade una dintre sărbătorile: Aflarea Capului Sfântului Ioan Botezătorul (24 februarie), Sfinţii 40 de Mucenici (9 martie), Buna Vestire (25 martie) sau Odovania Blagoveştenilor (26 martie) slujba pomenirii morţilor nu se face.

Vecernia vineri seara în săptămânile a 2-a, a 3-a, a 4-a

Veşminte întunecate, dar nu negre. Vecernia se slujeşte cea din zi de rând. Stihiri la Doamne strigat-am... luăm din Octoih şi din Mineu. Vohod nu facem. Paremii nu citim. În loc de prochimen cântăm "Aliluia" pe glasul al 8-lea de la Dumnezeu este Domnul... La Stihoavnă punem stihira cea din Triod de la Doamne strigat-am... şi din Octoih tot de la Doamne strigat-am... Troparele Triodului: Apostolilor, mucenicilor şi proorocilor...Otpustul de sâmbătă.

Utrenia şi Liturghia în sâmbetele a 2-a, a 3-a, a 4-a

Rânduiala utreniei -- cea de la pomenirea morţilor cu unele deosebiri. În loc de Dumnezeu este Domnul... cântăm Aliluia, dar punem troparele Triodului -- Apostolilor, mucenicilor... Catisma a 16-a. Ectenia mică. Sedelna din Octoih. Catisma a 17-a, citită de preot în mijlocul bisericii şi împărţită în 2 slave. Bine eşti cuvântat Doamne... Ceata sfinţilor... Ectenia mică pentru morţi. Sedelna Odihneşte Mântuitorul nostru... Psalmul 50. Canonul Sfântului din Mineu şi al hramului. Canonul hramului merge numai până la pesnea a 6-a, apoi se lasă şi în locul lui punem canonul din Triod cu pripeala "Toţi sfinţii rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru

noi”.

La ceasuri punem troparele Triodului şi condacul “Cu sfinţii...” *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur.* La vohod cântăm troparele Triodului, Slavă... Cu sfinţii... Şi acum... Pe Tine zid şi scăpare...

Duminica a 2-a a Postului Mare

La vecernie stihirile le luăm din Octoih şi Triod. Troparul glasului din Octoih, Slavă... a Sfântului Grigorie din Triod, Şi acum... Bogorodicina glasului al 8-lea din Octoih.

La utrenie punem canonul învierii din Octoih, al Triodului cu pripeala “Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie” şi a Sfântului Grigorie cu pripeala “Sfinte părinte ierarhie Grigorie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi”.

Liturghia Sfântului Vasile cel Mare, De Tine se bucură...

Duminica a 3-a a Postului Mare (Ziua Crucii)

Veşminte violete, înainte de vecernie se pregăteşte o Cruce pentru scoaterea la mijlocul bisericii -- cea de pe Prestol său alta special făcută. Se împodobeşte cu busuioc sau cu flori vii pe un podnos şi se pune pe Jertfelnic. Preotul se îmbracă cu epitrahil, mânicuţi şi felon, binecuvântează cădelniţa, cădeşte Sfânta Cruce şi apoi cu jumătate de glas zice vozglasul “Binecuvântat este Dumnezeul nostru...”. Dascălul sau pălămarul răspunde: Amin. Sfinte Dumnezeule... Prea Sfântă Treime..., Tatăl nostru... *Preotul:* Că a Ta este împărăţia... Apoi amândoi cântă încetişor troparul şi condacul Crucii: “Mântuieşte, Doamne, poporul Tău...”, Slavă... Şi acum... “Cel ce Te-ai înălţat pe Cruce de bună voie...”. În vremea cântării condacului preotul ea Crucea cu podnosul de pe Jertfelnic, o pune pe cap şi o duce şi o aşează pe Prestol pe Antimis în locul Evangheliei, care fusese mutată dinainte mai departe de Presto, Preotul cădeşte Sfânta Cruce la Prestol şi după acea face otpust, pomenind şi Crucea. Lângă Cruce se pune un sfeşnic aprins: mic pe Prestol sau lângă Prestol mare.

La vecernie stihirile le luăm din Octoih şi din Triod. Troparul glasului din Octoih, Slavă..., Mântuieşte, Doamne, poporul Tău... Şi acum... Gavriil zicând Ţie... glasul 1-îi din Octoih.

La utrenie Evanghelia nu se scoate la mijlocul bisericii, căci are să se scoată Crucea. Canonul merge al învierii şi al Născătoarei din Octoih şi al Crucii din Triod cu pripeala: “Slavă Doamne, cinstitei Crucii Tale”. În vremea stihirilor de la laude preotul se îmbracă în toate veşmintele ca la Liturghie. Când strana cântă slavoslovia cea mare preotul cădeşte de 3 ori împrejurul Prestolului pe care se află Sfânta Cruce. La sfârşitul Slavosloviei ultimul “Sfinte Dumnezeule” strana îl cântă lung, ca la mort. Preotul face 3 metanii mari dinaintea Prestolului, apucă podnosul cu Sfânta Cruce, îl pune pe cap şi, mergând pălămarul cu sfeşnicul şi cu cădelniţa înaintea lui, se duce împrejurul Prestolului pe la locul înalt şi prin uşa de la miazănoapte iese pe amvon, se apropie de uşile împărăteşti cu faţa spre altar şi zice tare “înţelepciune drepţi”. Apoi se întoarce împrejur la stânga, se coboară de pe amvon şi duce Crucea şi o pune pe un analoi ori o măsuţă dinainte pregătită la mijlocul bisericii. Când preotul mergea cu Crucea se cuvine de tras clopotele câte

unul ca la ducerea mortului. După ce preotul a zis “înțelepciune drepți” se trag oleacă toate clopotele. Strana cântă de 3 ori troparul “Mântuieşte, Doamne, poporul Tău...” şi preotul cădeşte tot de 3 ori împrejur Sfânta Cruce. Apoi preotul cântă de 3 ori “Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne, şi sfântă învierea Ta o lăudăm şi o slăvim”. Aceeaşi cântare o cântă de 3 ori şi strana şi în vremea aceea preotul face 3 metanii mari şi sărută Sfânta Cruce. Dacă preotul nu poate cânta această cântare, cântă numai strana, iar el numai face metanii şi sărută Crucea. Trec şi toți oamenii din biserică şi sărută Crucea. Strana în vremea aceasta cântă stihirile la sărutarea Crucii din Triod. Crucea rămâne la mijlocul bisericii până vineri ziua. Acolo unde se face Liturghie înainte sfințită în toate miercurile şi vinerile Postului, Crucea se duce în altar înainte de otpustul de la obedniță.

Liturghia Sfântului Vasile cel Mare. De Tine se bucură...

Duminica a 4-a a Postului Mare

La vecernie stihirile le luăm din Octoih şi din Triod. Troparul Învierii, Slavă... a sfântului “Locuitor pustiului...” Şi acum... bogorodicina glasului 1-îi din Octoih “Gavriil zicând Ție...”.

La utrenie canonul învierii din Octoih, al Triodului cu pripeala “Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție” şi al sfântului tot din Triod cu pripeala “Cuvioase părinte Ioane, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi”.

Liturghia Sfântului Vasile cel Mare. De Tine se bucură...

Sâmbăta a 5-a a Postului Mare — a Acatistului

La vecernie slujim slujba din zi de rând. Veşminte albastre. “Stihirile la Doamne strigat-am... le luăm din Triod şi le punem pe 8. Slavă... Şi acum... tot de acolo. La stihoavnă punem cele 2 stihiri de la Doamne strigat-am... din Triod, care au rămas, iar la Slavă... Şi acum... o luăm pe cea de la Laude “Limba pe care nu o cunoştea...”. Troparul Născătoarei glasul al 8-lea din Triod “Porunca cea cu taină...” o singură dată.

La utrenie se citeşte acatistul Bunei Vestiri împărțit în patru părți:

1. În loc de sedelnă după catisma a 16-a.
2. În loc de sedelnă după catisma a 17-a.
3. În loc de sedelnă după pesnea a 3-a a canonului.
4. În loc de condac şi icos la pesnea a 6-a a canonului.

La citirea Părții întâia a acatistului se cădeşte toată biserica. Tot aşa cădire se face şi la citirea părții a patra. La citirea părților a 2-a şi a 3-a se face cădirea mică: a icoanei, a iconostasului şi a oamenilor.

La Dumnezeu este Domnul... se cântă troparul Născătoarei din Triod de 3 ori. După catisma a 16-a şi ectenia mică preotul îmbrăcat cu epitrahil, mânicuți, felon şi camilavcă, dacă are, deschide uşile împărăteşti, sărută Prestolul şi iese în biserică la icoana Maicii Domnului. Din urma lui prin uşa de la miazăzi vine pălămarul cu cădelnița şi o lumânare mică aprinsă. Preotul ea lumânarea în mâna stângă, binecuvântează cădelnița şi cădeşte icoana împrejur, Prestolul, altarul, iconostasul, oamenii, toată biserica, iconițele de la uşile împărăteşti şi de 3 ori înaintea icoanei Născătoarei din mijlocul bisericii. Strana în vremea aceasta cântă rar condacul “Apărătoare Doamnă...”. Dacă este nevoie, strana repetă acest condac de mai multe ori

-- până preotul termină căderea. După cădire preotul dă cădelnița și lumânarea pălămarului, scoate de pe cap camilafcă şi începe citirea acatistului. Strana repetă cu cântarea "Aliluia" şi "Bucură-te, Mireasă pururea Fecioară". După terminarea citirii primii părți a acatistului strana iar cântă primul condac "Apărătoare Doamnă...", dai în temp mai repede. Preotul se duce în altar, sărută Prestolul şi închide uşile împărăteşti. La strană se începe citirea catisme a 17-a. După ectenia mică de la catisma a 17-a strana iar cântă rar "Apărătoare Doamnă..." şi preotul iese la icoană, face cădirea mică şi citeşte partea a 2-a a acatistului. La sfârşitul ei strana iar cântă repejor "Apărătoare Doamnă," şi preotul se duce în altar. Aşa se citesc şi celelalte 2 părți ale acatistului.

Canonul hramului şi al Născătoarei de Dumnezeu din Triod, cu pripeala "Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi". Dacă hramul este în cinstea unui sfânt, întâi merge canonul Născătoarei. Dacă hramul este în cinstea Născătoarei, canonul hramului nu se pune.

Se cântă „Toată suflarea...11 şi Slavoslovia cea marc, apoi troparul "Porunca cea cu taină...".

La ceasuri punem troparul Născătoarei şi condacul "Apărătoare Doamnă,",

Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur. Cuvine-se cu adevărat.

Duminica a 5-a din Postul Mare

La vecernie stihirile le luăm din Octoih şi din Triod. Troparul învierii din Octoih, Slavă... a Cuvioasei "Intru tine. Maică..." din Triod. Şi acum... bogorodicina gl. al 8-lea "Cel ce pentru noi..." din Octoih.

La utrenie ultima dată cântăm "Uşile pocăinței...". Canonul învierii din Octoih, îl Triodului şi al Cuvioasei tot din Triod cu pripeala "Cuvioasă Maică Mărie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi".

Liturghia Sfântului Vasile cel Mare. De Tine se bucură...

Sâmbăta a 6-a din Postul Mare -- a lui Lazăr

La vecernie toate stihirile la Doamne strigat-am... le luăm din Triod. numai ale lui Lazăr, şi le punem pe 6, lăsând pe primele 2. Slavă... Şi acum... stihira Triodului. Vhod nu se face. Paremii nu se citesc. La Stihoavnă punem pe cele 2 stihiri de la Doamne strigat-am..., ce au rămas, iar la Slavă... Şi acum... -- pe cea de la Slavă de la Doamne strigat-am... din Triod. Troparul îl cântăm pe cel al sărbătorii "învierea cea de obşte...,"

Otpustul "Cel ce a înviat din morți...", la care se pomeneşte şi dreptul Lazăr.

La utrenie cântăm troparul "învierea cea de obşte..." de 3 ori, catismele 16 şi 17. După catisma a 17-a ectenie nu se pune la locul ei. dar strana imediat începe a cânta troparele învierii ca duminica „Bine eşti cuvântat, Doamne...". "Soborul îngeresc...". Preotul îmbrăcat cu felon şi camilavcă, deschide uşile împărăteşti cădeşte Pristolul şi toată biserica, apoi zice ectenia mică de la catisma a 17-a şi se citeşte sedelna. După aceea strana cântă "învierea lui Hristos văzând...", la care uşile împărăteşti stau deschise. Psalmul 50. Canoanele se pun numai cele din Triod cu pripeală: "Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție". La pesnea a 8-a preotul cădeşte, dar "Ceea ce eşti mai cinstită..." nu se cântă, ci merge canonul mai departe. După ectenia de la pesnea a 9-a cântăm "Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru...". Se cântă "Toată suflarea...", slavoslovia cea mare şi troparul "învierea cea

de obşte...”

Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur, în loc de “Sfinte Dumnezeule...,” se cântă “Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi şi-nbrăcat, Aliluia”.

Duminica Floriilor

La vecernie toată slujba se face numai pe Triod a sărbătorii. A duminicii nu se pune absolut nimic. Troparele şi la vecernie şi la utrenie se pun amândouă “învierea cea de obşte...” şi Slavă... Şi acum... “îngropându-ne împreună cu Tine...”. Veşminte verzi. De sâmbătă ziua se pregătesc câţiva snopi cu crenguţe de salcie pentru a se sfinţi la utrenie şi împărţi la oameni.

La utrenie după citirea Evangheliei nu se cântă “învierea lui Hristos văzând...”, dar strana imediat începe citirea Psalmului 50 şi preotul iese în mijlocul bisericii, unde-s pregătiţi snopii cu crenguţe de salcie şi de 3 ori îi cădeşte împrejur, apoi din Triod citeşte rugăciunea la sfinţirea sălciei, stropeşte snopii cu agheasmă de 3 ori, zicând de fiecare dată “Se sfinţeşte salcia aceasta cu această apă sfinţită în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin”. Apoi se aduce litia şi urmează rugăciunile de la litie “Mântuieşte, Dumnezeule, poporul Tău...” ş.a.m.d. În vremea canonului oamenii trec şi sărută icoana sărbătorii şi preotul îi unge cu untdelemn de la litie şi le înmânează la fiecare câte o crenguţă de salcie sfinţită. Cineva dintre oameni îl ajută pe preot, dându-i în mână pentru fiecare om câte o crenguţă de salcie. Pâinea sfinţită de litie se taie şi se împarte la oameni la sfârşitul Liturghiei la un loc cu nafura.

Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur. Se cântă antifoanele sărbătorii, dar nu cele obişnuite. La vhodul cel mic cu Evanghelia preotul după cuvintele „Înţelepciune drepţi” mai zice tare şi stihul vhodului “Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului, binecuvântat-am pe voi din casa Domnului, Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă”. Strana nu mai cântă “Veniţi să ne închinăm...” dar imediat începe cântarea troparelor “învierea cea de obşte...”, Slavă... “Îngropându-ne împreună cu Tine...” Şi acum... condacul “Pe scaun în cer...”.

În loc de “Cuvine-se cu adevărat...” cântăm irmosul de la pesnea a 9-a a canonului. Pregătim 3 Agniţe pentru luni, marţi şi miercuri.

Însemnare. Aşa se face vhodul mic (preotul zice stihul sărbătorii şi strana fără să cânte “Veniţi să ne închinăm...” cântă troparele şi la celelalte sărbători domneşti, care au antifoane speciale: Paşte, Înălţarea Domnului, Duminica Mare, Schimbarea la faţă, înălţarea Sfintei Cruci, Crăciun, Botează.

Sărbătorile Mineiului în Postul Mare

În Postul Mare pot să cadă următoarele sărbători din Mineu:

1. Întâmpinarea Domnului (Stratenia) -- 2 februarie;
2. Aflarea Capului Sfântului Ioan Botezătorul -- 24 februarie;
3. Sfinţii 40 de Mucenici -- 9 martie;
4. Buna Vestire (Blagoveşteniile) -- 25 martie;
5. Ziua hramului.

Dacă una dintre aceste sărbători cade în săptămâna întâia a Postului Mare Tipicul prescrie, ca ea să fie mutată orei la Lăsatul secului ori în sâmbăta întâia din

Post. Dacă va cădea sâmbăta sau duminica în Post, slujba lor se face împreună cu cea de sâmbătă sau duminică, după cum se arată în Tipicul de la sfârşitul Triodului. Şi în general în orice zi a Postului n-ar cădea vreo sărbătoare din Mineu, numaidecât trebuie de consultat şi Tipicul de la sfârşitul Triodului, căci acolo se arată absolut toate deosebirile de slujbe.

Aflarea Capului Sfântului Ioan Botezătorul de la 24 februarie la noi în Moldova nu se prea serbează şi din această cauză la ţară atunci ca regulă, nici slujbă nu se face.

Sărbătoarea sfinţilor 40 de Mucenici

Dacă sărbătoarea Sfinţii 40 de Mucenici cade lunea sau în altă zi, în ajunul căreia nu fusese Liturghie înainte sfinţită, la vecernie cântăm "Fericit bărbatul...". La Doamne strigat-am... punem stihurile Triodului şi ale sfinţilor pe 10, Slavă... -- stihira sfinţilor, Şi acum... dogmatica învierii aleasă după glasul stihirii de la Slavă... Vhod cu cădelniţa. Lumină lină... Duminică seara zicem prochimenul cel mare din Triod, în altă zi - prochimenul de la paremiile din Triod. Duminică seara citim numai paremiile sfinţilor din Mineu, în altă zi citim întâi paremiile Triodului şi apoi ale sfinţilor. Învredniceşte-ne, Doamne... Ectenia cu cereri "Să plinim...". Stihirile la stihoavnă din Triod, Slavă... -- a sfinţilor, Şi acum... bogorodicina învierii, aleasă după glasul stihirii de la Slavă. La acum slobozeşti... punem troparul sfinţilor, Slavă... Şi acum... bogorodicina învierii, aleasă după glasul troparului. Ectenia întreită "Miluieşte-ne pe noi, Dumnezeule...". Rugăciunea Sfântului Efrem cu 3 metanii, înţelepciune. Cel ce este binecuvântat..., otpustul zilei.

Veşminte îmbrăcăm după ziua săptămânii: Sâmbătă şi duminică --întunecate, în altă zi -- negre.

La utrenie se citesc cei 2 Psalmi, apoi cei 6 Psalmi. Ectenia mare. Dumnezeu este Domnul... troparul sfinţilor (de 2 ori), Slavă... Şi acum... -- bogorodicina învierii. După întâia şi a 2-a catismă ectenie nu se zice -- citeţul zice "Doamne miluieşte" de 3 ori şi citeşte sedelnele din Triod. După catismă a 3-a se zice ectenia şi se citeşte sedelna din Mineu. Cântăm "Lăudaţi numele Domnului...", mărirea sfinţilor cu cădirea bisericii. Ectenia mică. Sedelna din Mineu. Se cântă "Din tinereţile mele...". Prochimenul sfinţilor. Toată suflarea... Evanghelia sfinţilor. Slavă... Pentru rugăciunile sfinţilor Mucenici... Şi acum... Pentru rugăciunile Născătoarei... Miluieşte-mă, Dumnezeule... şi stihira sfinţilor din Mineu. Rugăciunea preotului "Mântuieşte, Dumnezeule, poporul Tău...", strana cântă Doamne miluieşte de 12 ori. Canonul sfinţilor se pune fără cântările lui Moise se pune şi tripesneţul Triodului. La canonul sfinţilor se zice pripeala "Sfinţilor Mucenici, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi". La tripesneţul Triodului zicem pripeala "Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie". La acele pesne, unde este şi tripesneţ, întâi merge canonul sfinţilor şi apoi al Triodului. Catavasia "Deschide-voi gura mea...", unde este tripesneţ -- catavasia Triodului. Sfetilna Mineului. Slavoslovia se citeşte. La stihoavnă punem stihirile Triodului, Slavă... -- a sfinţilor, Şi acum... bogorodicina învierii. Bine este a se mărturisi Domnului... (odată) Sfinte Dumnezeule... troparul sfinţilor, Slavă... Şi acum... bogorodicina învierii. Ectenia întreită. Rugăciunea Sfântului Efrem cu 3 metanii, înţelepciune. Cel ce este binecuvântat... şi imediat ceasul I-îi cu rugăciunea Sfântului Efrem şi 3 metanii.

La ceasuri punem catismă, troparul şi condacul sfinţilor şi rugăciunea

Sfântului Efrem cu 3 metanii. La ceasul 6 citim şi paremia cuvenită din Triod. întru împărăția Ta... de la obedniță se citeşte. La Tatăl nostru -- condacul hramului şi al sfinților (dacă hramul este în cinstea unui sfânt, întâi se pune condacul sfinților şi apoi al hramului).

La vecernia cu Liturghia înainte sfințită se face vhod cu Evanghelia. Prochimenele şi paremiile se pun cele din Triod. Se cântă cântarea "Să se îndrepteze rugăciunea mea...", apoi Sfântului Efrem cu 3 metanii şi după acea se citeşte Apostolul sfinților şi Evanghelia. Mai departe merg celelalte ale Liturghiei mai Înainte sfințite.

Sărbătoarea Bunei Vestiri

Cade începând cu joi din săptămâna a 3-a din Post şi până miercuri în săptămâna luminată. Veşminte albastre.

Dacă cade lunea, duminică seara vecernia se face după rânduiala sărbătorească toată: Fericit bărbatul... Vhod. Prochimenul zilei "Iată acum...," dar nu cel mare din Triod. Paremiile sărbătorii. Ectenia "Să zicem...". "Învredniceşte-ne, Doamne...,". Ectenia cu cereri. Stihirile la Stihoavnă din Mineu. La Acum slobozeşte... se cântă troparul o singură dată. Înțelepciune. Cel ce este binecuvântat... Preasfântă Născătoare de Dumnezeu... Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule... Otpustul sărbătorii: "Cel ce a binevoit a se întrupa pentru mântuirea noastră, Hristos, adevăratul Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale şi ale tuturor sfinților, să ne miluiască şi să ne mântuiască pe noi ca un bun iubitor de oameni".

La utrenie se cântă Dumnezeu este Domnul şi tropăi-al sărbătorii de 3 ori, Citim 3 catisme. Prima fără ectenie cu sedelna din Triod. Celelalte 2 catisme cu ectenii şi sedelne se citesc din Milieu. "Lăudați numele Domnului...". Mărirea "Glasul Arhanghelul...". Din tinerețile mele... Prochimenul şi Evanghelia sărbătorii. Slavă... Pentru rugăciunile Născătoarei... Şi acum... Pentru rugăciunile Născătoarei... Miluieşte-mă, Dumnezeule... şi stihira sărbătorii din Mineu. Litia. Canonul sărbătorii fără cântările lui Moisei şi Tripesnețul Triodului. La troparele sărbătorii zicem pripeala "Preasfântă Născătoare de Dumnezeu mântuieşte-ne pe noi". La troparele tripesnețului -- "Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție". Catavasia sărbătorii. Unde este tripesneț -- catavasia Triodului. Ceea ce eşti mai cinstită... nu se cântă, dar se cântă pripeala sărbătorii de la pesnea a 9-a "Bine vesteşte..." la fiecare tropar al sărbătorii. La troparele Triodului la pesnea a 9-a zicem pripeala Triodului. Slavoslovia se citeşte. Ectenia cu cereri. Stihirile la Stihoavnă le luăm clin Triod. Slavă... Şi acum..., din Mineu. Bine este a se mărturisi... odată. Troparul sărbătorii odată. Ectenia întreită "Miluieşte-ne..." Rugăciunea Sfântului Efrem cu 3 metanii, Înțelepciune. Cel ce este binecuvântat... Ceasul I-îi cu catismă şi rugăciunea Sfântului Efrem cu 3 metanii.

La ceasuri punem troparul şi condacul sărbătorii. Ceasurile 3, 6 şi 9 cu catisme, dar fără metanii. La ceasul 6 citim paremia. Întru împărăția Ta... de la obedniță o citim. La Tatăl nostru punem condacul sărbătorii. Doamne miluieşte de 40 de ori. Slavă... Şi acum... Ceea ce eşti mai cinstită... Întru numele Domnului părinte binecuvântează. Preotul pe amvon zice vozglasul "Dumnezeule milostiveşte-te..." şi rugăciunea Sfântului Efrem cu 3 metanii. Doamne miluieşte de 12 ori. Preasfântă Treime... şi otpustul sărbătorii.

Vecernia se slujeşte împreună cu Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur, dar duminica (afară de Florii) şi în joia şi sâmbăta patimilor se slujeşte Liturghia Sfântului Vasile. Vhod cu Evanghelia. Lumină lină... Prochimenele şi paremiile Triodului şi apoi paremiile sărbătorii din Mineu. Ectenia mică cu vozglasul "Că sfânt eşti Dumnezeul nostru, şi Ţie slavă înălţăm...". Sfinte Dumnezeule... Apostolul, Evanghelia şi celelalte ale Liturghiei. În loc de "Cuvine-se cu adevărat..." se cântă pripeala "Binevesteşte, pământule..." şi irmosul de la pesnea a 9-a a canonului "Ca un sicriu însufleţit...".

Slujbele din săptămâna Patimilor

În duminica Floriilor seara se cuvine de slujit vecernia, luni, marţi şi miercuri dimineaţa - utrenia, ceasurile, obedniţa şi vecernia cu Liturghia înainte sfinţită. Luni şi marţi seara se citeşte Pavecerniţa cea mare cu Tripesneţ, iar miercuri seara Pavecerniţa cea mică cu Tripesneţ.

Însemnare. La mănăstiri şi la catedrale la ceasuri luni, marţi şi miercuri se citesc şi toate cele 4 Evanghelii.

Dacă dintr-o careva pricină la vreo biserică nu s-au făcut slujbe luni, marţi şi miercuri, apoi începând cu miercuri seara se cuvine ca numaidecât să se facă toate slujbele: miercuri seara vecernia pentru joi, joi dimineaţa -- utrenia, ceasurile, obedniţa şi vecernia cu Liturghia Sfântului Vasile, Joi seara -- Deniile (utrenia pentru vineri), Vineri dimineaţa -- ceasurile împărăteşti cu obedniţa . Vineri după amiază se slujeşte vecernia pentru sâmbătă cu scoaterea Sfântului Aer, (vineri seara se slujeşte Prohodul Domnului (utrenia pentru sâmbătă). În sâmbăta Patimilor dimineaţa se citesc ceasurile obişnuite şi se slujeşte vecernia cu Liturghia Sfântului Vasile. Toată săptămâna slujbele se fac numai pe Triod.

Vecernia în ziua de Florii seara

Până la vhod se îmbracă veşminte verzi, după prochimen se face slujbă din zi de rând şi veşmintele se schimbă cu negre.

Catismă la vecernie nu se citeşte. La Doamne strigat-am... cele 3 stihiri se pun pe 6. Vhod cu cădelniţa. Prochimenul zilei "Iată acum...", învredniceşte-ne, Doamne... Ectenia cererilor "Să plinim...". Stihirile la Stihoavnă. Acum slobozeşte... Preotul pe amvon zice vozglasul. Strana cântă din Ceaslov: "Născătoare de Dumnezeu...", Slavă... Botezătorul..." şi celelalte cu metanii. Doamne miluieşte (de 40 de ori). Slavă... Şi acum..., Ceea ce eşti mai cinstită... Întru numele Domnului, părinte, binecuvântează. Preotul pe amvon zice vozglasul "Cel ce este binecuvântat...", strana citeşte rugăciunea "împărate ceresc...", urmează rugăciunea Sfântului Efrem cu 16 metanii. Apoi "Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule..." şi otpustul din Liturghier: "Venind Domnul spre patima cea de bunăvoie, pentru mântuirea noastră, Hristos adevăratul Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale sfinţilor slăviţilor şi întru tot lăudaţilor Apostoli, ale sfinţilor şi drepţilor dumnezeieştilor Părinţi Ioachim şi Ana şi ale tuturor sfinţilor, să ne miluiască şi mântuiască pe noi ca un bun şi de oameni iubitor".

Luni dimineaţa în săptămâna Patimilor

Veşminte negre. Se citesc cei 2 Psalmi cu tropare, ectenie şi apoi cei 6 Psalmi.

Ectenia mare în loc de “Dumnezeu este Domnul...” se cântă “Aliluia” pe melodie specială. De 3 ori se cântă troparul “Iată Mirele vine...”. După ce preotul zice stihurile de la Aliluia el se duce în altar, îmbracă felonul şi camilavca, dacă o are, deschide uşile împărăteşti, ia în mâna stângă o lumânare mică aprinsă, binecuvântează cu rugăciune cădelnița şi cădeşte Prestolul împrejur, altarul, iconostasul, strana, oamenii şi toată biserica. După terminarea cădirii uşile împărăteşti se închid. Strana citeşte 3 catisme cu sedelnele lor, dar fără ectenie. După sedelna de la catisma a 3-a se deschid uşile împărăteşti, preotul zice: “Şi pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie pe Domnul Dumnezeu să-L rugăm”, “înțelepciune drepți să ascultăm Sfânta Evanghelie pace tuturor”, “Din Sfânta Evanghelie cea de la Matei citire” şi citeşte Evanghelia cea de luni din săptămâna Patimilor în uşile împărăteşti cu fața spre biserică. Uşile împărăteşti se închid. Psalmul 50. Rugăciunea “Mântuieşte, Dumnezeule, poporul Tău...” preotul o zice pe amvon. Tripesnețul cu pripeala: “Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție”. După pesnea I-îi zicem ectenia mică de la pesnea a 6-a. La pesnea a 8-a se cădeşte biserica, dar nu se zice nimic, căci “Ceea ce eşti mai cinstită...” nu se cântă -- merge canonul mai departe. După ectenia mică de la pesnea a 9-a se cântă de 3 ori sfetilna “Cămara Ta...”. Se citesc Psalmii şi stihirile de la Laude, apoi Slavoslovia de toate zilele. Ectenia cererilor “Să plinim...” Stihirile de la Stihoavnă. Bine este a se mărturisi Domnului... (de 2 ori). Sfinte Dumnezeule... Troparul “În biserica slavei Tale...”. Doamne miluieşte (de 40 de ori). Slavă... Şi acum... Ceea ce eşti mai cinstită decât heruvimii... Întru numele Domnului, părinte binecuvântează. Preotul pe amvon zice vozglasul “Cel ce este binecuvântat Hristos Dumnezeul nostru...”, apoi rugăciunea “împărate ceresc...”, rugăciunea Sfântului Efrem cu 16 metanii şi ceasul I-îi.

Ceasul I-îi se citeşte fără catismă. Preotul cântă sau zice troparul “Dimineața auzi glasul meu...” pe amvon cu stihul lui şi face metanii. La Tatăl nostru - condacul Iacov plângea...”. Vozglasul “Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi...” se zice pe amvon, apoi rugăciunea Sfântului Efrem cu 16 metanii. Sfinte Dumnezeule... Preasfântă Treime... Tatăl nostru..., Doamne miluieşte (de 12 ori) rugăciunea ceasului, Apărătoare Doamnă... şi otpustul “Venind Domnul spre patima Sa...”

Ceasul a 3-lea se citeşte cu catismă. Troparul “Doamne, Cela ce pe Preasfântul Tău Duh...” îl zice preotul pe amvon. Condacul “Iacov plângea...”. Vozglasul “Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi...” şi rugăciunea Sfântului Efrem cu 16 metanii.

Ceasul a 6-lea se citeşte cu catismă. Preotul zice troparul cu stihul, apoi bogorodicina ceasului, troparul proorociei, preotul zice “Să luăm aminte”, citețul spune prochimenul şi stihul lui şi strana îl cântă. Preotul “înțelepciune” şi citețul numeşte paremia. Preotul - “Să luăm aminte”. După terminarea paremiei preotul iar zice “Să luăm aminte” şi citețul citeşte prochimenul al 2-lea. Condacul “Iacov plângea...” şi rugăciunea Sfântului Efrem cu 16 metanii.

Ceasul al 9-lea se citeşte fără catismă. Preotul zice troparul. Condacul “Iacov plângea...”. Vozglasul “Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi... şi rugăciunea Sfântului Efrem numai cu 3 metanii. Apoi preotul face rugăciunile de intrare la Liturghie şi se îmbracă în toate veşmintele.

Obednița. La “Întru împărăția Ta...” se trage perdeaua. După Tatăl nostru se citeşte condacul “Iacov plângea...”. Doamne miluieşte (de 40 de ori). Slavă... Şi acum...

Ceea ce eşti mai cinstită... Întru numele Domnului, părinte, binecuvântează. Preotul pe amvon zice vozglasul “Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi...” şi rugăciunea Sfântului Efrem cu 16 metanii. Strana citeşte Doamne miluieşte (de 12 ori) şi rugăciunea Preasfântă Treime...,”, Preotul: Înțelepciune. Strana: cântă Cuvine-se cu adevărat... Preotul: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu... Strana: Ceea ce eşti mai cinstită... Preotul: Slavă Ție, Hristoase... Strana: Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează. Preotul zice otpustul “Venind Domnul...”. Strana: Doamne miluieşte (de 3 ori) rar.

Vecernia cu Liturghia înainte sfințită

Preotul: Binecuvântată este împărăția... şi citeşte rugăciunile din taină de la vecernie pe amvon.

Strana: (citeşte) Amin. Veniți să ne închinăm... Psalmul 103.

Preotul: Ectenia mare.

Strana: Citeşte catisma 18 împărțită în 3 Slave şi la fiecare Slavă se zice ectenie mică.

Preotul: La prima Slavă scoate Sfântul Agneț şi-l pune cu discosul pe antimisul deschis. La a doua Slavă îl cădeşte de 3 ori împrejur. La a treia -- îl mută pe Jertfelnic, toarnă vin şi apă în potir, acoperă sfintele vase şi le cădeşte.

La Doamne strigat-am ... se cădeşte biserica. Se face vhod cu Evanghelia, Lumină lină... Prochimenul se cântă din Triod. Paremia se citeşte. La al 2-lea prochimen se deschid uşile împărăteşti, apoi preotul face cruce spre răsărit cu cădelnița şi sfeşnicul mic ținute la un loc şi zice “înțelepciune drepți”, se întoarce cu fața spre biserică şi iar face cruce zicând “Lumina lui Hristos luminează tuturor”. După citirea catismei a 2-a se cântă “Să se îndrepteze rugăciunea mea...”. Rugăciunea Sfântului Efrem cu 3 metanii. Apoi preotul zice: “înțelepciune drepți să ascultăm Sfânta Evanghelie pace tuturor”, “De la Matei Sfânta Evanghelie citire” şi se citeşte Evanghelia în uşile împărăteşti. Urmează ectenia întreită “Să zicem toți...” şi celelalte ale Liturghiei înainte sfințite.

Luni seara în săptămâna Patimilor

Se citeşte Pavecernița cea mare din Ceaslov cu Tripesnețul din Triod. Tripesnețul îl citeşte preotul în mijlocul bisericii în partea a 3-a a Pavecerniței îndată după citirea Slavosloviei cu pripeala “Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție”. Ectenii la canoanele cele de la Pavecernița nu se zic şi nici nu se face cădire. Numai înaintea condacului citețul zice “Doamne miluieşte” (de 3 ori), Slavă... Şi acum... La fel şi înaintea sedelnei. La Sfinte Dumnezeule... se citeşte condacul de marți “La ceasul sfârşitului...”, apoi se cântă “Doamne al puterilor” şi celelalte ale Pavecerniței cu rugăciunea Sfântului Efrem şi ectenia de la sfârşitul Miezonopticii.

Marți dimineața în săptămâna Patimilor

Utrenia se face exact ca şi luni. Tripesnețul de marți are numai 2 pesne. De acea canonul se începe cu ectenia mică de la pesnea a 6-a, pe care preotul o zice îndată după vozglasul “Cu mila şi cu îndurările...”. La ceasuri şi la obedniță se citeşte condacul “La ceasul sfârşitului...”. Otpustul cel de luni. Vecernia cu Liturghia înainte sfințită se slujeşte ca şi luni.

Marți seara în săptămâna Patimilor

Ca şi luni se citeşte Pavecernița cea mare cu tripesnețul de marți. După

Sfinte Dumnezeule... se pune condacul de miercuri “Mai mult ca curva... “ şi celelalte ale Pavecerniţei.

Miercuri dimineaţa în săptămâna Patimilor

Utrenia se slujeşte ca şi luni. După pesnea a 3-a a canonului se zice ectenia de la pesnea a 6-a. La ceasuri punem condacul “Mai mult decât curva...”.

La obedniţă după condacul Triodului în biserica cu hramul Mântuitorului sau al unui sfânt se mai zice Slavă... şi se citeşte condacul “Cu sfinţii...”, Şi acum... -- “Cea ce eşti folositoare creştinilor...”, iar în biserica cu hramul Născătoarei în loc de “Cea ce eşti folositoare...” se pune condacul hramului Născătoarei.

Otpustul de la obedniţă din miercurea aceasta se înlocuieşte cu rugăciunea “Stăpâne Mult milostive...”, pe care preotul o citeşte în genunchi ca şi la Pavecerniţa şi tot aşa el îşi cere iertare de la oameni ce a greşit el faţă de dânşii în tot Postul Mare. Strana cântă rar “Doamne miluieşte” de 3 ori.

Vecernia cu Liturghia înainte sfinţită în miercurea Patimilor se slujeşte ca şi luni. Numai la sfârşitul Liturghiei după ce cântă de 3 ori “Fie numele Domnului...” preotul zice ultima dată rugăciunea Sfântului Efrem cu 3 metanii.

Miercuri seara în săptămâna Patimilor

Dacă miercuri dimineaţa s-a slujit Liturghie înainte sfinţită cu vecernia, miercuri seara citim Pavecerniţa cea mică cu tripesneţul. Dacă dimineaţa nu s-a slujit liturghie, miercuri seara se slujeşte vecernia din zi de rând. La Doamne strigat-am... se pun 6 stihiri. Vhod nu se face, paremii nu se citesc. Prochimenul zilei. La Stihoavnă se pun stihirile, care au rămas de la Doamne strigat-am...” La Acum slobozeşte... cântăm troparul “Când slăviţii ucenici...” o singură dată. Ectenia întreită, înţelepciune. Cel ce este binecuvântat... Otpustul din Joia Mare.

Joi dimineaţa în săptămâna Patimilor

Veşminte întunecate, dar nu negre. Se slujeşte utrenia din zi de rând. În loc de “Dumnezeu este Domnul...” se cântă “Aliluia” şi de 3 ori troparul “Când slăviţii ucenici...”. Preotul cădeşte toată biserica. Catismă nu se citeşte deloc. După terminarea cântării troparului şi a cădirii preotul din altar zice: “Şi pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie pe Domnul Dumnezeu să-L rugăm”, “Înţelepciune drepţi să ascultăm Sfânta Evanghelie pace tuturor”, “Din Sfânta Evanghelie cea de la Luca citire” şi citeşte Evanghelia în uşi. După Evanghelie strana citeşte Psalmul 50 şi imediat se începe cântarea şi citirea canonului cu pripeala: “Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie”. La pesnele a 3-a şi a 6-a zicem ecteniile mici obişnuite, la pesnea a 8-a facem cădirea, dar nu zicem nici un vozglas, căci “Ceea ce eşti mai cinstită...” nu se cântă, numai strana cântă irmosul de la pesnea a 9-a. După ectenia de la pesnea a 9-a se cântă de 3 ori sfetilna “Cămara Ta, Mântuitorule...”. Urmează Psalmii şi stihirile de la hvalite. Slavoslovia se citeşte. Ectenia “Să plinim...”, Stihirile de la Stihoavnă, “Bine este a se mărturisi...”, Sfinte Dumnezeule..., troparul “Când slăviţii ucenici...”, ectenia întreită “Miluieşte-ne pe noi...”, înţelepciune, cel ce este binecuvântat... şi imediat ceasul I-îi. La ceasul I-îi după bogorodicina “Cum Te voi numi...” punem troparul proorociei, prochimenul, paremia şi iar prochimenul din Triod. După “Apărătoare Doamnă...” facem otpustul, cel din Joia Mare. Dăm

vozglasul la începutul ceasului al 3-lea şi se citesc ceasurile 3, 6 şi 9. În vremea rugăciunii de la sfârşitul ceasului 9 preotul pe amvon citeşte rugăciunile de intrare la liturghie (dacă nu le-a citit când a venit la biserică) şi apoi se îmbracă în toate veşmintele pentru slujirea liturghiei. Strana citeşte obedniţa în următoarea componenţă: Întru împărăţia Ta…, Ceata cerească..., *Stihul*: Apropiaţi-vă către Dânsul..., Ceata cerească..., Slavă..., Ceata Sfinţilor îngeri..., Şi acum... Crezul, Slăbeşte, lasă, iartă..., Tatăl nostru, condacul "Pâine luând pe mâini...", Doamne miluieşte (de 40 de ori), Prea Sfântă Treime... (la începutul obedniţei preotul deschide perdeaua de la uşile împărăteşti, care fusese trase la începutul ceasului I-îi).

Preotul: (îmbrăcat în toate veşmintele prin uşa de la miazănoapte iese pe amvon în vremea citirii rugăciunii Preasfântă Treime... şi zice) înţelepciune!

Strana: (cântă pe o singură notă) Cuvine-se cu adevărat... (numai până la cuvintele: "şi Maica Dumnezeului nostru").

Preotul: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi.

Strana: Ceea ce eşti mai cinstită...

Preotul: Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeul nostru...

Strana: Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori), Părinte binecuvântează.

Preotul: Zice otpustul cel din Joia Mare.

Vecernia cu Liturghia Sfântului Vasile

După otpust preotul intră în altar prin uşa de la miazăzi, se roagă ca la începutul oricărei liturghii, sărută Evanghelia şi Prestolul şi, făcând cruce cu Evanghelia deasupra antimisului zice vozglasul începător de la liturghie: "Binecuvântată este împărăţia...", iar sărută Evanghelia şi Prestolul, îşi ia Liturghierul şi prin uşa de la miază noapte iese pe amvon şi citeşte rugăciunile din taină de la vecernie. Strana: (cântă) Amin. Apoi citeşte împărate Ceresc..., Sfinte Dumnezeule... Preasfântă Treime, Tatăl nostru, Veniţi să ne închinăm... şi Psalmul 103.

Preotul: (pe amvon) Ectenia mare "Cu pace Domnului să ne rugăm.

Strana: (cântă) Doamne strigat-am... cu stihirile pe 10.

Preotul: Cădeşte biserica şi face proscomidia.

Preotul: (La Slavă... Şi acum... face vhod cu Evanghelia şi zice tare): Înţelepciune drepţi!

Strana: (cântă) Lumină lină...

Preotul: Să luăm aminte, pace tuturor!

Strana: Şi duhului tău. Preotul: înţelepciune, să luăm aminte!

Citeţul paremiilor: Prochimen glasul I-îi (şi citeşte prochimenul şi stihul din Triod şi strana îl cântă).

Preotul: Înţelepciune!

Citeţul: De la Ieşire citire.

Preotul: Să luăm aminte! (şi închide uşile împărăteşti. După prima paremie iar este prochimen. De acea la sfârşitul paremiei el iar deschide uşile împărăteşti).

Preotul: Să luăm aminte!

Citeţul: Prochimen glasul al 6-lea Scoate-mă... (şi zice şi stihul lui şi strana îl cântă).

Preotul: Înţelepciune!

Citeţul: De la Iov citire.

Preotul: Să luăm aminte (şi închide uşile împărăteşti).

Preotul: (La sfârşitul paremiei a doua uşile împărăteşti nu le mai deschide numai zice) Înțelepciune!

Citețul: Din Proorocia Isaiei citire.

Preotul: Să luăm aminte.

Preotul: După terminarea paremiei a treia zice cu jumătate de voce, blagoslovind pe citeț "Pace ție", deschide uşile împărăteşti şi zice ectenia mică lângă Prestol: "Iară şi iară..." cu vozglasul: "Că Sfânt eşti, Dumnezeul nostru, şi Ție slavă...".

Strana: (cântă) Amin. Apoi "Sfinte Dumnezeule..." Mai departe face citirea Apostolului, a Evangheliei şi celelalte din Liturghia Marelui Vasile.

Însemnare. Liturghia Sfântului Vasile din Joia Mare are multe deosebiri:

1. În loc de heruvic se cântă de 3 ori troparul "Cinei Tale celei de taină..." (de 2 ori până la vhod fără Aliluia şi î dată după vhod cu Aliluia);

2. Acelaşi tropar se cântă şi în loc de chinonic (stihul de la "Unul Sfânt..."), în loc de "Trupul lui Hristos primiți..." când se împărtăşesc credincioşii şi în loc de "Să se umble gurile noastre...".

3. În loc de "Cuvine-se cu adevărat..." se cântă irmosul de la pesnea a 9-a a canonului.

Otpustul îl zicem cel din Joia Mare.

Slujba din Joia Mare seara

Este Utrenia din Vinerea patimilor. Se mai numeşte şi Slujba Sfintelor Patimi ale Mântuitorului, şi Slujba celor 12 Evanghelii şi Denii.

Începutul se face la ora 5sau 6 seara. Înainte de începere la mijlocul bisericii, unde totdeauna stă analoiul cu icoana, se pune răstignirea. Dacă biserica nu are răstignire, în locul acela se pune o cruce mare, care se scoate la mort. Ca crucea să poată sta bine în picioare, se pune o taburetcă cu picioarele în sus şi crucea se leagă cu o funie bine între picioarele scaunului de picioare, iar alăturea de cruce între picioarele scaunului se pun nişte petroaie mari, apoi scaunul se acoperă cu un țol sau cu altceva potrivit, înaintea crucii se pune un analoi, pe care se va pune Evanghelia în vremea slujbei. Se trage clopotul cel mare de 12 ori. La începutul citirii fiecărei Evanghelii se cuvine iar de tras clopotul cel mare de atâtea ori, a câta la număr Evanghelie se citeşte, iar după citirea Evangheliei a 12-a se trag oleacă toate clopotele. Veşminte negre.

Utrenia se începe ca întotdeauna: preotul îmbrăcat cu epitrahil şi mânicuți face cruce cu cădelnița dinaintea Prestolului şi zice vozglasul începător "Binecuvântat este Dumnezeul nostru...", cădeşte toată biserica, iar strana citeşte cei 2 Psalmi. Preotul zice ectenia întreită prescurtată, strana: "Intru numele Domnului...", preotul -- Slava Sfintei...

Strana: Citeşte cei 6 Psalmi.

Preotul: (pe amvon) Ectenia mare: Cu pace Domnului...

Preotul: În loc de Dumnezeu este Domnul... zice Aliluia cu stihurile.

Strana: Cântă Aliluia şi apoi "încet şi cu glas dulce" de 3 ori troparul "Când slăviții ucenici...".

Preotul: După ce a zis stihurile de la Aliluia se duce în altar, sărută Prestolul, îmbracă felonul. *Pălămarul* cu cădelnița în mână, o lumânare mică pentru preot şi tămâie iese cu sfeşnicul portativ în uşile împărăteşti. Dacă biserica n-are aşa

sfeşnic, se poate folosi în loc o făclie.

Preotul: Deschide uşile împărăteşti, îşi face după regulă cruce, sărută Evanghelia şi Prestolul, ia de pe Prestol Evanghelia mare şi, mergând pălămarul înainte cu sfeşnicul, o duce şi o pune pe analoiul de la mijlocul bisericii dinaintea crucii. Pălămarul pune sfeşnicul în partea dreaptă a analoiului, aprinde lumânarea mică şi o dă preotului, preotul binecuvântează cădelnița şi cădeşte analoiul cu Evanghelia împrejur, Prestolul, altarul şi toată biserica, iconițele mici de la uşile împărăteşti şi încheie cădirea la analoiul cu Evanghelia. Toți oamenii din biserică stau cu lumânările aprinse,

Preotul: (după terminarea cădirii şi a cântării troparului) zice ectenia mică "Iară şi iară..." cu vozglasul "Că a Ta este Stăpânirea şi a Ta este împărăția...".

Strana: Amin.

Preotul: Şi pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie pe Domnul Dumnezeu să-L rugăm.

Strana: Doamne miluieşte (de 3 ori) -- pe o melodie specială de la această slujbă.

Preotul: Cu înțelepciune drepți să ascultăm Sfânta Evanghelie pace tuturor!

Strana: Şi duhului tău (pe aceeaşi melodie).

Preotul: De la Ioan Sfânta Evanghelie citire (1 evanghelie).

Strana: (La începutul citirii fiecărei Evanghelii cântă pe aceeaşi melodie) Slavă Patimilor Tale, Doamne.

Preotul: Să luăm aminte.

Strana: (La sfârşitul citirii fiecărei Evanghelii cântă pe aceeaşi melodie) Slavă îndelung răbdării Tale, Doamne. Lumânările din mână se sting.

Strana: Cântă 3 antifoane pe glasul mare (a stihurilor). Ca regulă se cântă numai primul antifon, iar celelalte se citesc. Preotul în vremea aceasta face cădirea mică, adică a Evangheliei împrejur, a iconostasului, a oamenilor, a iconițelor mici şi termină la Evanghelie.

Preotul: Ectenia mică cu vozglasul: "Că Ție se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea Tatălui...".

Strana: Cântă sedelna pe melodie tropărească.

Preotul: Şi pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie... şi citeşte Evanghelia a 2-a. Toți aprind lumânările din mână. Se trage clocotul de 2 ori.

Strana: Cântă antifoanele 4, 5, 6.

Preotul: Face cădirea mică. Ectenia mică cu vozglasul "Că s-a binecuvântat şi proslăvit preacinstitul şi de mare cuviință numele Tău...".

Strana: Cântă sedelna.

Preotul: Evanghelia 3 - a ,

Strana: Antifoanele 7, 8, 9.

Preotul: Cădirea mică. Ectenia mică cu vozglasul: Că Tu eşti Dumnezeul nostru şi Ție slavă înălțăm...".

Strana: Cântă sedelna.

Preotul: Evanghelia a 4-a.

Strana: Antifoanele 10, 11, 12.

Preotul: Cădirea mică. Ectenia mică cu vozglasul: Fie stăpânirea împărăției Tale binecuvântată şi preaslăvită...".

Strana: Sedelna.

Preotul: Evanghelia a 5-a.

Strana: Antifoanele 13, 14, 15.

Preotul: Cădirea mică. Ectenia mică cu vozglasul: "Că s-a binecuvântat preasfânt numele Tău şi s-a proslăvit împărăția Ta...".

Strana: Sedelna.

Preotul: Evanghelia a 6-a.

Strana: Citeşte Întru împărăția Ta... cu troparele din Triod.

Preotul: Cădirea mică. Ectenia mică cu vozglasul: "Că pe Tine Te laudă toate puterile.

Preotul: Să luăm aminte, înțelepciune, să luăm aminte prochimen glasul al 4-lea "împărțit-au hainele Mele loru-şi şi pentru cămaşa Mea au aruncat sorți". *Stihul:* "Dumnezeule Dumnezeul Meu ia aminte, pentru ce M-ai lăsat". Apoi jumătate de prochimen: "împărțit-au hainele Mele loru-şi" şi strana le cântă.

Preotul: Evanghelia a 7-a. Ectenie nu se mai zice, nu se face nici cădire.

Strana: Psalmul 50.

Preotul: Evanghelia a 8-a.

Strana: Cântă irmoasele şi citeşte tripesnețul format din pesnele a 5-a, a 8-a şi a 9-a.

Preotul: După pesnea a 5-a zice ectenia mică cu vozglasul pesnei a 6-a: "Că Tu eşti împăratul păcii...".

Strana: Citeşte condacul şi icosul, apoi pesnea a 8-a.

Preotul: Cădeşte la pesnea a 8-a, dar nu zice nici un vozglas, căci "Ceea ce eşti mai cinstită", nu se cântă.

Strana: Pesnea a 9-a.

Preotul: Ectenia mică de la pesnea a 9-a.

Strana: Cântă de 3 ori sfetilna "întru o zi, Doamne...".

Preotul: Evanghelia a 9-a.

Strana: (cântă) Toată suflarea... şi stihirile de la hvalite.

Preotul: Evanghelia a 10-a.

Preotul: Zice vozglasul: "Slavă Ție celui ce ne-ai arătat nouă lumină".

Strana: Citeşte slavoslovia de toate zilele.

Preotul: Ectenia "Să plinim...".

Preotul: Evanghelia a 11-a.

Strana: Cântă stihirile la Stihoavnă. Preotul cădeşte toată biserica ca şi la începutul slujbei.

Preotul: Evanghelia a 12-a. După citire duce Evanghelia în altar. Uşile împărăteşti se închid.

Strana: Citeşte „Bine este a se mărturisi Domnului...", Sfinte Dumnezeule...

Preotul: (din altar) Că a Ta este împărăția...

Strana: Cântă troparul "Răscumpăratu-ne-ai..."

Preotul: (Pe amvon) Ectenia întreită "Miluieşte-ne pe noi...".

Preotul: Înțelepciune!

Strana: Părinte binecuvântează!

Preotul: Cel ce este binecuvântat...

Strana: Amin. Întăreşte, Dumnezeule...

Preotul: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu...

Strana: Ceea ce eşti mai cinstită...

Preotul: Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule nădejdea noastră...

Strana: Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori).” Părinte binecuvintează.

Preotul: Zice otpustul Sfintelor Patimi: “Cel ce scuipări...”.

Însemnare. Ceasul I-îi se citeşte a doua zi împreună cu celelalte ceasuri împărăteşti.

Slujba Ceasurilor împărăteşti

Ceasurile împărăteşti de la Paşti se citesc în Vinerea Patimilor dimineaţa pe la orele 8 sau 9 şi în ziua aceea liturghie nu se slujeşte. Numai dacă se nimereşte sărbătoarea Bunei Vestiri în acea zi se slujeşte Liturghia Sfântului Ioan.

La mijlocul bisericii se pregăteşte un analoi pentru punerea Sfintei Evanghelii şi dinaintea lui se aşterne un covoraş, pe care va sta preotul. Dacă dascălul ştie bine rânduiala acestei slujbe şi poate bine cânta (căci troparele, condacele şi stihirile de la ceasuri se cântă), poate sta cu coriştii şi la strană. Dar dacă dascălul nu ştie aşa de bine şi mai ales dacă preotul este cântăreţ bun, dascălul cu corul stă lângă preot la mijlocul bisericii.

Preotul îmbracă epitrahilul, mânicuţile şi felonul de culoare neagră. Pălămarul, având în mână cădelniţa şi o lumânare mică pentru preot, pune sfeşnicul aprins dinaintea uşilor împărăteşti. Preotul deschide uşile împărăteşti, sărută după regulă Evanghelia şi Prestolul, ia Evanghelia de pe Prestol şi, mergând pălămarul înainte cu sfeşnicul, o duce şi o pune pe analoi la mijlocul bisericii. Pălămarul pune sfeşnicul în partea dinstre altar a analoiului. Preotul îşi face cruce de 3 ori şi zice vozglasul începător: “Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna...”. Strana citeşte începutul obişnuit şi apoi Psalmii de la ceasul 1-îi. În vremea citirii Psalmilor preotul ia de la pălămar lumânarea în mâna stângă, binecuvântează cădelniţa şi cădeşte Evanghelia împrejur, Prestolul, altarul, iconostasul, strana, oamenii, toată biserica, iconiţele mici de la uşile împărăteşti şi termină la analoiul cu Evanghelia, La prochimen preotul zice: “Sa luăm aminte”. Citeţul spune prochimenul cu stihul şi strana îl cântă. La citirea paremiei preotul zice: “înţelepciune”, după numirea paremiei -- “Să luăm aminte”. Tot aşa zice şi la citirea Apostolului, După terminarea citirii Apostolului preotul zice cu jumătate de voce “Pace ţie”. Citeţul răspunde: “Şi duhului tău”. Apoi preotul zice: “Cu înţelepciune drepţi să ascultăm Sfânta Evanghelie pace tuturor”. De la (cutare) Sfânta Evanghelie citire”. “Să luăm aminte” şi citeşte Evanghelia cuvenită. La toate ceasurile preotul zice vozglasul “Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi...”. La fel se face şi la celelalte ceasuri: 3, 6 şi 9. La ceasurile 3 şi 6 în vremea citirii paremiei şi Apostolului preotul face cădirea mică, adică a Evangheliei împrejur, a iconostasului, a stranei, a oamenilor, a iconiţelor mici şi termină la analoiul cu Evanghelia. La ceasul 9 se cădeşte iar toată biserica. După citirea Evangheliei la ceasul 9 Evanghelia se duce în altar, uşile împărăteşti se închid, dar perdeaua nu se trage. După ceasul 9 se citeşte obedniţa: Întru împărăţia Ta..., Ceata cerească..., Slavă... Ceata Sfinţilor îngeri... Şi acum... Crezul, Slăbeşte, lasă, iartă..., Tatăl nostru... condacul “Pe Cel ce S-a răstignit...”, Doamne miluieşte (de 40 de ori), Preasfântă Treime..., Fie numele Domnului... (de 3 ori), Slavă... Şi acum..., Psalmul 33. La sfârşitul Psalmului

preotul, ieşind pe amvon prin uşa de la miazănoapte, zice: “înțelepciune”. Strana cântă pe o singură notă “Cuvine-se cu adevărat...” până la jumătate. Preotul zice: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi. Strana: Ceea ce eşti mai cinstită... Preotul: Slavă Ție, Hristoase... Strana: Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează. Preotul zice otpustul.

Scoaterea Sfântului Aer (Plaşceniței)

Se face la slujba Vecerniei în Vinerea Patimilor, care este vecernia spre Sâmbăta Mare. Începutul se face pe la orele 2 sau 3, sau 4 după amiază. Sfântul Aer se pune dinainte pe Prestol în locul Evangheliei. Dinaintea Prestolului se pune un sfeşnic în care ard lumânări sau unul mic cu lumânare aprinsă pe Prestol. Se poate de uns Sfântul Aer cu apă de trandafir, dar cu duhuri sau adecolon nu se poate, căci se decolorează şi mirosul este prea înțepător. Se pune o cununiță de flori la Sfântul Aer, dar numai de cele vii. Veşminte negre. Preotul se îmbracă în toate veşmintele ca la liturghie. Se trage clopotul cel mare de 12 ori. Preotul trage perdeaua, sărută după regulă Prestolul şi cu liturghierul în mână iese pe amvon, îşi face cruce de 3 ori şi dă vozglasul începător: “Binecuvântat este Dumnezeul nostru...”. Strana citeşte începutul şi Psalmul 103. Preotul citeşte pe amvon rugăciunile din taină de la vecernie. Ectenia mare “Cu pace Domnului să ne rugăm”. Strana cântă Doamne strigat-am... Preotul cădeşte toată biserica. La mijlocul bisericii se pregăteşte o măsuță specială pentru pus Sfântul Aer. Din dreapta şi din stânga ei se pun sfeşnice, dar lumânările nu se aprind. Vhodul se face cu Evanghelia. După ce se cântă “Lumină lină...” preotul zice: “Să luăm aminte, pace tuturor”, citețul paremiei răspunde “Şi duhului tău”, preotul -- “Înțelepciune”, “Să luăm aminte”, citețul numeşte prochimenul cu stihul lui şi strana îl cântă, apoi se citesc 3 paremii. La începutul lor preotul zice vozglasurile obişnuite: “Înțelepciune” şi “Să luăm aminte”. În vremea citirii paremiilor uşile împărăteşti se închid, iar la sfârşitul fiecărei paremii se deschid din nou pentru că după fiecare este de cântat prochimen. La sfârşitul primei paremii preotul deschide uşile împărăteşti şi zice: “Să luăm aminte”. Citețul zice prochimenul cu stihul şi strana îl cântă. Apoi preotul iar zice: “Înțelepciune”, citețul numeşte paremia şi preotul zice “Să luăm aminte”. Aşa se face la toate 3 paremii. Apoi se citeşte Apostolul, Aliluia (după Apostol) se cântă şi preotul citeşte Evanghelia în uşile împărăteşti cu fața spre biserică. Răspunsurile la Evanghelie strana le cântă pe melodia cea de la denii. ‚După Evanghelie uşile împărăteşti se închid şi preotul zice pe amvon ectenia “Să zicem...”. Strana citeşte “Învredniceşte-ne, Doamne...” şi preotul rămâne pe amvon, unde zice şi ectenia: “Să plinim...”. Apoi strana cântă stihirile la stihoavnă şi preotul se duce în altar. În vremea cântării stihirei de la Slavă... Şi acum... se deschid uşile împărăteşti şi preotul cădeşte de 3 ori împrejur Prestolul cu Sfântul Aer. Strana citeşte “Acum slobozeşte...”, “Sfinte Dumnezeule...,”, apoi cântă troparele “Iosif cel cu bun chip...” şi “Mironosițele femei...”. În „vremea cântării troparelor preotul face 3 metanii înaintea Prestolului, apucă Sfântul Aer, îl pune pe cap cu picioarele înainte şi, mergând pălămarul înainte cu sfeşnicul portativ şi cu cădelnița, prin împrejurul Prestolului şi prin uşa de la miazănoapte iese pe amvon şi-l duce de-l pune pe măsuța din mijlocul bisericii. Pe Sfântul Aer se pune un pocrovăț la mijloc şi deasupra lui o Evanghelie mică. Preotul cădeşte de 3 ori împrejur

Sfântul Aer. Se aprind şi lumânările din sfeşnicele de alături, preotul se duce pe amvon şi vorbeşte predică despre patimile Mântuitorului; cum El a răbdat moarte pe cruce pentru răscumpărarea păcatelor noastre, ca noi toți să căpătăm mântuire. Şi noi, ca mulțumire, trebuie să ne stăruim, ca să nu mai păcătuim.

După predică dinaintea Sfântului Aer se pune un analoi cu cartea Triodului şi preotul citeşte canonul de la Pavecernița de vineri cu pripeala: "Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție". După citirea pesnei a 9-a preotul zice "Înțelepciune", strana răspunde "Părinte binecuvântează", preotul -- "Cel ce este binecuvântat..." şi se face sfârşitul vecerniei cu otpustul din vinerea Patimilor: "Cel ce pentru noi oamenii...". După acea preotul şi credincioşii sărută Sfântul Aer şi strana cântă "Veniți să fericim pe Iosif...".

Prohodul Domnului

Este şi utrenia Sâmbetei mari. Se slujeşte vineri seara pe la orele 6 sau 7. În unele locuri această slujbă se face noaptea spre sâmbătă pe la orele 4.

Preotul îmbrăcat cu epitrahil şi mânicuți de culoare neagră trage perdeaua, sărută prestolul, binecuvântează cu rugăciune cădelnița şi, făcând cruce cu ea, zice vozglasul începător: "Binecuvântat este Dumnezeul nostru...". Strana citeşte ca întotdeauna Psalmii 19 şi 20, iar preotul cădeşte toată biserica. Urmează ectenia întreită prescurtată, vozglasul "Slavă Sfintei..." şi cei 6 Psalmi. Partea a doua a rugăciunilor din taină de la utrenie preotul o citeşte nu pe amvon, dar în mijlocul bisericii dinaintea mesei cu Sfântul Aer. Tot acolo zice şi ectenia "Cu pace Domnului sa ne rugăm..." şi "Dumnezeu este Domnul..." cu stihurile. Apoi preotul se duce în altar, îmbracă felonul, deschide uşile împărăteşti şi iese la masa cu Sfântul Aer. Ia de la pălămar o lumânare mică aprinsă, binecuvântează cădelnița şi cădeşte Sfântul Aer împrejur, Prestolul, altarul, iconostasul, strana, oamenii, toată biserica, iconițele de la uşile împărăteşti şi colțul Sfântului Aer. După terminarea cântării troparelor şi a cădirii se începe Prohodul propriu zis. Ca regulă strana cântă troparele Prohodului, iar preotul citeşte stihirile catismei a 17-a -- câte un stih la fiecare tropar. În Biserica Rusă este altă practică, ca strana să cânte pe o singură notă stihirile din catisma a 17-a, iar preotul să citească troparele Prohodului. Dacă strana nu poate cânta troparele Prohodului, se poate folosi practica Bisericii Ruse. Dacă preotul este cântăreț bun şi poate el cânta troparele Prohodului -- să le cânte, iar strana să cânte pe o notă stihurile din catisma. Prohodul se împarte în 3 Slave. La sfârşitul primei Slave se zice ectenia mică cu vozglasul: "Că s-a binecuvântat numele Tău şi s-a proslăvit împărăția Ta, a Tatălui...". La începutul Slavei a 2-a se face cădire mică: Sfântul Aer împrejur, iconostasul, strana, oamenii, iconițele mici şi colțul din dreapta a Sfântului Aer. După terminarea Slavei a 2-a iar se zice ectenia mică cu vozglasul: "Că Sfânt eşti Dumnezeul nostru, Cel ce Te odihneşti pe scaunul slavei cel de Heruvimi, şi Ție slavă înălțăm, împreună şi Părintelui Tău celui fără de început, şi Preasfântului şi bunului, şi de viață făcătorului Duhului Tău, acum şi pururea şi în vecii vecilor". La începutul Slavei a 3-a iar se face cădirea mică. După Slava a 3-a ectenia mică nu se zice, dar imediat se cântă troparele învierii, care se cântă în toată duminica: "Bine eşti cuvântat. Doamne..." şi "Soborul îngeresc...". Preotul cădeşte toată biserica, începând cu Sfântul Are şi terminând tot acolo. Urmează ectenia mică cu vozglasul: "Că Tu eşti împăratul păcii, Hristoase Dumnezeul nostru, şi Ție slavă înălțăm, împreună şi Părintelui Tău celui fără de început, şi Preasfântului şi bunului şi de viață făcătorului Duhului Tău, acum şi pururea şi în vecii vecilor". Lumânările, pe care până acum le țineau în mână aprinse preotul şi oamenii, se sting. Se citeşte Sedelna, apoi Psalmul 50. Preotul se duce în altar şi uşile împărăteşti se închid. Strana cântă şi citeşte canonul de la utrenie.

La pesnele a 3-a şi a 6-a se pune ecteniile obişnuite. La pesnea a 8-a se face cădirea bisericii, dar preotul nu zice nimica, căci nu se cântă "Ceea ce eşti mai cinstită...". După pesnea a 9-a se zice ectenia mică şi se cânta "Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru" cu stihirile ca şi duminica. Este şi altă practică, mult mai frumoasă, ca preotul să nu se ducă în altar la Psalmul 50, dar să rămână dinaintea Sfântului Aer şi să citească el canonul de la utrenie. În cazul acesta uşile împărăteşti stau deschise; se închid când preotul se duce în altar. Strana cântă "Toată suflarea..." şi apoi cântă sau citeşte stihirile la Laude. Preotul se îmbracă în toate veşmintele ca la liturghie. Când strana cântă "Şi acum..." şi "Prea binecuvântată eşti...", preotul deschide uşile împărăteşti, sărută iese la mijlocul bisericii lângă Sfântul Aer. Preotul zice obişnuitul "Slavă Ţie Celui ce ne-ai arătat nouă lumină" şi strana cântă slavoslovia cea mare. Preotul cădeşte de 3 ori Sfântul Aer împrejur. Starostele bisericii organizează oamenii ca să ducă procesia înaintea Sfântului Aer: fanarul, crucea, steagurile, când vor merge împrejurul bisericii. Ultimul "Sfinte Dumnezeule", strana îl cântă pe melodia de la ducerea mortului şi-l repetă de mai multe ori până când se termină înconjurarea bisericii. Când strana începe a cânta ultimul "Sfinte Dumnezeule..." preotul dă Evanghelia mică de pe Sfântul Aer pe un şervet curat unui om cucernic, ca să o ducă pe mâini înaintea lui, apucă Sfântul Aer, îl pune pe cap cu picioarele înainte şi, ieşind pe uşă din biserică, merg împrejur, apucând la stânga. Dacă este nevoie, pe preot îl ajută să ducă Sfântul Aer câţiva oameni cucernici special numiţi, care ţin cu mâna de marginea Sfântului Aer. Întâi merge fanarul, apoi crucea, steagurile, corul, pălămarul şi sfeşnicul şi cădelniţa, omul care duce Evanghelia şi la urmă preotul cu Sfântul Aer. Se trag clopotele pe rând ca la ducerea mortului, iar după ce intră toţi în biserică se trag oleacă toate clopotele. Preotul cu Sfântul Aer se duce pe amvon şi, stând în uşile împărăteşti zice tare: „Înţelepciune drepţi!", apoi se întoarce la stânga şi duce Sfântul Aer şi-l pune la mijlocul bisericii pe masă. Strana cântă o singură dată troparul "Iosif cel cu bun chip...", iar preotul cădeşte tot o singură dată Sfântul Aer împrejur. Citeţul citeşte troparul proorociei, apoi preotul zice: "Să luăm aminte", Citeţul pronunţă prochimenul şi stihul lui şi strana îl cântă. Preotul; Înţelepciune! Citeţul: Din proorocia lui Iezechiil citire. Preotul: Să luăm aminte. După terminarea paremiei preotul zice: Să luăm aminte şi se citeşte şi cântă prochimenul de la Apostol, Apostolul, se cântă Aliluia, apoi se citeşte Evanghelia din cea mică de pe Sfântul Aer, cu faţa spre asfinţit. Urmează ectenia "Să zicem..." şi "Să plinim..." şi se face sfârşitul utreniei. Otpustul se zice de pe amvon: "Cel ce pentru noi oamenii...". Preotul şi credincioşii sărută Sfântul Aer şi strana cântă "Veniţi să fericim pe Iosif...". După terminarea cântării se citeşte ceasul I-îi, la care se pune troparul şi condacul din Triod. Tot de pe amvon se zice şi otpustul ceasului întâi (cel mic): "Hristos adevăratul Dumnezeul nostru pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale preacuvioşilor şi de Dumnezeu purtătorilor părinţilor noştri şi cu ale tuturor Sfinţilor...".

Liturghia din Sâmbăta Patimilor

Preotul face rugăciunile de intrare lângă masa cu Sfântul Aer, se îmbracă în toate veşmintele (negre) şi începe proscomidia. Se citesc ceasurile 3, 6 şi 9, apoi obedniţa fără cântare: Intru împărăţia Ta..., Ceata cerească..., Slavă..., Ceata Sfinţilor îngeri, Şi acum..., Crezul, Slăbeşte, lasă, iartă..., Tatăl nostru..., condacul Triodului "Cel ce a încuiat adâncul...". Doamne miluieşte de 12 ori, Preasfântă Treime..., Înţelepciune, Cuvine-se cu adevărat, Preasfântă Născătoare de Dumnezeu..., Ceea ce eşti mai cinstita..., Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule... Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte binecuvântează. Preotul zice otpustul cel mic pe amvon. Strana cântă rar "Doamne miluieşte" de 3 ori. Preotul

intră în altar prin uşa de la miazăzi, se roagă ca la începutul oricărei liturghii, sărută Evanghelia şi prestolul şi, făcând cruce cu Evanghelia peste Antimis, zice vozglasul începător de la liturghie: “Binecuvântată este împărăția...”, sărută prestolul, îşi ia liturghierul şi prin uşa de la miazănoapte iese la Sfântul Aer, unde citeşte rugăciunile din taină de la vecernie. Strana zice “Amin”, apoi “Slavă Ție, Dumnezeul nostru...”, “împărate Ceresc...”, “Sfinte Dumnezeule...” şi Psalmul 103. Preotul zice ectenia mare “Cu pace Domnului să ne rugăm...” tot lângă Sfântul Aer. Catismă nu se citeşte, dar imediat se cântă “Doamne strigat-am...”. Preotul încheie proscomidia şi cădeşte toată biserica. Se face vhod cu Evanghelia, împrejurul Sfântului Aer, dar vozglasul “Înțelepciune drepți” îl zice în uşile împărăteşti, dar nu în mijlocul bisericii. Prochimen nu zicem. După terminarea cântării “Lumină lină...” preotul zice “Înțelepciune”, citețul -- “De la Facere citire”, preotul — “Să luăm aminte” şi se începe citirea paremiilor. La terminarea paremiei a 6-a uşile împărăteşti se deschid, citețul citeşte cu voce răspicată troparele arătate în Triod şi strana cântă stihul: “Să cântăm Domnului, că cu slavă S-a proslăvit”. Dacă preotul este cântăreț bun, poate şi el să cânte stihul: sau rânduindu-se cu strana, sau la fiecare tropar să cânte întâi preotul şi apoi strana. Se poate să cânte şi numai preotul, dacă strana nu-i în stare. La fel se face şi la sfârşitul tuturor paremiilor, numai că acolo se cântă alt stih: “Pe Domnul lăudați, şi-L prea înălțați întru toți vecii”. Urmează ectenia mică cu vozglasul: “Că sfânt eşti, Dumnezeul nostru şi Ție slavă înălțăm Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor”. Strana cântă “Amin” şi în loc de “Sfinte Dumnezeule...” cântă: “Câți în Hristos v-ați botezat...”.

Urmează citirea Apostolului, După Apostol în loc de “Aliluia” se cântă stihul “Scoală-te, Dumnezeule, judecă pământul, că Tu vei moşteni întru toate neamurile” cu stihurile lui: citețul Apostolului zice stihurile, iar strana la fiecare stih cântă: “Scoală-Te, Dumnezeule...”, în vremea cântării acestui stih toată îmbrăcămintea neagră din biserică (veşmintele preotului, ale diaconului, ale pălămarului, îmbrăcămintea Prestolului, ale jertfelnicului, analoaielor, perdeaua de la uşile împărăteşti) se schimbă în alb. Urmează citirea Evangheliei şi celelalte ale liturghiei marelui Vasile. În loc de Heruvic se cântă troparul: “Să tacă tot trupul omenesc...”, Vhodul cel mare la heruvic se face împrejurul Sfântului Aer, dar oprirea se face pe amvon după înconjurare, în loc de “Cuvine-se cu adevărat...” se cântă irmosul de la pesnea a 9-a: “Nu Te tângui, Maică...”. Priceastna: “Sculatu-S-a ca din somn Domnul şi a înviat mântuindu-ne pe noi”. În loc de “Văzut-am lumina cea adevărată...” se cântă glasul al 2-lea “Pomeneşte-ne şi pe noi Îndurate, precum ai pomenit pe tâlharul întru împărăția Cerurilor”. După rugăciunea amvonului se cântă de 2 ori “Fie numele Domnului...” şi preotul se duce lângă măsuța cu 5 pâini şi vasul cu vin, care se găsesc la mijlocul bisericii, unde întotdeauna se sfințeşte litia, pălămarul îi dă preotului cădelnița şi preotul o binecuvântează şi cădeşte o singură dată măsuța împrejur, apoi zice: “Domnului să ne rugăm”, strana răspunde “Doamne miluieşte” şi preotul citeşte rugăciunea de sfințire a pâinilor şi a vinului de la litie, fără să pomenească despre grâu şi untedelemn. Se cântă a 3-a oară “Fie numele Domnului...” şi se face otpustul: “Cel ce a înviat din morți...”.

După terminarea liturghiei se face curățenie generală în biserică şi se împodobeşte pentru ziua învierii. Preotul să aibă grijă, ca să fie prescuri pentru Paşti, artos de sfințit în ziua de Paşti, rugăciunile la sfințirea ouălelor, a cărnii, a artosului, agheasmă şi busuioc pentru stropit, cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur la Paşti.

Slujba la Paşti

De cu seara în biserică cineva, care poate bine citi, citeşte din Apostol în mijlocul

bisericii. Oamenii din biserică ascultă.

La ora 10 sau 10 şi treizeci de minute preotul dinaintea Sfântului Aer citeşte rugăciunile de intrare, sărută Sfântul Aer şi iconițele de la uşile împărăteşti, îşi cere iertare de la oameni, sărută Prestolul şi se îmbracă în toate veşmintele de culoare albă sau roşii. Dacă biserica are şi veşminte alte şi de cele roşii, la noi în Moldova este obicei, ca în noaptea învierii să se îmbrace în albe, iar la vecernia Paştelor -- în roşii.

La ora 11 se începe slujba polunoşniței. Preotul pe amvon zice "Binecuvântat este Dumnezeul nostru...". Strana citeşte rugăciunile începătoare (fără împărate Ceresc...), Psalmul 50, irmoasele şi canonul de la utrenia Sâmbetei Mari. La pesnea a 9-a preotul deschide uşile împărăteşti şi iese la Sfântul Aer, îl cădeşte împrejur şi la catavasia pesnei a 9-a îl duce în altar şi îl pune pe Prestol, unde stă până la sărbătoarea Înălțării. Strana "citeşte Sfinte Dumnezeule... cântă "troparul glasului al 2-lea. „Când Te-ai pogorât la moarte...". Urmează ectenia întreită prescurtată (cea de la începutul utreniei) şi apoi otpustul mic de pe amvon: "Hristos adevăratul Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale preacuvioşilor şi de Dumnezeu...".

Slujba Învierii

Se pregăteşte procesia: un om cu fanarul aprins în mână stă în biserică chiar lângă uşa de ieşire. După dânsul alt om cu crucea, dacă sunt două cruci, stau alături. Apoi steagurile câte două, cântăreții câte doi. Pe amvon în fața uşilor împărăteşti stă cu fața spre altar pălămarul sau alt om cu sfeşnicul portativ sau cu o făclie aprinsă, în dreapta şi în stânga lui stau doi oameni cu fața spre altar, unul cu Evanghelia şi altul cu icoana învierii aşezate pe prosoape curate şi rezemate de piept. Preotul începe în felul următor. Având în mâna stângă trisfeşnicul şi crucea, iar în cea dreaptă cădelnița el cădeşte întâi Prestolul de 3 ori împrejur, apoi singur sau cu ajutorul unor cântăreți cântă cu jumătate de voce stihira glasului al 6-lea (ca împărate Ceresc): "Învierea Ta Hristoase Dumnezeule, îngerii o laudă în ceruri (şi pe noi pe pământ ne învredniceşte) cu inimă curata să Te slăvim". Apoi se trage pierdeaua şi se cântă aceeaşi stihira, dar puțin mai tare ca prima dată. După aceea de deschid uşile împărăteşti, se aprind toate lumânările şi în altar cântă aceeaşi stihira numai pe jumătate până la cuvintele: "o laudă în ceruri" cu voce tare. Cântăreții încep a doua parte a stihirii şi repetă toată stihira până se înconjoară biserica. Dacă cântăreții încep cântarea, preotul iese din altar prin uşile împărăteşti, înaintea preotului merg în pereche cei cu icoana şi Evanghelia, iar înaintea lor merge cel cu sfeşnicul. Clopotele trag toate fără întrerupere. Procesia înconjoară de 3 ori biserica şi se opreşte pe scări lângă uşa bisericii, care acuma este închisă. Preotul si â cu fața spre biserică, cu fața spre dânsul şi cu spatele spre biserică stau cei doi, care au în mână icoana şi Evanghelia. Clopotele încetează. În unele Penticostare moldoveneşti se spune, că preotul citeşte întâi Evanghelia, ca din Evanghelie aflăm despre învierea Domnului, dar in cele ruseşti nu se spune nimic despre Evanghelie, Preotul începe aşa: "Şi pentru ca să nu ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie pe Domnul Dumnezeu să-L rugăm". *Cântăreții:* Doamne

miluieşte (de 3 ori). *Preotul:* înţelepciune drepţi să ascultăm Sfânta Evanghelie pace tuturor. *Cântăreţii:* Şi duhului tău. *Preotul:* De la mat vei Sfânta Evanghelie citire. *Cântăreţii:* Slavă Ţie, Doamne, slavă Ţie. *Preotul:* Să luăm aminte (şi citeşte din Evanghelia de la Matei capitolul 28 versetele 1-16). După citirea Evangheliei cântăreţii iar cântă „Slavă Ţie, Doamne, slavă Ţie". Preotul pune Evanghelia în mana celui ce o ducea, binecuvântează cădelniţa, cădeşte Evanghelia şi icoana învierii, cântăreţii şi pe toţi oamenii. Apoi făcând cruce cu cădelniţa spre biserică zice tare, apăsat şi rar vozglasul de la începutul utreniei: "Slavă Sfintei şi celei de o fiinţă şi de viaţă făcătoarei şi nedespărţitei Treimi, totdeauna...".

Cântăreţii: Amin.

Preotul: (Cântă tare în psaltihie ori cum poate de 3 ori troparul): "Hristos a înviat din morţi cu moartea pe moarte călcând şi celor din mormânturi viaţă dăruindu-le".

Cântăreţii: Cântă de 3 ori acelaşi tropar.

Preotul: (Cântă sau zice tare stihul 1) Să învie Dumnezeu şi să se risipească vrăjmaşii Lui, şi să fugă de la faţa Lui cei ce-L urăsc pe Dânsul.

Strana: Cântă iar "Hristos a înviat..." deplin pe aceeaşi melodie ca şi prima dată, dar nu pe melodie repede, de încheiere, cum fac unii. Preotul mai cădeşte odată pe toţi şi salută oamenii cu salutarea pascală: "Hristos a înviat".

Preotul: (stihul 2) Precum se stinge fumul, să se stingă, cum se topeşte ceara de faţa focului.

Cântăreţii: Acelaşi tropar.

Preotul: (stihul 3) Aşa să piară păcătoşii de la faţa lui Dumnezeu, iară drepţii să se veselească.

Cântăreţii: Acelaşi tropar.

Preotul: (stihul 4) Aceasta este ziua, pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim într-însa.

Cântăreţii: Acelaşi tropar.

Preotul: Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Cântăreţii: Acelaşi tropar.

Preotul: Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin,

Cântăreţii: Acelaşi tropar.

Preotul: (cântă jumătate de tropar) Hristos a înviat din morţi cu moartea pe moarte călcând.

Cântăreţii: (cântă a doua jumătate) Şi celor din mormânturi viaţă dăruindu-le. Apoi cântăreţii cântă de mai multe ori troparul întreg până preotul ajunge în altar şi cântăreţii la strană.

Preotul: (dinaintea Prestolului) Ectenia mare: "Cu pace Domnului să ne rugăm".

Strana: Cântă irmosul şi troparele pesnei a 1-a a canonului, la fiecare tropar repetă stihul "Hristos a înviat din morţi", la sfârşitul pesnei iar repetă irmosul în calitate de catavasie şi apoi de trei ori cântă troparul "Hristos a înviat din morţi cu moartea pe moarte călcând şi celor din mormânturi viaţă dăruindu-le" pe melodie repede ("zacliucitelinoe"). În vremea aceasta

preotul cădeşte Prestolul, altarul, pe cei din altar, iconostasul, strana, oamenii din biserică şi termină cu iconiţele mici de la uşile împărăteşti şi cu colţul Prestolului. În vremea cădirii, după ce strana a cântat catavasia şi de 3 ori Hristos a înviat... cel de încheiere preotul zice ectenia mică şi salută oamenii cu salutarea pascală. Trebuie să se stăruie, ca ectenia să fie terminată înainte de a cădi oamenii şi a-i saluta. În ziua întâia de Paşti cădirea se face şi se zice ectenie la toate pesnele canonului. Vozglasurile la ectenii se iau din Liturghier sau din Penticostar. După ectenia de la pesnea a 3-a se cântă ipocoiul, după cea de la pesnea a 6-a se cântă condacul, icosul şi "învierea lui Hristos văzând..." (de 3 ori), apoi "înviind Iisus din mormânt..." (tot de 3 ori). La pesnea a 9-a înaintea troparelor în loc de stihul "Hristos a înviat din morţi" se cântă stihuri speciale: "Măreşte suflete al meu...", "Magdalina Măria..." şi altele. După ectenia de la pesnea a 9-a strana cântă sfetilna "Cu trupul adormind ca un muritor..." (de 3 ori).

Strana: Cântă "Toată suflarea...", măcar un stih şi o stihiră de la glasul I-îi şi apoi stihirile Pastelor: "Să învie Dumnezeu". Când strana începe cântarea stihirilor Paştelui preotul iese din altar prin uşile împărăteşti la icoana învierii din mijlocul bisericii, sărută icoana şi se miruieşte. Trec şi toţi oamenii din biserică, sărută icoana, se salută cu preotul cu "Hristos a înviat" şi preotul îi miruieşte.

După terminarea cântării stihirilor Paştelor preotul se duce şi citeşte din uşile împărăteşti cu faţa spre biserică Cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur în ziua de Paşti. Apoi strana cântă troparul Sfântului Ioan "Din gura ta ca o lumină de foc..." din Penticostar.

Preotul: Zice dinaintea Prestolului mai departe ecteniile de la utrenie: "Miluieşte-ne pe noi, Dumnezeule..." şi "Să plinim rugăciunea noastră cea de dimineaţă..." cu rugăciunea din taină.

Preotul: Înţelepciune,

Strana: Părinte binecuvântează.

Preotul: Cel ce este binecuvântat Hristos Dumnezeul nostru...

Strana: Amin. Întăreşte Dumnezeule Sfânta şi dreapta credinţă...

Preotul: (în loc de Slavă Ţie, Hristoase... cântă jumătate de tropar) "Hristos a înviat din morţi cu moartea pe moarte călcând".

Strana: (în loc de Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte de 3 ori, părinte binecuvântează - cântă a doua jumătate a troparului pascal) "Şi celor din mormânturi viaţă dăruindu-le".

Preotul: Sărută Prestolul şi cu crucea în mână zice în uşile împărăteşti otpustul pascal "Hristos a înviat din morţi cu moartea pe moarte călcând şi celor din mormânturi viaţă dăruindu-le, adevăratul Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile preacuratei Maicii Sale şi ale tuturor Sfinţilor să ne miluiască şi să ne mântuiască pe noi ca un bun şi de oameni iubitor".

Strana: Amin.

Preotul: Blagosloveşte cu crucea oamenii în trei părţi zicând de fiecare dată "Hristos a înviat".

Strana: Cântă pe melodie repede ca la sfârşitul pesnelor canonul de 3 ori troparul "Hristos a înviat din morţi..." deplin şi apoi stihul: "Şi ne-a dăruit

nouă viață veşnică. Să ne închinăm învierii Lui celei de a treia oară” pe glasul al 8-lea tropăreşte.

Ceasurile la Paşti (se cântă toate)

Preotul: Lângă Prestol zice vozglasul începător: “Binecuvântat este Dumnezeul nostru...”.

Strana: (cântă) “Amin”, “Hristos a înviat...” (de 3 ori), “învierea lui Hristos văzând...”(de 3 ori) şi celelalte.

La cuvintele: “Întru numele Domnului binecuvântează părinte” preotul zice vozglasul obişnuit de la ceasurile 3 şi 6 la toate ceasurile: “Pentru rugăciunile sfinților Părinților noştri...”, la care strana răspunde “Amin”, apoi cântă troparul Pastelor “Hristos a înviat din morți...” pe melodie obişnuită de 3 ori, Slavă... Şi acum..., Doamne miluieşte (de 3 ori), părinte binecuvântează. *Preotul* zice otpustul cel mic de duminică: “Cel ce a înviat din morți Hristos adevăratul Dumnezeul nostru pentru rugăciunile preacuratei Maicii Sale, ale preacuvioşilor şi de Dumnezeu purtătorilor părinților noştri şi pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască şi să ne mântuiască pe noi, ca un bun şi de oameni iubitor”.

La fel se slujeşte şi ceasurile 3 şi 6, dar între dânsele nu se face otpust. După vozglasul preotului de la ceasul 3 “Pentru rugăciunile sfinților părinților...” strana cântă “Amin”, apoi “Hristos a înviat...” (de 3 ori) şi imediat începe “învierea lui Hristos...” de la ceasul 6. După ceasul 6 se face iar otpust. Otpustul de la ceasuri preotul îl face fără cruce şi fără salutul obişnuit de la urmă de “Hristos a înviat”.

În vremea ceasurilor preotul face proscomidia şi cădeşte biserica ca întotdeauna.

Liturghia la Paşti

După otpustul ceasurilor preotul ca întotdeauna se roagă dinaintea Prestolului de 3 ori cu mâinile ridicate, zicând în loc de “împărate ceresc...” troparul Pastelor “Hristos a înviat din morți...” (de 3 ori), apoi “Slavă întru cei de sus...” şi “Doamne buzele mele...”, sărută Evanghelia şi Prestolul, face cruce cu Evanghelia deasupra antimisului şi zice vozglasul de la începutul liturghiei: “Binecuvântată este împărăția...”, ia în mâna stângă trisfeşnicul şi crucea, iar în cea dreaptă cădelnița cu blagoslovenie şi cântă de 3 ori “Hristos a înviat...”. După ce cântă şi strana de 3 ori troparul preotul zice stihurile, (sau le cântă) pe rând ca şi la începutul utreniei, cădind totodată Prestolul împrejur, tot altarul, iconostasul, strana, oamenii, iconițele mici, colțul Prestolului. Când cădeşte oamenii preotul îi salută cu cuvintele “Hristos a înviat”. Urmează ectenia mare -- “Cu pace Domnului să ne rugăm”.

Strana: Cântă antifonul 1-îi.

Preotul: Zice ectenia mică cu vozglasul “Că a Ta este stăpânirea”.

Strana: Cântă antifonul al 2-lea, apoi “Unule născut...”.

Preotul: Zice ectenia mică cu vozglasul “Că bun şi iubitor...”.

Strana: Cântă antifonul al 3-lea. în vremea antifonului al 3-lea preotul citeşte rugăciunea vhodului şi face vhod cu Evanghelia. După ce binecuvântează vhodul, când strana a terminat de cântat antifonul al 3-lea, preotul zice cu glas tare “înțelepciune drepți!”, apoi tot aşa tare mai zice şi

stihul de intrare de la Paşti: „Întru adunări binecuvântați pe Dumnezeu pe Domnul din izvoarele lui Israil”.

Strana: (Veniți să ne închinăm..., nu se cântă) cântă “Hristos a înviat...” ipocoiul “Venit-au mai-nainte de dimineață...”, Slavă... Şi acum..., condacul “De Te-ai şi pogorât în mormânt...”. Preotul sărută iconițele, binecuvântează pălămarul cu sfeşnicul şi sărută Prestolul, apoi citeşte rugăciunea “Dumnezeul cel sfânt...”.

Preotul: (vozglasul) Că sfânt eşti Dumnezeul nostru...”.

Strana: “Amin. Câți în Hristos v-ați botezat...” (în loc de “Sfinte Dumnezeule...”). Urmează citirea Apostolului şi a Evangheliei, în ziua întâia de Paşti Evanghelia se poate citi şi în câteva limbi, mai ales, dacă în biserică se roagă în vremea aceasta oameni de mai multe naționalități îi bine, când preotul poate citi Evanghelia şi pe limba lor.

Urmează ectenia “Să zicem toți...” şi celelalte ale liturghiei Sfântului Ioan cu următoarele schimbări:

1. Ectenia pentru morți în ziua de Paşti nu se pune, căci nici morții nu se îngroapă în ziua întâia de Paşti, ca şi în ziua 1-ia de Crăciun, nici panihidă nu se slujeşte în aceste 2 zile. Pomenire morțească nu se face până la Pastele Blajinilor, numai dacă moare cineva în săptămâna Paştilor.

2. În loc de “Cuvine-se cu adevărat...” se cântă “îngerul a strigat...” şi irmosul “Luminează-te, luminează-te noule Ierusalime...”.

3. În loc de “Bine este cuvântat Cel ce vine...” (când se iese cu Sfânta Ceaşă), de “Văzut-am lumina cea adevărată...” şi “Să se umple gurile noastre...” se cântă troparul “Hristos a înviat” câte o singură dată.

4. În loc de “Fie numele Domnului...” se pune troparul “Hristos a înviat...” pe melodie de încheiere de 3 ori.

5. După rugăciunea Amvonului şi cântarea de 2 ori “Hristos a înviat...” se face sfințirea artosului. Măsuța cu pâinile artosului se mută pe amvon în dreptul uşilor împărăteşti. Preotul binecuvântează cădelnița şi cădeşte măsuța o dată împrejur, citeşte rugăciunea de sfințire a artosului din Liturghier, Trebnic sau Penticostar, stropeşte artosul cu agheazmă de 3 ori, zicând şi cuvintele sfințite: “Se binecuvântează şi sfințeşte artosul acesta prin stropirea cu această apă sfințită în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin”. Apoi măsuța se mută înapoi lângă icoana Mântuitorului; se cântă a 3-a oară “Hristos a înviat...”.

6. În loc de “Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule...” la otpust preotul cântă troparul Paştilor până la jumătate: “Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând”.

7. Strana răspunde numai cu cântarea sfârşitului troparului: “Şi celor din morminte viață dăruindu-le”.

8. Otpustul se zice cel de la utrenie. În Tipic scrie, că preotul face otpustul la liturghie cu crucea în mână. În Biserica Rusă este obicei de a-l face cu trisfeşnicul. Apoi ca şi la utrenie preotul salută oamenii de 3 ori, iar strana ca şi acolo face sfârşitul.

În Tipic se scrie, că uşile altarului rămân toate deschise până sâmbătă seara, când se închid înainte de vecernie. Despre perdea nu se spune nimic. În

Biserica Rusă nu se trage nici perdeaua. La noi în Moldova este obicei, ca după slujbă perdeaua să se tragă şi la uşile împărăteşti să se pună măsuţa cu artos.

În săptămâna luminată cei ce slujesc liturghia se pregătesc în felul următor: în loc de rugăciunile de dimineaţă şi de seară se citesc sau cântă ceasul Paştilor, în loc de icoane - canonul Paştilor cu bogorodicinele, celelalte se lasă.

Rugăciunile de intrare la liturghie în săptămâna luminată se fac în felul următor:

1. Binecuvântarea preotului,
2. "Hristos a înviat..." (de 3 ori).
3. "Venit-au mai înainte...".
4. "De Te-ai şi pogorât în mormânt...".
5. "În mormânt cu trupul...".
6. "Slavă...", "Ca un purtător de viaţă...".
7. Şi acum... "Ceea ce eşti lăcaş sfinţit..." (vezi la ceasuri).
8. "Preacuratului Tău chip...".
9. "Ceea ce eşti izvorul milei...".
10. "Doamne, trimite mâna Ta...".

După otpustul liturghiei preotul vorbeşte predică despre însemnătatea învierii Domnului din morţi, apoi potrebeşte Sfintele Taine.

Sfinţirea Paştilor

Preotul îmbrăcat în acele veşminte, în care a slujit liturghia, sau în epitrahil, mânicuţi şi felon numai de la alt complect iese în ograda bisericii, unde oamenii aşteaptă sfinţirea paştilor, înainte merge procesia (fanarul, crucea, steagul), apoi cântăreţii de la strană, care cântă cântări din slujba Paştilor, şi la urmă preotul. Trag clopotele, întâi se cădesc toate cele ce trebuie sfinţite, apoi se citesc rugăciunile de sfinţirea ouălelor, brânzei şi cărnii (pentru că unii oameni aduc tot odată pentru sfinţire şi alte lucruri, ca icoane, cruciuliţi, se poate de citit şi rugăciunea la sfinţirea a tot lucrul) şi apoi se stropesc toate cu agheasmă. Nu este greşeală, dacă întâi se citesc rugăciunile de sfinţire şi apoi se cădesc şi se stropesc.

Vecernia în ziua de Paşti

Se începe pe la orele 2 sau 3, sau 4 după amiază. Trag îndelung toate clopotele. La Paşti clopotele încep toate odată, dar nu întâi cel mare ca întotdeauna. Veşminte roşii sau albe. Preotul se îmbracă în toate veşmintele ca pentru liturghie. Dacă perdeaua a fost închisă o deschide, sărută Prestolul şi dă binecuvântare la ceasul 9: Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna...". Ceasul 9 se cântă după rânduiala ceasurilor Paştilor. La sfârşitul ceasului se face otpust ca şi la sfârşitul ceasului 1-îi.

Pentru vecernie preotul sărută iar Prestolul, ea în mâna stângă trisfeşnicul şi crucea, binecuvântează cădelniţa şi, făcând cu ea cruce înaintea Prestolului, zice vozglasul de începere ia vecernie: "Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna...". Strana răspunde "Amin". Preotul cântă de 3 ori "Hristos a

înviat...”, apoi strana cântă de 3 ori şi preotul cântă sau zice toate stihurile ca şi la utrenie şi liturghie, cădind altarul, iconostasul, strana, oamenii (salutându-i cu “Hristos a înviat”), iconițele mici şi colțul Prestolului. Dă cădelnița pălămarului şi trisfeşnicul de la Prestol zice ectenia mare “Cu pace Domnului...”. După ectenie strana cântă “Doamne strigat-am...” pe glasul 2, punând stihirile pe 6. Preotul cădeşte toată biserica. Apoi face vohod cu Evanghelia. După ce strana cântă “Lumină lină...” preotul de la locul de sus zice: “Să luăm aminte, pace tuturor”, apoi înțelepciune, să luăm aminte, prochimen mare glasul a 7-lea “Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru, Tu eşti Dumnezeu, Carele faci minuni”.

Stihul 1: Cunoscută ai făcut între noroade puterea Ta.

Stihul 2: Şi am zis: Acum am început, aceasta este schimbarea dreptei celui Preaînalt.

Stihul 3: Adusumi-am aminte de lucrurile Domnului, că-mi voi aduce aminte din început de minunile Tale.

După prochimen preotul zice: “Şi pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie pe Domnul Dumnezeu să-L rugăm”.

“Cu înțelepciune drepți să ascultăm Sfânta Evanghelie pace tuturor”.

“Din Sfânta Evanghelie cea de la Ioan citire”.

“Să luăm aminte” -- şi citeşte Evanghelia în uşile împărăteşti cu fața spre biserică.

Urmează ectenia: “Să zicem toți...” dinaintea Prestolului.

Strana: cântă: “Învredniceşte-ne, Doamne...”.

Preotul: Zice ectenia: “Să plinim rugăciunea...”.

Strana: cântă stihirile la Stihoavnă: una din stihirile glasului al 2-lea şi apoi stihirile Paştilor “Să învie Dumnezeu...”. Când strana începe cântarea stihirilor Paştilor preotul sărută Prestolul şi prin uşile împărăteşti iese la icoana învierii din mijlocul bisericii, îşi face cruce şi sărută icoana, se miruieşte şi trec de asemenea şi toți credincioşii din biserică şi sărută icoana, se salută cu preotul cu salutul pascal “Hristos a înviat” şi preotul îi unge cu untdelemn sfințit. După terminarea stihirilor strana cântă de mai multe ori “Hristos a înviat” şi alte cântări pascale până trec oamenii din biserică şi se miruiesc.

După terminarea miruirii preotul se duce pe amvon şi vorbeşte predică. Apoi se întoarce spre altar şi zice: “Înțelepciune”,

Strana: Părinte binecuvântează.

Preotul: Cel ce este binecuvântat Hristos Dumnezeul nostru...

Strana: Amin. Întăreşte, Dumnezeule, sfânta şi dreapta credință.

Preotul: (cântă) Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând.

Strana: Şi celor din mormânturi viață dăruindu-le.

Preotul: Sărută Prestolul, ea crucea şi cu ea în mână face otpustul din uşile împărăteşti: “Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând şi celor din mormânturi viață dăruindu-le adevăratul Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile preacuratei Maicii Sale şi ale tuturor Sfinților să ne miluiască şi să ne mântuiască pe noi ca un bun şi de oameni iubitor”.

Strana: Amin.

Preotul: “înseamnă oamenii în trei părți cu crucea, zicând de fiecare dată “Hristos a înviat”.

Strana: Cântă pe melodie repede de încheiere "Hristos a înviat..." de trei ori, apoi stihul: "Şi nouă ne-a dăruit viaţă veşnică, să ne închinăm Învierei Lui celei de a treia zi".

Utrenia, ceasurile şi liturghia a doua zi de Paşti

Începutul utreniei se face pe la ora 8 dimineaţa. Se trag toate clopotele. Preotul, îmbrăcat în toate veşmintele, sărută Prestolul, ia în mâna stângă trisfeşnicul şi crucea, binecuvântează cădelniţa şi, făcând cu ea cruce dinaintea, Prestolului, zice vozglasul: "Slavă Sfintei şi celei de o fiinţă...", apoi cântă de 3 ori "Hristos a înviat...", cântă şi strana de 3 ori şi preotul zice sau cântă stihurile ca şi în ziua întâia de Paşti, cădind Prestolul împrejur, altarul, iconostasul, strana, oamenii (salutându-i cu "Hristos a înviat"), iconiţele mici şi colţul Prestolului. La fiecare stih al preotului strana cântă "Hristos a înviat" obişnuit, dar nu cel repede de încheiere. După ce se termină cădirea şi cântarea stihurilor preotul zice dinaintea Prestolului ectenia mare "Cu pace Domnului să ne rugăm". După vozglasul ecteniei urmează cântarea canonului "Ziua învierii să ne luminăm popoare...". Cântarea canonului în ziua a doua de Paşti are unele deosebiri de cea din ziua întâia:

1. La fiecare pesne se mai adaugă câte 2 tropare în cinstea Maicii Domnului, pe care le găsim scrise în Penticostar la duminica a treia a sfintelor Femei Mironosiţe şi care se cântă cu pripeala "Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi". Despre cântarea bogorodicinelor la canon începând cu ziua a doua de Paşti se scrie în toate Tipicurile şi Penticostarele ruseşti, în cele româneşti nu se spune nimic despre cântarea lor în săptămâna Paştilor.
2. Ectenii mici se zic nu la toate pesnele canonului, dar ca întotdeauna -- numai la pesnele a 3-a, a 6-a şi a 9-a.
3. Cădire se face nu la toate pesnele canonului, dar numai la pesnele a 1-a, a 4-a, a 7-a şi a 9-a, dar se cădeşte toată biserica, dar nu numai altarul ca în ziua întâia: primele 3 cădiri se fac şi cu trisfeşnicul şi crucea în mână iar la pesnea a 9-a numai cu cădelniţa.

La Laude se cântă stihiri din glasul a 2-lea şi apoi stihirile Paştilor "Să învie Dumnezeu...". Sfârşitul utreniei, ceasurile şi liturghia se fac ca şi în ziua întâia de Paşti.

După rugăciunea Amvonului se face înconjurarea bisericii: fanarul, crucea, steaguri, cântăreţii de la strană cântând irmoasele sau alte cântări pascale, pălămarul cu sfeşnicul, doi oameni cu icoana învierii şi cu Evanghelia, preotul cu trisfeşnicul, crucea şi cădelniţa. Trag clopotele. Se înconjoară biserica de 3 ori şi se fac 4 opriri: în partea de miazăzi, de răsărit, de miazănoapte şi asfinţit, unde se citesc Evanghelii ale învierii. În unele locuri după citirea Evangheliei preotul stropeşte cu agheazmă în patru părţi zicând: "Domnului să ne rugăm, să zicem toţi", la care cântăreţii răspund cu cântarea "Doamne miluieşte" de 3 ori. În vremea citirii Evangheliei tragerea clopotelor se opreşte. După intrarea în biserică se face încheierea liturghiei după rânduiala zilei întâia de Paşti. După modelul vecerniei din ziua întâia de Paşti se poate sluji vecernia în toate zilele săptămânii luminate, se schimbă numai stihirile se cântă al altui glas), prochimenul şi vohod se face cu cădelniţa, dar nu cu Evanghelia, căci Evanghelia la vecernie se citeşte numai în ziua întâi de Paşti. Iar utrenia, ceasurile şi liturghia cu înconjurarea bisericii se poate face după modelul

slujbelor din ziua a doua, la care se schimbă numai stihirile la Laude, prochimenul, Apostolul şi Evanghelia de la liturghie. Dar zile de sărbătoare se numără numai primele trei zile, celelalte se numără zile de lucru.

Însemnare. La toate trebuinţele, care pot avea loc în săptămâna luminată, ca înmormântare, moleben, sfinţirea apei celei mici, începutul se face cu cântarea de către preot "Hristos a înviat..." de 3 ori, apoi de către strană de 3 ori, pe urmă preotul cântă sau zice stihurile şi strana repetă "Hristos a înviat..." la fiecare stih -- exact ca şi la începutul vecerniei, utreniei şi liturghiei.

În vinerea luminată, dacă se face slujbă, afară de stihurile glasului şi canonul Pastelor se pun şi stihirile şi canonul Izvorului celui de viaţă primitor. După liturghie se face sfinţirea apei cei mici.

În sâmbăta luminată, după Tipic se cuvine de citit rugăciunea la tăierea artosului şi la sfârşitul liturghiei bucăţile de artos să se împarte credincioşilor. Dacă sâmbătă slujbă nu se face, artosul se împarte credincioşilorîn duminica Tomei după liturghie.

În Duminica Sf. Ap. Toma

Înainte de vecernie uşile împărăteşti se închid. Duminica Tomei este o sărbătoare deosebită, când se sărbătoreşte Pogorârea Domnului în Iad şi arătarea Domnului Sfântului Apostol Toma şi toată slujba se deosebeşte cu mult de slujbele altor duminici de după Paşti; la utrenie se cântă mărirea (veliceanie), dar nu Binecuvântat eşti Doamne... şi Soborul îngeresc..., la canon se zice pripeala "Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie", la pesnea a 9-a se cântă numai irmosul pesnei.

Însemnări despre deosebirile la slujbe de la Duminica Tomei şi până la înălţarea Domnului la cer

1. La începutul vecerniei, utreniei şi liturghiei după vozglasul începător al preotului se cântă "Hristos a înviat..." de 3 ori cu uşile împărăteşti deschise. Ca regulă preotul cântă troparul acesta de 2 ori şi jumătate, iar strana cântă sfârşitul a 3-a oară: "Şi celor din mormânturi viaţă dăruindu-le". Dar poate să cânte şi numai strana tot.
2. La utrenie "învierea lui Hristos văzând..." duminica se cântă de 3 ori, în celelalte zile - numai câte o dată.
3. La începutul ceasurilor se zice "Hristos a înviat..." de 3 ori.
4. La începutul tuturor trebuinţelor (moleben, panihidă, înmormântare, botez, sfinţirea apei mici şi altele) se cântă "Hristos a înviat..." de 3 ori.
5. "Împărate ceresc..." nu se cântă şi nu se citeşte până la Duminica Mare.
6. În toate duminicile de la Paşti şi până la Duminica Tuturor Sfinţilor slujba se face numai pe Penticostar. Dacă cade duminica sărbătoarea Sfântul Gheorghe, Sfântul Nicolai, Sfântul Ioan Teologul, Sfinţii împăraţi Constantin şi Elena, se pune şi slujba lor din Mineu.
7. Începând cu duminica a 3-a, a Sfintelor Femei Mironosiţe, la stihirile de la Stihoavnă la vecernie sâmbătă seara se cântă o stihiră a glasului şi

mai departe se cântă stihirile Paştilor "Să învie Dumnezeu...", care se cântă cu uşile împărăteşti deschise. La sfârşitul lor "Hristos a înviat..." se cântă numai o singură dată.

8. Începând tot cu duminica a 3-a la utrenie duminica se cântă tot canonul Paştilor ca şi în săptămâna luminată cu pripeala "Hristos a înviat din morţi" la fiecare tropar (numai la pesnea a 9-a pripelele pascale, afara de prima, tot cu "Hristos a înviat din morţi"), canonul Născătoarei de Dumnezeu cu pripeala "Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi" şi canonul duminicii respective, care se citeşte cu pripeala "Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie".

9. Duminica de la Paşti şi până la odovania Paştilor "Ceea ce eşti mai cinstită..." la pesnea a 9-a nu se cântă, dar în alte zile ale săptămânii se cântă.

10. Sfetilna Paştilor "Cu trupul adormind..." e cântă o singură dată la utrenie în acele duminici, în care se cântă canonul Paştilor. Cât se cântă canonul Paştilor şi sfetilna "Cu trupul..." uşile împărăteşti stau deschise.

11. Până la odovania Paştilor şi în alte zile ale săptămânii "Veniţi să ne închinăm..." se cântă la liturghie ca şi duminica: "Veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos, mântuieşte-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ai înviat din mormânt şi cei ce-ţi cântăm Ţie Aliluia".

12. În loc de "Cuvine-se cu adevărat..." la liturghie se cântă "îngerul a strigat..." şi irmosul "Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime..." (afară de Înjumătăţirea Paştilor şi odovania Înjumătăţirii).

13. În loc de "Văzut-am lumina cea adevărată..." la liturghie până la odovania Paştilor se cântă "Hristos a înviat..." o singură dată.

14. La otpustul liturghiei, când preotul zice: "Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ţie" strana cântă "Hristos a Înviat..." de 3 ori pe melodie de încheiere -- repede. În unele locuri din Moldova după ce cântă "Hristos a înviat..." de 3 ori strana mai adaugă: "Doamne miluieşte (de 3 ori), părinte binecuvântează", dar nu este drept. Aşa se cuvine de cântat *numai la liturghie*. La alte slujbe, ca vecernie, utrenie, trebuinţe, strana cântă: "Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori), părinte binecuvântează" - cum se face anul întreg.

15. Otpustul duminicii, începându-l cu cuvintele "Cel ce a înviat din morţi..." preotul îl zice la liturghie, la vecernie, la utrenie, la moleben şi la alte trebuinţe, care n-au otpustul său specific, şi în alte zile ale săptămânii.

16. Numai după otpustul duminicii preotul însemnează oamenii cu crucea în 3 părţi, zicând de fiecare dată "Hristos a înviat", în altă zi nu se zice.

17. În loc de "Apărătoare Doamnă..." la ceasul 1-îi strana cântă condacul Paştilor: "De Te-ai şi pogorât în mormânt...".

Stihurile, pe care le zice preotul după cuvintele "înţelepciune drepţi" de la vohodul mic la sărbătorile cele mari

La înălţarea Cinstitei Cruci

Înălţaţi pe Domnul Dumnezeul nostru şi vă închinaţi aşternutului

picioarelor Lui, că sfânt este.

La Naşterea Domnului

Din pântece mai înainte de luceafăr Te-am născut. Juratu-S-a Domnul şi nu-i va părea rău: Tu eşti preot în veac după rânduiala lui Melhisedec.

La Botezul Domnului

Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului; Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă.

La întâmpinarea Domnului

Cunoscută a făcut Domnul mântuirea Sa înaintea neamurilor şi a descoperit dreptatea Sa.

La Duminica Floriilor

Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului; binecuvântatu-v-am pe voi din casa Domnului; Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă.

La Paşti şi toată săptămâna luminată

În biserici binecuvântaţi pe Dumnezeu, pe Domnul din izvoarele lui Israel.

La înălţarea Domnului

Suitu-S-a Dumnezeu întru strigare, Domnul în glas de trâmbiţă.

La Duminica Mare

Înalţă-Te, Doamne, întru puterea Ta; cânta-vom şi vom lăuda puterile Tale.

La Schimbarea la faţă

Taborul şi Ermonul întru numele Tău se vor bucura.

Cuprinsul